

ÉVES JELENTÉS

A TEMPUS KÖZALAPÍTVÁNY 2017. ÉVI TEVÉKENYSÉGÉRŐL

TEMPUS KÖZALAPÍTVÁNY
2018. MÁRCIUS

Tartalom

I.	Szakmai összefoglalás, eredmények.....	3
I.1	A Tempus Közalapítvány feladatköre, az alapító okirat és a kuratórium, ellenőrzések, 2017-es célok teljesülése	3
I.2	A Tempus Közalapítvány tevékenységeinek kapcsolódása a szakpolitikai célkitűzésekhez	6
I. 2.1	A felsőoktatás nemzetköziesítése	6
I. 2.2	Az oktatás és képzés nemzetköziesítése	6
I.2.3	Kulcskompetenciák fejlesztése.....	7
I.2.4	A tanárok pedagógiai megújulása	8
I.2.5	A korai iskolaelhagyás megelőzése	9
I.2.6	A képesítések és készségek átjárhatósága, átláthatósága és hordozhatósága.....	10
I.2.7	Az idegennyelv-tanulás és tanítás fejlesztése (OLS).....	12
I.2.8	Digitális és online tanulás elősegítése	13
I.2.9	Az ifjúsági munka minőségének fejlesztése	15
I.2.10	A képzés és a munka világa közötti kapcsolatok erősítése	15
I.3	A hazai oktatás, képzés és ifjúságügy számára releváns, kiemelkedő eredmények	17
I.4	Kommunikációs tevékenység összefoglalása	18
I.5	Az Erasmus+ program átfogó bemutatása	19
I.6	A Campus Mundi projekt átfogó bemutatása	21
II.	Programok, projektek oktatási alszektoronkénti bontásban	22
II. 1	Köznevelés	22
II.1.1	Mobilitás.....	24
II.1.2	Nemzetközi kapcsolatépítés.....	27
II.1.3	Díjazott projektek	29
II.2	Szakképzés.....	30
II.2.1	Mobilitás.....	31
II.2.2	Nemzetközi kapcsolatépítés.....	33
II.2.3	Nemzetközi együttműködések a szakképzés területén	35
II.2.4	Díjazott projektek	39
II.3	Felnőtt tanulás.....	40
II.3.1	Mobilitás.....	42
II.3.2	Nemzetközi kapcsolatépítés.....	42
II.3.3	Díjazott projektek	43
II.4	Ifjúságügy.....	44
II.4.1	Mobilitás.....	46
II.4.2	Nemzetközi kapcsolatépítés.....	48

II.4.3 Nemzetközi együttműködések az ifjúságügy területén	49
II.4.4 Strukturált párbeszéd projektek.....	51
II. 5 Felsőoktatás.....	52
II.5.1 Mobilitás.....	53
II.5.2 Nemzetközi kapcsolatépítés.....	63
II.5.3 A felsőoktatási intézmények nemzetköziesítése.....	64
II.5.4 Díjak.....	71
II.6 Önkormányzatok és civil szervezetek (Európa a polgárokért)	72
III. Tudásmenedzsment	73
III.1 Szakmai projektek	73
III.1.1 CROCOOS – Szektorközi együttműködéssel a korai iskolaelhagyás megelőzéséért	73
III.1.2 ESLPLUS – Nemzetközi szintű tudásmegosztás a korai iskolaelhagyás csökkentéséért.....	74
III.1.3 EFFECT – Európai szakmai és módszertani keret fejlesztése a tanárok kollaboratív tanulásának támogatására	75
III.1.4 ITEL – Innovatív tanítás a hatékony tanulásért – Felmérés a tanári tudásról	76
III.2 Képzések.....	77
III.3 Tudástár.....	79
III.4 Europass	80
III.5 Eurodesk.....	80
IV. Kihívások és tervek.....	82

I. Szakmai összegzés, eredmények

I.1 A Tempus Közalapítvány feladatköre, az alapító okirat és a kuratórium, ellenőrzések, 2017-es célok teljesülése

Az 1996-ban létrehozott Tempus Közalapítvány (TKA) az Emberi Erőforrások Minisztériumának felügyelete alatt működő, közhasznú szervezet, amely nemzeti és nemzetközi oktatási-képzési **pályázati programokat** kezel, az **oktatás és képzés nemzetköziesítése** érdekében **projekteket** valósít meg, különböző **képzéseket** nyújt a közszféra munkatársai számára, illetve **tudásközpont** szerepet tölt be.

1. ábra: A TKA tevékenységi köre 2017-ben

2017-ben tovább **erősödött a TKA hazai és nemzetközi szerepvállalása:**

Az EMMI megbízta a TKA-t a 120/2017. (VI.1.) Kormányrendeletben **megnevezett Ösztöndíj Keresztény Fialoknak elnevezésű ösztöndíjprogram lebonyolításával** kapcsolatos feladatok ellátásával. Az ösztöndíjprogram célja, hogy olyan, a világ válságrégióiban élő keresztény fiatalok számára biztosítson lehetőséget felsőfokú tanulmányok folytatására magyarországi képzési helyeken, akik hazájában a keresztények vallási üldöztetésnek, fenyegetésnek vannak kitéve, vagy a szabad vallásgyakorlásban korlátozást szenvednek el.

Az ösztöndíjprogram első felhívását 2017. június 1-jén hirdettük meg. Az első pályázati körre formailag érvényes pályázatot 251 hallgató nyújtott be, akik közül a pályázatok bírálatát követően végül 80-an kezdték meg tanulmányaikat a magyar felsőoktatásban.

2017-ben a **TKA által kezelt pályázati programok intenzív bővülése volt megfigyelhető** úgy a pénzügyi keretek, mint a pályázati aktivitás tekintetében.

Az oktatás és képzés területén futó *mobilitási programjaink keretében* összesen **9 165 diák/hallgató** és **5 134 oktató/kutató/egyéb személyzet mobilitására** ítéltünk meg támogatást. Ezt egészíti ki további **1 181 diák/hallgató**, valamint **3 131 fő oktató/kutató/egyéb személyzet**, akik mobilitására *E+ stratégiai partnerségek projektek keretében* ítéltünk meg támogatást. Az összességében **18 611 fő mobilitása** 24%-os növekedést jelent az előző évhez képest.

Az ifjúsági célcsoport vonatkozásában a hazai támogatású mobilitási projektek keretében **5074 külföldi és magyar fiatal és ifjúsági szakember** mobilitására ítéltünk meg támogatást. Ezt egészíti ki további **1581 hazai és külföldi fiatal**, akik mobilitását az E+ stratégiai partnerségek keretében támogattuk. A strukturált párbeszéd projektek keretében pedig **2834 hazai fiatal** számára nyílt lehetőség arra, hogy közéleti témák köré szervezett programokon vegyen részt.

Szakmai tevékenységeink elvégzéséhez **2017-ben 14,7 milliárd Ft** pályázati támogatás állt rendelkezésünkre¹.

A beutazók tekintetében a pályázati aktivitás növekedése különösen a **Stipendium Hungaricum** programban volt látványos: az előző évhez képest jelentősen nőtt a külföldi partnerek száma, ezzel együtt az elnyerhető ösztöndíjas helyek mennyisége is. Míg 2016-ban 51 partner összesen 3600 kvótával vett részt a programban, **2017-ben 60 partnerországgal volt együttműködésünk, akik számára 4669 helyet ajánlott fel a program.**

Mivel a **kuratóriumi tagok mandátuma** 2017. júniusában lejárt, megindult a TKA Alapító Okiratának módosítása, az új Alapító Okirat azonban 2017 végéig nem lépett hatályba.

A szakmai feladataink hatékony megvalósítása érdekében az alábbi előrelépéseket tettük:

- folyamatosan törekszünk a programjaink, kiemelten a felsőoktatási **programok közötti szinergiák** kialakítására (szabályok és eljárások, támogatási összegek közelítése)
- kiemelt területként tekintünk a **mobilitási ablak** hazai szakpolitikai és intézményi bevezetésének elősegítésére
- kiemelt figyelmet szentelünk az **intézmények nemzetközi stratégiai gondolkodásának** előmozdítására
- szerteágazó tevékenységeket végzünk a **hazai felsőoktatás nemzetköziesítésének** előmozdítása érdekében
- folyamatosan bővülő módszertan alkalmazásával **segítjük pályázóinkat** a sikeres pályázatírásban és a projektek megvalósításában
- folyamatosan **fejlesztjük a szakértőink munkájának** támogatását
- komoly erőfeszítéseket teszünk a **belső hatékonyságunk növelése** érdekében.

A megnövekedett feladatkör a kuratóriumi ülések és előterjesztések számán is érezhető volt, a **Kuratórium** 2017-ben **15 alkalommal**, a **Felügyelő Bizottság** pedig **2 alkalommal** ülésezett.

A belső ellenőrzés a Felügyelő Bizottság és a Kuratórium által elfogadott munkatervben megfogalmazott ellenőrzési pontokat vizsgálta; 3 ellenőrzés áthúzódott a 2018-as évre. Az ellenőrzések megállapításaira intézkedési terv készült feladat, felelős és határidő megjelölésével.

---

¹ A Stipendium Hungaricum programot nem számítva, hiszen annak pályázati támogatásait közvetlenül az EMMI fizeti.

2017-ben is több külső ellenőrzésre került sor a TKA-nál:

- 2017. február – április: az Erasmus+ program 2016. évi megvalósításának vizsgálata: EMMI, Consultatio Kft.
- 2017. április – Campus Mundi projekt helyszíni ellenőrzése: EMMI
- 2017. május – EGT projekt helyszíni ellenőrzése: Miniszterelnökség
- 2017. júniusban – Croocos projekt záróbeszámolójának helyszíni auditja: Audit Service Kft.
- 2017. június – teljes körű, átfogó TB kifizetőhelyi ellenőrzés 2013-2017: TB
- 2017. szeptember – 16084/2015/EUNEF sz. EMMI szerződés pénzügyi ellenőrzése: EMMI Nemzetközi Igazgatási Főosztály
- 2017. szeptember – Europass 2015. évi szerződés pénzügyi ellenőrzése: Moore Stephens az EACEA megbízásából
- 2017. szeptember – E+ rendszeraudit: Európai Bizottság Oktatási, Ifjúsági, Sport és Kulturális Főigazgatóság igazgatósága
- 2017. november – ISO 9001:2015 szabvány szerinti 1. éves felülvizsgálati audit: International Cert Hungary Kft.
- 2017. november – ESL Plus projektmonitoring: EACEA

Valamennyi ellenőrzés szabályosnak és hatékonyan találta a TKA működését.

I.2 A Tempus Közalapítvány tevékenységeinek kapcsolódása a szakpolitikai célkitűzésekhez

I. 2.1 A felsőoktatás nemzetköziesítése

Magyarország Kormánya célul tűzte ki a hazai felsőoktatást érintő mobilitási programok fokozását és a hazai felsőoktatási intézmények hallgatóvonzó képességének növelését a nemzetköziesítési tevékenységek ösztönzése révén.

A hazai felsőoktatási intézményekben a nemzetköziesedési folyamatok középpontjában elsősorban még mindig a hallgatói mobilitás áll, az elmúlt évtizedekben az egyetemek, főiskolák tradicionálisan a hallgatói mobilitásra fókuszáltak. Az felsőoktatási intézményi nemzetköziesedésnek azonban ez csak egyik, bár nagyon fontos eleme.

A felsőoktatás minőségi fejlesztését és nemzetköziesedését célzó programok (Stipendium Hungaricum, Campus Mundi, az Európai Felsőoktatási Térség reformjának támogatása) támogatási és ösztönző eszközei révén hatással vannak a nemzetköziesedés olyan lényegi intézményi szintű pilléreire, mint például a tantervek átdolgozása, képzések fejlesztése, vezetői szintű elkötelezettség növelése, a hallgatói szolgáltatások fejlesztése, vagy a nemzetköziesítés itthon szemlélet megerősítése. De számos tevékenységünk célozza a felsőoktatási intézmények innovatív potenciáljának és vállalkozóképességének fokozását, az inkluzív oktatás előtérbe helyezését vagy az IKT eszközök és új oktatási módszerek elterjesztését.

A felsőoktatáson belül egyértelműen megindult az a tendencia, hogy a nemzetköziesedéssel kapcsolatos kérdéseket stratégiai szinten kezeli az intézményvezetés, a nemzetköziesedés és a minőségfejlesztés összekapcsolódik. Ennek ellenére a felsőoktatási intézmények meghatározó részében továbbra is súlyos problémák vannak a kreditelismerés, a hallgatók mobilitással kapcsolatos motiválása és támogatása, a nemzetköziesedés szükséges erőforrásainak biztosítása kapcsán. Másik oldalról a külföldi hallgatók számának növekedése is új kihívások elé állítja az intézményeket, illetve egyes intézmények esetében a külföldi hallgatók számának emelkedése nem feltétlenül jár együtt az intézmény képzési, kutatási, valamint szolgáltatási tevékenységének fejlesztésével.

I. 2.2 Az oktatás és képzés nemzetköziesítése

Mára kialakult a **köznevelési** és **szakképzési** intézményeknek egy olyan, több százas létszámú köre, amelyeknek jelentős és folyamatosan bővülő nemzetközi kapcsolatrendszerük van, és pedagógusaik továbbképzése, szemléletformálása, illetve tanulóik tanulása, külföldi tapasztalatszerzésének támogatása érdekében több-kevesebb rendszerességgel részt vesznek nemzetközi együttműködési projekteknél. A köznevelés és szakképzés területén elsődleges célunk az intézmények támogatása abban, hogy nemzetközi tevékenységeiket intézményi stratégiájuk szerves részeként, azok intézményi beágyazottságát elősegítve tervezzék és valósítsák meg. Az Erasmus+ program feléhez érve már indokolt volt megvizsgálni, hogy meddig jutottak-e folyamatban a pályázói célcsoportok. A beszámoló horizontális elemzése szerint az intézményi szintű stratégiai tervezést és menedzsmentet támogató erőforrások közül egyre gyakrabban emelkedtek ki azok a vezetők, akik személyesen is részt vesznek a nemzetközi tevékenységekben. Ők nemcsak teret adnak az együttműködéseknek, hanem ezekre egyedülálló intézményfejlesztési eszközként tekintve saját maguk is proaktívan keresik a nemzetközi lehetőségeket az intézményük számára. A feladatok munkatársak közti megosztása is erősödő tendencia, több helyen már kialakult a nemzetközi projekteknél egy stabil résztvevői köre. Azok az intézmények, amelyek kultúrájában, gyakorlatában az együttműködés egyébként is jellemző elem, a nemzetközi projektjeik illesztésében és hasznosításában is könnyebben boldogulnak. A

vizsgálatok szerint a projektmunka során kialakuló működési módok, horizontális együttműködési formák jó eséllyel annak befejeztével is fenntarthatóak lehetnek.

A projekteken túl célzott képzéssel is segíti a Tempus Közalapítvány az oktatás nemzetköziesítését. 2017-ben is folytatódott a nagy sikerű „Nemzetköziesítési stratégiák a szakképzésben” című nemzetközi szeminárium az úgynevezett Erasmus+ Transnational Cooperation Activity (röviden: TCA) keretében. Szeptemberben Finnországban zajlott a finn, holland és magyar nemzeti iroda által kialakított képzés, ahol hazai intézmények képviselői is részt vettek és a stratégiaalkotás, nemzetköziesítés témakörében tettek szert hasznos, naprakész tudásra.

Az oktatás és képzés nemzetköziesítése területén kiemelkedő eredményt elérő, jó példaként szolgáló intézmények munkáját a TKA **Erasmus+ Nívódíj** keretében ismeri el. A Tempus Közalapítvány kuratóriuma 2015-ben alapította meg az Erasmus+ Nívódíjat, mellyel az Erasmus+ program keretében kiemelkedő színvonalú nemzetközi projekttevékenységet végző pályázók munkáját díjazza, illetve biztosítja, hogy a díjjal jutalmazott intézmények szakmai közönség előtt is bemutathassák megszerzett ismereteiket, és megoszthassák tapasztalataikat.

1.2.3 Kulcskompetenciák fejlesztése

A kulcskompetenciák fejlesztése az oktatás és képzés minden szintjén kiemelt prioritást élvez az Erasmus+ programban, hiszen ezek szerepe döntő az állampolgárok önmegvalósítása, aktív társadalmi szerepvállalása és a foglalkoztathatósága szempontjából egyaránt. Ismert, hogy a szinte felfoghatatlan tudományos és technológiai fejlődés következményeként azon foglalkozások nagy része, amelyek a ma iskolát kezdő korosztályokat várják majd, még nem is létezik. Ezek kompetenciaszükségeinek előrejelzésére ugyan történnek kísérletek, de az egyértelmű, hogy csak olyan állampolgárok tudnak majd helyt állni a munkaerő-piacon, akik képesek és képesek is az élethosszig tartó tanulásra, és szakmai pályafutásuk során rugalmasan tudnak alkalmazkodni a változó külső körülményekhez, elvárásokhoz. Ha az oktatás és képzés nem tudja fejlett kulcskompetenciákhoz juttatni a tanulókat, széles társadalmi rétegek leszakadása várható. Ez komoly társadalmi kockázatokkal járna (instabilitás, radikalizáció), nem is beszélve arról, hogy a munkaerő-piacról kiszoruló tömegek hatalmas költséget is jelentenének, a társadalmi integráció elmaradása gazdasági szempontból is a lehető legkölségesebb megoldás.

Az írás-olvasási, a matematikai és a természettudományos alapkészségek terén mutatott alacsony teljesítmény javítása az Erasmus+ program homlokterében áll, de a vállalkozói készség, a szociális, az interkulturális és a nyelvi kompetenciák, valamint a kritikai gondolkodás, a digitális készségek fejlesztése terén is érdemi eredményeket kell elérni. Mind a mobilitási, mind a partnerségi projektek már önmagukban, az alkalmazott munkaformáknak köszönhetően is széles körben fejlesztik ezeket. A kulcskompetenciák fejlesztése a projekt témák túlnyomó többségéhez szorosan kapcsolódik, legyen szó az inkluzív oktatásról, a tehetséggondozásról vagy a korai iskolaelhagyás megelőzéséről. A legtöbb projekt ugyanakkor kifejezetten a kulcskompetenciák fejlesztését jelöli meg első számú célként, s ezen a területen kívánja összegyűjteni, hasznosítani, illetve terjeszteni az európai jó gyakorlatokat.

A tanulók esetében a külföldi gyakorlatok eredményeként a szakmához kapcsolódó kompetenciák fejlesztésével a legtöbb esetben együtt jár az attitűdök, és az autonómia fejlődése is, ami jól érzékelhető a munka iránti felelősségvállalásban, a pálya iránti motiváció erősödésében, a tudatosabb pályatervezésben. A felnőtt tanulók esetében is nagy hangsúlyt fektet a program az alapkészségek és a transzverzális készségek megerősítésére. Különösen a hátrányos helyzetű

csoportok társadalmi reintegrációja szempontjából nagyon égető kérdés ez, de a fogyatékos személyek intézményen kívüli gondozásának és az intézményi kiváltásnak is alappillére.

A kulcskompetenciák fejlesztése a teljes életútra szóló feladat. Az oktatásban és képzésben dolgozók számára ez a szakmai hitelesség része is, hiszen ők hivatásszerűen ezzel foglalkoznak. A munkatársak számára a tanári kompetenciák fejlődésén túl ezen a területen is nagy segítséget jelent a nemzetközi együttműködésekben való részvétel. Mivel csoportos kiutazásra csak kivételes esetben, egyéni munkaprogram keretében van lehetőség, a tanári és a nyelvi kompetenciák hatékony fejlesztése mellett a munkatársak további személyes kompetenciáinak fejlődése is biztosított (szociális-, interkulturális kompetenciák stb.). A külföldi mobilitások, illetve a külföldi kollégákkal, tanárközösségekkel való együttműködés egyedülálló lehetőséget biztosít számukra a szakmai megújulásra, erősíti a hivatástudatukat, és hatékony eszközt kínál a kiégés ellen is.

A kulcskompetenciák fejlesztésének egyik kiemelkedően jó példája az Interregió Fórum Egyesület „Innovatív gyakorlatok a kisiskolások oktatásában - Inspirálj és motiválj!” című köznevelési stratégiai partnerségi projektje, mely során egy innovatív keretrendszert és mobil eszközre optimalizált alkalmazást dolgoztak ki (<http://minspire.eu/>). A projekt innovációja elsősorban a módszertanában illetve a tananyag infokommunikációs eszközökön való megjelenítésében rejlik, amely felkelti a 8-10 éves korosztály érdeklődését, és egyben motivációját is a tanulás iránt, valamint segíti az alapkészségek elmélyítését, ezzel megkönnyíti az alsó tagozatból a felső történeti zökkenőmentes átmenetet. A módszertan felhasználási területe elsődlegesen a gyakorló foglalkoztatások, felzárkóztató képzések területe, de az osztálytermi oktatás kiegészítő elemeként is kitűnően használható.

1.2.4 A tanárok pedagógiai megújulása

Az Erasmus+ programban az oktatás és képzés minőségének fejlesztésén belül kiemelt prioritás a tanárok szakmai fejlődésének támogatása. A program hozzá kíván járulni ahhoz, hogy a tanári pálya vonzó perspektívát kínáljon a legrátermettebb jelöltek számára. Az alapképzéstől a kezdeti szakmai támogatáson át az érett pálya szakaszokban is támogatni kívánja a szakmai fejlődés és megújulás lehetőségét annak érdekében, hogy az oktatási és képzési intézmények meg tudjanak felelni azoknak a változatos társadalmi kihívásoknak, amelyekkel ma szembe kell nézniük.

A korábbi programokban a tanárok egyéni pályázatokat nyújthattak be, így elsősorban személyes szakmai terveik határozták meg a támogatott külföldi továbbképzések és más tanulási alkalmak tartalmát és formáját. Az Erasmus+ programban a munkatársak egyéni képzési céljai továbbra is hangsúlyosak maradtak, de a mobilitások már csak intézményi szükségletekre épített fejlesztési projektbe ágyazottan valósulhatnak meg, így az intézményi szintű hasznosulás garanciái erősebbek lettek. A projektek akkor kaphatnak támogatást, ha jól meghatározott mobilitás- és projektpedagógiai elvárások szerint építik fel, és valószínűsítik meg őket. A minőségbiztosításuk tehát a teljes pályázati ciklus során biztosított, de természetesen a Tempus Közalapítvány támogató tevékenységeinek is meghatározó eleme, hogy ezeken a területeken módszertani támogatást nyújtson pályázóinak. A komplex megközelítésnek köszönhetően a tanárok szakmai fejlődése közvetlenül szolgálja az intézmények szakmai fejlesztését is, az elért tanulási eredmények intézményi szintű beépítésének, illetve a fenntartható hatások elérésének a hazai továbbképzési rendszerrel összevetve is kiemelkedően jók az esélyei a programban

Jelentős további hozadék, hogy a támogatott pályázóknak gondoskodniuk kell a tapasztalatok intézményen kívüli terjesztéséről is. Mivel pályázattípustól függően gyakran többszörös a túljelentkezés az elérhető forrásokra, csak a különböző célcsoportokra szabott (köznevelési intézmények munkatársai, szakmai szolgáltatók, és más közneveléshez kapcsolódó intézmények

munkatársai stb.), a disszemináció tartalmában, módszereiben és eszközeiben is jól strukturált tervek kapnak támogatást. Ennek köszönhető, hogy a tárgyi, a módszertani tudás, illetve általában az intézményi szakmai kompetenciák fejlődésének hatásai tágabb körben is érvényesülhetnek, és inspirációt jelenthetnek.

Az Erasmus+ program korszerű, és hatékony formákat kínál a tanárok szakmai fejlődésének támogatására, hiszen a külföldi tanulási alkalmak gyakran itthon el nem érhető szakmai tartalommal, és újszerű, innovatív munkaformákat alkalmazva valósulnak meg. Az esetek nagy részében a tanulási folyamatok, a pedagógiai módszerek megfigyelésére is lehetőség nyílik, ami biztosítja, hogy a résztvevők hazatérve valóban bevált gyakorlatokat adaptáljanak intézményükben. Ugyanezt a célt még intenzívebb formában támogatják a szakmai látogatás (job shadowing) típusú továbbképzések, bár ezek aránya az összes mobilitáson belül még alacsonyabb nálunk az európai átlagnál. Ennek egyik fő oka, hogy a hazai iskolák általában nehezen tudják megoldani a helyettesítéseket év közben, így a külföldi mobilitások túlnyomó többsége csak az egyéni szabadság terhére vagy a nyári szünet alatt, vagy tanítási szünetekben valósulhat meg.

Szakképzést fejlesztő szakemberek (képző intézmények és kamarák szakképzésért felelős szakemberei) számára 2 db kétnapos szemináriumot tartottunk 2017-ben. A magas részvétel mellett megvalósult regionális szemináriumokon a résztvevők interaktívan írtak tanulási eredményeket, valamint kidolgozták ezek értékelési módszereit és értékelési kritériumait. A szemináriumok témája szélesebb, mint a pályázóink részére megtartott ECVET kezdő és haladó szemináriumok, hiszen a résztvevők nem csak mobilitási pályázók. A hangsúly a tanulási eredmények megközelítés egyéb alkalmazási területein volt: a formális és nem formális tanulás, a jogalkotási és módszertani megközelítések, az MKKR végrehajtásától kezdődően egy képzési anyag, egy óraterv, vagy gyakorlati vizsga tanulási eredményekben történő kidolgozása. A regionális szemináriumok másik jellemzője, hogy szektoriálisak és a régió szektoriális igényeihez igazodnak. A tréning anyagát 3 - 4 szakképzési ágazatra terveztük a szemináriumnak helyszínt biztosító Szakképzési Centrum képzési profiljának megfelelően. Ez azt jelentette, hogy minden regionális szemináriumra át kellett alakítanunk képzési anyagunkat, de úgy véljük, hogy a résztvevők legjobban a saját ágazati megközelítésükből profitálhatnak (nem pedig más ágazatokból származó bevált gyakorlatokból).

1.2.5 A korai iskolaelhagyás megelőzése

A 2020-ig kidolgozott európai uniós gazdasági-társadalmi stratégia (EU2020) kiemelt indikátorai között szerepel a korai iskolaelhagyók aránya², melyhez kapcsolódóan az uniós átlagban kitűzött célérték, hogy 2020-ig 10% alá csökkenjen e mutató. Magyarországon az európai trenddel egy irányba haladva az ezredfordulótól 2010-ig csökkent ez az arány, de az elmúlt hat évben megfordulva romló tendenciát mutat. Az Európai Bizottság és a Tanács országspecifikus ajánlásai éppen ezért évről évre sürgetik a legproblémásabbnak ítélt területeken történő kormányzati beavatkozást.

Kiemelt hangsúlyt helyeznek Magyarország e téren tett intézkedéseinek nyomán követésére, a következőkben fogalmazva meg a főbb beavatkozási fókuszokat: a szegregált oktatási formák felszámolása és a befogadó többségi oktatást előmozdító rendszerszintű megközelítés; az oktatás különböző formái és szakaszai közötti átmenetek javítása, különös tekintettel a szakképzési rendszerre; továbbá többször kifogásolták, hogy a jelentésekben megfogalmazott teljesítményjavító

---

² Korai iskolaelhagyónak azon 18-24 év közötti fiatalok számítanak, akik nem szereztek középfokú végzettséget és a felmérés idején semmilyen képzési formában nem vesznek részt.

intézkedések végrehajtásáról nem áll rendelkezésre kellő részletességű és tényekre támaszkodó információ.³

A magyar kormány az EU-s ajánlásoknak megfelelően 2014-ben elkészítette a *Végzettség nélküli iskolaelhagyás elleni középtávú stratégiáját*, 2015. január 1-i hatállyal jogszabályban rögzítette a lemorzsolódással veszélyeztetett tanuló fogalmát, és a Pedagógiai Oktatási Központok feladatkörébe rendelte az iskolák támogatását a korai jelzőrendszer kiépítésében. Tekintettel az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program 2016. december 31-ig teljesítendő ex-ante feltételére, a Magyar Közlöny 2016. november 18-án közzétett számában hirdette ki a 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rend. módosítását, mely a korai jelzőrendszer életbe lépésének működtetési részletszabályait és az adatszolgáltatás rendjét is tartalmazza. Ennek megfelelően a korai jelző- és pedagógiai támogató rendszer a köznevelési információs rendszer (KIR) részeként működik és célja, hogy a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók számának csökkentése érdekében pedagógiai-szakmai támogatást nyújtson az érintett tanulók, pedagógusok, intézmények és fenntartók számára. A tényleges tevékenységek a stratégiához kapcsolódó, szintén 2016 novemberében véglegesült cselekvési tervben és a párhuzamosan kidolgozás alatt álló, 2017-ben elindult EFOP és GINOP fejlesztési programokban képeződnek le.

A Tempus Közalapítvány több ponton – saját programjaiban és szakértői szerepben is – kapcsolódik mind az EU-s, mind a hazai fejlesztési törekvésekhez, több hazai és nemzetközi projektjének ez a fókusztemája, továbbá az Erasmus+ program egyik kiemelt prioritása a korai iskolaelhagyás csökkentése. Éppen ezért nagy hangsúlyt fektetünk a téma legfrissebb kutatási eredményeinek összegzésére, jó gyakorlatok felkutatására és támogatására, valamint célzott információk eljuttatására az oktatási és a kapcsolódó társszektorok gyakorlati szakembereihez. Tekintettel arra, hogy a korai iskolaelhagyási ráta mögött húzódó problémák alapvető társadalmi és oktatási szerkezetbeli problémákra utalnak, a Tempus Közalapítvány ez irányú tevékenységeiben olyan komplex megközelítést alkalmaz, mely kevésbé a konkrét kormányzati feladatokhoz köthető, sokkal inkább célja a szakemberek széles körének megszólítása, tudásközvetítés és a társadalmi konzultációra alapozó szemléletformálás támogatása. Közvetíteni kívánjuk azokat az üzeneteket, amelyek a legjobb gyakorlatokat (skandináv, angolszász vagy holland megoldások) bemutató példák mutatnak: befogadó és nyitott oktatási rendszer, kollaboratív tanári kultúra, valamint rendszerszintű szektorközi együttműködés. A korai iskolaelhagyás megelőzésével kapcsolatos tevékenységek (szakmai projektek, rendezvények stb.) részleteit a **IV. – Tudásmenedzsment** fejezetben mutatjuk be.

1.2.6 A képesítések és készségek átjárhatósága, átláthatósága és hordozhatósága

Az egész életen át tartó tanulás, mint az adaptivitás, foglalkoztathatóság és a változások menedzselésének eszköze, az ezredfordulótól kezdődően került az Európai Unió oktatási célkitűzéseit összefogó szakpolitikai eszközrendszer fókuszába. Az erős politikai szándékkal megfogalmazott konkrét célok olyan problémákra fókuszálnak, melyek a korábbi jóval zártabb és homogénebb nemzetállami berendezkedésben még alig jelentek meg. A személyek (munkaerő) szabad áramlása szükségessé tette, hogy az egyes országok munkaadói, hatóságai értelmezni tudják a más országok oktatási rendszerében megszerzett végzettségeket, a tanulási mobilitás terjedése pedig a különböző oktatási rendszerek közelítésének kérdését veti fel. Az átláthatóság és átjárhatóság támogatása egy országon belül is fontos kérdés, mivel a gyors információtechnológiai fejlődés és a globális gazdaság jelentős változásokat indított el a foglalkozások terén, melyet a megszerzhető végzettségek számának megnövekedése, az oktatási lehetőségek diverzifikációja követett. A korábban megszerzett tudás és készségek gyorsabb elavulása miatt felértékelődik a felnőttkori tanulás szerepe is, melynek

³ Európai Szemeszter, Országspecifikus ajánlások

nagyobbik része már a formális oktatási rendszeren kívül zajlik, ezért a megszerzett tudás elismerése, elismertethetősége egyre fontosabb kérdéssé válik. Ezek a változások új megközelítést igényeltek szakpolitikai téren is, mely olyan átfogó fejlesztésekben öltött testet, mint a különböző kompetencia-reformok, standardok megfogalmazása vagy a képesítési keretrendszerek kidolgozása és az európai keretrendszernek való megfeleltetése, melynek hitelességét biztosító egyik alapja a tanulási eredményekre építő oktatási és képzési rendszerekre való áttérés. Az európai szakpolitika által szorgalmazott számos fejlesztési feladat nemcsak komoly kihívást jelent tagállami szinten, de gyakran értelmezési nehézséget is okoz.

A Tempus Közalapítvány több módon is érintett a témában, hiszen a tanulási célú mobilitási projektek esetében rendkívül fontos, hogy a tanulmányok alatt megszerzett tudást a hazai oktatási rendszer elismerje. Ennek érdekében számos szakmai programmal, valamint a megvalósulás értékelésével támogatjuk a közös európai minőségbiztosítási sztenderdek, valamint az Európai Kreditátviteli Rendszer (ECTS) megfelelő alkalmazását, amely összehasonlítóvá teszi az európai országok különböző felsőoktatási intézményeiben folytatott tanulmányokat és az ott elért egyéni előmenetelt. 2008 óta töltünk be elismert és keresett tudásmegosztó és közvetítő szerepet a tanulási eredmények felőli megközelítés és szemléletet hazai megismertetése és népszerűsítése terén. Ennek kapcsán műhelymunkákat, képzéseket, konferenciákat szervezünk, kiadványokat szerkesztünk és elősegítjük a szélesebb körű társadalmi konzultációt is a témához közvetlenül és tágabban kapcsolódó területeken. Így szakértői hálózatot működtetünk az Európai Szakoktatási és Szakképzési Kreditrendszer (ECVET) témában, koordináljuk az Európai Felsőoktatási Térség (EHEA) reformfolyamatainak hazai megvalósítását, szakmai programokat szervezünk a tanulási eredmény alapú képzésfejlesztés témában, valamint felügyeletünk alatt működik a Nemzeti Europass Központ.

Az ifjúsági mobilitások esetében a Youthpass szolgál a projektekben szerzett tanulási eredmények dokumentálására és elismerésére. Az Európai Ifjúsági Stratégia része a nemformális tanulás elismertetése európai szinten. Ezt elősegítendő a Youthpass nemzeti koordinátorai szoros együttműködésben dolgoznak az Europass folyamatban aktív szakemberekkel, amely a különböző területek közötti átjárhatóságot is elősegíti.

Az ECVET szakértői hálózat 2017-ben az éves ülésein az értékelésére összpontosított. Az ECVET bevezetése része volt az MKKR-nek és szakképzésfejlesztésnek. Az MKKR megfeleltetési jelentés 2015-ös elfogadása miatt a végzős szakképzési diákok bizonyítványa 2018 júniusában fogja először tartalmazni az MKKR szintet. Ez indokolta azt a döntésünket, hogy 2017-es tevékenységünk fókuszába értékelést helyeztük.

Úgy véljük továbbá, hogy az európai kommunikáció inkább a tanulási eredmény megközelítésre helyezi a hangsúlyt, mintsem az ECVET-re mint rendszerre. (Az ECVET Ajánlás 2017-es felülvizsgálata megállapította, hogy a tanulási eredmény megközelítés (ECVET) egyértelműen egy irányba állította az egyes tagállamok szakképzési reformjait, ami az egyik legfontosabb előnye az ECVET implementációjának.) A képzések átjárhatóságának és hordozhatóságának alapfeltétele a megbízható, jól körülhatárolt értékelési módszertan és kritériumrendszer, ehhez készített a szakértői hálózat útmutatót Mérés-értékelés témában:

http://www.tka.hu/docs/palyazatok/meres_ertekeles_kezikonyv_farkas_eva_1122.pdf

Mіндеzen tevékenységek szintetizált eredményeit igyekszünk pályázóink felé is strukturáltan közvetíteni, akik a források hatékony felhasználásával a gyakorlatba ültethetik át a képzési programok közti átjárhatóság biztosításáról, a rugalmas tanulási utak kialakításáról, a munkáltatókkal való aktív kommunikációról megszerzett tudást.

I.2.7 Az idegennyelv-tanulás és tanítás fejlesztése (OLS)

Az Erasmus+ program prioritásként rögzíti a nyelvtanulás fontosságát, a nyelvtanulást elősegítő programok megvalósulását. Ahogyan az az egyes fejezetekben a programok eredményeinek bemutatásából is kiolvasható, bármelyik nemzetközi együttműködést támogató program esetében közös nevezőként azonosítható a nyelvtanulás iránti motiváció megerősödése, az idegen nyelven történő kommunikáció során átélt siker és a nyelvtudás kapcsán tetten érhető fejlődés.

Az idegen nyelvek oktatását leggyakrabban a köznevelési szektorban állítják a projektek középpontjába, de természetesen valamennyi szakterületen zajló együttműködés szükséges velejárója az idegen nyelven történő kommunikáció, így kivétel nélkül kiemelt helyen szerepel a nyelvi fejlődés (mind a pedagógusi, oktatói, mind a tanulói, hallgatói szintéren) az eredmények között. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint az, hogy a szakképzési mobilitási projektek keretében a tanulók számára elérhető szakmai gyakorlatok a szaknyelvi készségek fejlesztéséhez is hozzájárulnak a fentiekén túl, és a felsőoktatási hallgatók számára elérhető ösztöndíjak is közvetlenül fejlesztik a hallgatók nyelvtudását és szaknyelvi ismereteit.

Az Erasmus+ program intézményi mobilitási projektjeinek egyik legfontosabb hozadéka, hogy a korábbi egyéni pályázati formákhoz képest egyre több nem nyelvtanár szakos munkatárs számára nyitja meg a külföldi szakmai képzések lehetőségét. Mivel a program külföldi nyelvi képzéseken való részvételt is támogat, megfigyelhető, hogy azok a tanárok, akik az egyik projekt keretében fejlesztik nyelvi kompetenciáikat, egy következő projektben már szakmódszertani képzésen vesznek részt. A nemzetköziesítés bővülő intézményi bázisa ellenére a mobilitásokban még mindig kimagasló a nyelvtanárok részvétele. A többi munkatárs, ezen belül az intézményvezetők nagyobb arányú bevonásának a nyelvtudás hiánya még sok esetben leküzdhetetlen akadály.

A fenti nehézségek leküzdése és a tapasztalatszerzés magas színvonalának biztosítása érdekében az egyéni mobilitásban részt vevő hallgatók és szakképzési diákok legtöbbször számára ingyenes online nyelvi támogatást (Online Language Support – OLS) tesz lehetővé a program.

Az OLS keretein belül a nyelvi szint meghatározásához a kiutazónak ki kell tölteni egy **online szintfelmérő tesztet**, ami alapján az eszköz **személyre szabott kurzust** ajánl számára. A hazatérést követően egy második teszt méri fel, milyen fejlődést sikerült elérni.

A 2016-os pályázati évtől kezdve az angol, német, francia, olasz, spanyol, holland illetve újdonságként a cseh (A1), dán (A1), görög (A1), lengyel (A1), svéd (A1) valamint portugál (B2) képzési nyelv valamelyikén nem anyanyelvi szinten kommunikáló kiutazó hallgatók kötelesek online nyelvi szintfelmérőt elvégezni, továbbá kinttartózkodásuk alatt az adott nyelvből folyamatos online nyelvi kurzuson vehetnek részt.

A 2016-os pályázati felhíváshoz kapcsolódóan az Erasmus+ mobilitásra kiutazó magyar **felsőoktatási hallgatók** 3882 nyelvi szintfelmérésre kaptak felkérést, ebből 3841 szintfelmérés készült el, a szintfelmérésen részt vett hallgatók közül 1263 hallgató pedig online nyelvi kurzuson is részt vett. Az OLS felhasználás legnagyobb része angol nyelven zajlott (2874 teszt, 788 kurzus), ezt követte a német nyelv (597 teszt, 208 kurzus).

2017-től a 19 napos vagy annál hosszabb időtartamú **szakképzési tanulói mobilitás** esetén kötelező az OLS szintfelmérés elvégzése. Ennek értelmében a támogatott projektek kb. 90%-ában használják az eszközt. A 2018. február végi adatok szerint a 2844 szintfelméréshez kapcsolódó licenc közel felét használták fel a kiutazó tanulók. Ez az arány még növekedni fog, mivel a hosszabb projektek esetében 2019 decemberéig van lehetőség az OLS igénybevételére. A kurzusok használata egyelőre kevésbé

népszerű a szakképzési pályázók között, de az európai törekvések a felület szakképzési szektorra való optimalizálására bizonyára elősegítik majd a felhasználás növekedését

A program valamennyi szektora tekintetében az **Európai Nyelvi Díj** keretében figyelmet szentel a hazai kiemelkedő, innovatív nyelvoktatási programoknak. Az elmúlt években valamennyi szektorból kerültek ki díjazottak.

I.2.8 Digitális és online tanulás elősegítése

A 21. század második évtizedére mind a gazdaságban, mind a hétköznapi életben rendkívüli mértékben felgyorsult a digitális átalakulás, mely átformálja az élet összes színterét, beleértve a munkavégzést és a tanulást is. A munkavégzés új formái befolyásolják a munkaerőpiacon szükséges és keresett készségtípusokat is, amire a jóval lassabban változni képes oktatási rendszereknek is választ kell adniuk. *„Európának olyan digitálisan tehetséges emberekre van szüksége, akik nem csupán használni tudják ezeket a technológiákat, de innovációra is képesek, valamint élen járnak az alkalmazásukban. E nélkül Európa nem fogja tudni kihasználni a digitális átalakulást”* – írja a 2016-ban kiadott európai közlemény, az **Új európai készségfejlesztési program**.

A magyar kormány szintén 2016-ban készítette el a magyar társadalom és nemzetgazdaság digitális fejlesztését célzó Digitális Jólét Program keretében – a Tempus Közalapítványt jó példaként említő – **Magyarország Digitális Oktatási Stratégiáját (DOS)**, melynek indoklásában leszögezi, hogy a digitális átalakulás nem választás kérdése, hanem olyan elkerülhetetlen jelenség, amelyre mindenkinek fel kell készülnie a 21. században. Ezért a digitális eszközöket és szemléletmódot be kell vinni a tantermekbe is, de a digitális oktatás szemléletmódjában, módszertanaiban és követelményrendszerében is új megközelítést feltételez. A legfontosabb célok, melyek megvalósítását a stratégia részletesen is tárgyalja, a digitális környezet fejlesztése (a digitális eszközök és hálózat rendelkezésre álljon minden diák és tanár számára), digitális módszertanok és digitális tananyagok elérhetősége (emellett kiemelve a digitálisan felkészült tanárok szerepét is), valamint az oktatás-adminisztráció és a tanárok továbbképzésében is a digitális megoldások fejlesztése.

Ahogy a 2018 januárjában kiadott **Digitális Oktatási Cselekvési Terv** fogalmaz: Európa digitális átalakulását fel fogja gyorsítani a mesterséges intelligenciához, a robotikához, a felhőalapú számítástechnikához és a blokklánchoz hasonló új technológiák gyors fejlődése. A korábbi jelentősebb technológiai előrelépésekhez hasonlóan a digitalizáció hatással van arra, ahogy az emberek élnek, kommunikálnak egymással, tanulnak és dolgoznak. Óriási jelentőséggel bír a digitális készségekbe való, egész életen át tartó befektetés.

Habár a digitális átalakulás sok lehetőséget kínál, a legnagyobb kockázatot ma mégis az jelenti, ha egy társadalom nincs megfelelőképpen felkészülve a jövőre. Amennyiben az a cél, hogy az oktatás képezze a növekedés és a társadalmi befogadás gerincét az EU-ban, akkor az egyik legfontosabb feladata a polgárok felkészítése arra, hogy a lehető legtöbbet ki tudják hozni az előttük álló lehetőségekből, és meg tudjanak felelni egy gyorsan változó, globalizált és összekapcsolt világ kihívásainak.

Az oktatás előnyt kovácsolhat az osztálytermi keretek kitágításából, a valós életben megélt tapasztalatokból és projektekből, valamint az új oktatási eszközökből, anyagokból és a nyíltan hozzáférhető oktatási erőforrásokból. Az online együttműködés számos lehetőséggel ruházza fel a tanulókat. A digitális technológiákhoz való hozzáférés és azok használata révén csökkenhet a kedvező és a kedvezőtlen társadalmi-gazdasági háttérrel rendelkező diákok közötti tanulási szakadék. A személyre szabott oktatás – az egyes tanulókra való koncentrálás révén – növelheti a motivációt is. A

Tempus Közalapítvány pályáztató tevékenységében és szakmai projektjeiben töretlenül képviseli ezeket az értékeket és törekszik a cselekvési tervben megfogalmazott három prioritás mentén intézkedéseket alkalmazni.

A cselekvési terv **három prioritása:**

- a digitális technológiák megfelelőbb kihasználása az oktatás és a tanulás terén;
- a digitális átalakulás szempontjából releváns digitális kompetenciák és készségek kialakítása;
- az oktatás javítása megfelelőbb adatelemzések és előrejelzések révén.

A Tempus Közalapítvány – ahogyan az az éves jelentés több későbbi fejezetében részletesebben is kifejtésre kerül – több éve folytat aktív tevékenységet a digitális oktatási módszerek elterjesztésében és saját pályáztatói, tájékoztatói és disszeminációs feladatainak korszerűsítésében, digitalizálásában. A köznevelésben, szakképzésben, felsőoktatásban és felnőttoktatásban dolgozó pedagógusok és oktatók szakmai módszertani támogatására, az egymástól való tanulás kultúrájának elterjesztésére, jó példák megosztására 2016-ban is több szakmai programot indítottunk el.

2017-ben, az **Európai Felsőoktatási Térség reformja projekt keretében** megvalósult a felsőoktatási oktatók, oktatásszervezők számára kínált, blended kurzusunk online tananyagokkal és 3 kontaktalkommal. A kurzus a tanulási eredményalapú kurzustervezéshez, és tanulási folyamat IKT alapú szervezéséhez, méréséhez-értékeléséhez nyújtott támogatást blended kurzus keretében (online képzés – 3 konzultációs műhellyel). Az oktatók megismerkedhettek a Moodle oktatási keretrendszer lehetőségeivel és online, web 2.0 eszközök alkalmazásának módszereivel, amelyek révén a saját és diákjaik IKT kompetenciáit is fejleszteni tudják, valamint növelhetik az oktatás hatékonyságát és a diákok motivációját. A műhelyek keretében lehetőség nyílt az azonos szakon, de különböző intézményben oktató kollégák tapasztalatcseréjére is.

2017-ben a Tempus Közalapítvány harmadszor hirdette meg a **Felsőoktatás Nemzetközi Fejlesztéséért díj** felhívást, melynek kiemelt célja volt a hallgató központú, rugalmas tanulási utakat biztosító innovatív oktatási és tanulásszervezési módszerek összegyűjtése és bemutatása. A díjra különböző témákban 103 pályázat érkezett, amelyből a Tempus Közalapítvány Kuratóriuma összesen 8 pályázat számára ítélte oda a Felsőoktatás Nemzetközi Fejlesztéséért kiváló gyakorlat díját.

A jó példák terjesztése érdekében, 2018-ban a díjazottak mellett az összes beérkezett jó gyakorlatot nyílt, online, kereshető adatbázisban tesszük elérhetővé. Emellett tematikus felsőoktatási szakmai műhelyeket szervezünk az egy téma köré szerveződő jó gyakorlatok bemutatására, illetve a hálózatosodás, tudás- és tapasztalatcsere, valamint az együttműködések elősegítésére.

A **Digitális Módszertár** jelenleg közel 300 módszertani ötletet kínál pedagógusoknak, melyekben a tananyag feldolgozását a pedagógiai célok mentén megtervezett módon támogatják az IKT-eszközök. 2016-ban negyedik alkalommal osztottuk ki a **Digitális Pedagógus Díjakat** a **Digitális Konferencián**, melynek szintén évek óta társzervezői vagyunk. A népszerű **Alma a fán** című gyakorlatorientált műhelymunka-sorozatunk és kapcsolódó kiadványaink keretében több alkalommal is foglalkoztunk már az IKT az oktatásban témával. Ezek alapozták meg a 2017-ben – egy nemzetközi projekt kertében – tesztelésre kerülő **Alma a fán – Digitális pedagógus**, valamint az **A 21. század angolnyelv-tanára** című új pedagógus-továbbképzési programjaink fejlesztését. A jövőben nem csak képzési programjainkban szándékozzuk használni az online tanulási keretrendszerek és egyéb technológiák kínálta lehetőségeket, hanem azok a szakértői felkészítések és a rövidebb ciklusú fejlesztési programok fő színterei is lehetnek. Ezekről a tevékenységekről később, a jelentés további fejezeteiben részletesebben is olvashat.

Ugyanezen témakörben megemlíthető az Interrégió Fórum Egyesület 1.2.3 pontban bemutatott köznevelési stratégiai partnerség projektje is, mely keretében innovatív keretrendszert és alkalmazást dolgoztak ki a kisiskolások oktatására vonatkozóan (<http://minspire.eu/>).

I.2.9 Az ifjúsági munka minőségének fejlesztése

A Tempus Közalapítvány és az Erasmus+ program ifjúsági fejezetének kiemelt célja a minőségfejlesztés támogatása az ifjúsági munka területén, az ifjúsági tevékenységek nemzetközi dimenziójának, valamint az ifjúsági szakemberek és ifjúsági szervezetek fiatalokat támogató struktúráként betöltött kapacitásának fokozása.

Magyarországon az ifjúsági szakemberek és az őket foglalkoztató szervezetek egyik legnagyobb problémája, hogy szűk anyagi lehetőségeik vagy foglalkoztatásuk körülményei miatt kevesebb lehetőségük van nemzetközi szintre lépni, új kapcsolatokat kialakítani és tapasztalatot cserélni az európai szakemberekkel. A szektorban ez az igény viszont láthatóan megvan, amit a benyújtott mobilitási pályázatok nagy száma, jó minősége és a magas forrásigényből és pályázatszámából következő alacsony támogatási aránya is jól mutat.

A Tempus Közalapítvány - a szektor igényeit szem előtt tartva - a pályázaton túl képzések és tudásmegosztó alkalmak szervezésével aktívan hozzájárul a szektor fejlesztéséhez és nemzetköziesítéséhez. A 2017-es munkatervben közel 80 olyan nemzetközi együttműködésben megvalósuló projekthez kapcsolódtunk, ami lehetőséget ad magyar ifjúsági szakembereknek a külföldi tapasztalatszerzésre, kompetenciáinak fejlesztésére, valamint a megszerzett tudáson keresztül szervezeteik kapacitásainak fejlesztésére is. A projektek közül közel 30-ban társszervezőként vagy szakmai közreműködőként jelent meg a TKA, 5 projekt pedig Magyarországon került megrendezésre ezzel is biztosítva a könnyebb elérést a hazai szakemberek számára.

A projektek témáinak meghatározásakor figyelembe vettük a szektor meglátásait is, minden tervezési időszak előtt kérdőívvel mérjük fel a szektor érintett szereplőinek igényét és ezt figyelembe véve állítjuk össze a képzési lehetőségeket.

2017-ben összesen **162 ifjúsági szakember kapott lehetőséget nemzetközi tapasztalatszerzésre** a Tempus Közalapítvány támogatásával.

I.2.10 A képzés és a munka világa közötti kapcsolatok erősítése

A Közalapítványon belül 2013 óta horizontális munkacsoport dolgozik a cégek és az oktatási intézmények közötti együttműködés előmozdításán. A két szféra együttműködése az EHEA projekt és az Erasmus+ program egyik fő prioritása, de a cégek kevés információval rendelkeznek ezekről a lehetőségekről. Az ő tájékoztatásuk, meggyőzésük, segítségük speciális kommunikációt kíván, ennek alapelveit fektettük le a munkacsoport indulásakor.

Az EHEA projekt keretein belül is tovább folytatódtak a felsőoktatás és az ipari/üzleti szféra közötti kapcsolatok ösztönzését célzó programok.

A **Tempus Üzleti Kávéház** rendezvénysorozat januárban szervezett eseménye a szakmai gyakorlatos hallgatók mentorálásának jó gyakorlatait és kihívásait helyezte fókuszba. A rendezvényen cégek, felsőoktatási intézmények és szakmai szervezetek képviselői vettek részt. A meghívott céges szakemberek bemutatták saját példáikat, majd egy szakmai gyakorlatos hallgató ezirányú tapasztalatait ismerhették meg az egybegyűltek, a Tempus Közalapítvány munkatársa pedig összefoglalta a TKA cégek számára elérhető programjait és lehetőségeit. A rendezvény során

lehetőség nyílt a résztvevők közötti kötetlen hálózatépítésre és tapasztalatcserére, valamint konzultációra is.

Az EU és az OECD által indított nemzetközi **HEInnovate** kezdeményezésben Magyarország továbbra is aktívan részt vesz, amelyben a Tempus Közalapítvány jelentős szerepet vállal. A 2017 júniusában rendezett műhely keretében hivatalosan is megalakult a magyarországi **HEInnovate szakértői platform**. A szakértői konzultáció nyomán az **EMMI elkészítette** a felsőoktatási intézmények 3. missziós tevékenységeit ösztönző **akciótervét. 2017. november 29-én** pedig a z [EU/OECD riport](#) hivatalos bemutatása mellett magas rangú EU-s és OECD képviselők illetve nemzetközi szakértők közreműködésével, valamint magyarországi egyetemi-céges együttműködések és 3. missziós tevékenységeket felvonultató gyakorlati bemutatókkal ünnepeltük a **magyarországi HEInnovate hálózat** létrejöttének 1. éves évfordulóját. A HEInnovate egy a felsőoktatási intézmények számára elérhető önértékelési rendszer mely többek között a felsőoktatási intézmények regionális beágyazottságát, a gazdasági-szakmai- társadalmi szereplőkkel folytatott együttműködéseit, valamint a régió gazdasági-társadalmi fejlődésében játszott szerepét vizsgálja, ösztönzi. A folyamat 2018-ban is folytatódik, a május 10-én szervezendő nemzetközi konferencia célja a V4 HEInnovate szakértői platform létrehozása, város-egyetem közötti együttműködések bemutatása, a szellemi tulajdonjog védelme az egyetemi tudásmenedzsment során.

A szakképzés területére vonatkozóan 2017. november 23-án egynapos műhelymunkát szerveztünk *„A munkahelyek szerepének erősítése a hazai és nemzetközi szakmai gyakorlatok előkészítésében és megvalósításában”* címmel. A rendezvény a 2016-ban első alkalommal megrendezett példaértékű kezdeményezés folytatása volt annak érdekében, hogy a szakképzés fejlesztésében és működtetésében érdekelt felek – munkáltatók, szakképző intézmények, kamarák, ágazati minisztérium – közösen gondolkozzanak és folytassanak párbeszédet a duális szakképzés minőségének fejlesztési lehetőségeiről. A 2017. évi műhelymunkán az együttműködés formáihoz, lehetőségeihez adtak a résztvevő támpontot azzal, hogy közösen elkészítették a munkakörelemzéseket az iskolai gyakorlati oktatásvezető, a kamarai szakképzési tanácsadó, a vállalati mentor, gyakorlati oktató részére. A műhelymunkákon elkészült munkakörelemzések honlapunkról letölthetők: <http://tka.hu/nemzetkozi/206/szakertoknek>

I.3 A hazai oktatás, képzés és ifjúságügy számára releváns, kiemelkedő eredmények

A Közalapítványunk által kezelt számos program, koordinált projekt és egyéb elvégzett tevékenységek kapcsán az alábbi kiemelkedő eredményeket értük el 2017-ben:

Az elmúlt év kiemelkedő történéseként az **Erasmus program 30. születésnapja** alkalmából Európa-szerte, így Magyarországon is egész éven át tartó ünneppsorozat mutatta be a program eredményeit és hatásait.

- Legyél Te az Erasmus+ 30 arca! felhívásunkra **140-en jelentkeztek**.
- Az Erasmus+ ifjúsági, hallgatói és tanári **Facebook oldalakon összesen 334 posztal 1.453.530 embert értünk el**.
- **Honlapunkat** ez alatt az idő alatt **138.718 fő böngészte**.
- Média megjelenéseink online és nyomtatott formában is elérték az érdeklődőket: **összesen 420 hír jelent meg** tavaly az Erasmus+ 30. születésnapjával kapcsolatban, amin **930 újságíró, blogger és vlogger dolgozott**.
- Az évforduló jegyében **60 rendezvényt tartottunk** országszerte. **Összesen 4968 résztvevő csatlakozott** hozzánk ezeken a programokon.

2017-ben az Erasmus+ programban az oktatási és képzési szektor egészét (felsőoktatás, köznevelés, szakképzés, felnőtt tanulás) tekintve, az összesen **7 910 diák/hallgató és 4 511 oktató/kutató/egyéb személyzet mobilitására** ítéltünk meg támogatást. Ezt egészíti ki további **1 181 diák/hallgató, valamint 3 131 fő oktató/kutató/egyéb személyzet**, akik mobilitására E+ stratégiai partnerségek projektek keretében ítéltünk meg támogatást. Az összességében **16 733 fő mobilitása** 21%-os növekedést jelent az előző évhez képest. A program ifjúsági területén a mobilitási projektek keretében **5074 fiatal**, az E+ stratégiai partnerségek keretében pedig további **1581 fiatal** mobilitására ítéltünk meg támogatást. Ezzel a rendelkezésünkre álló **40 911 673,00 EUR** pályázati keret **98 százalékát, 40 251 488,31 EUR-t** kötöttük le.

A Campus Mundi projektben **731 fő szakmai gyakorlatos és részképzéses hallgató** mobilitása zárult le.

A Stipendium Hungaricum (SH) programban **60 partnerországgal volt együttműködésünk, 15000 pályázatot** nyújtottak be, a 2017-ben **beiratkozott SH ösztöndíjasok száma 5304 fő volt**. Ennek eléréséhez az SH ügyfélszolgálat **35 000 e-mail-es, 6500 telefonos és 6900 skype-os megkeresésre** válaszolt.

A felsőoktatás nemzetköziesítése érdekében

- összesen **27 intézményi és hallgatótoborzó vásáron** jelentünk meg 93 felsőoktatási intézményi delegáció bevonásával, 14 megjelenés esetében külképviseletek részvételével, a TKA háttértámogatása mellett
- az SH intézményi pályáztatás keretében **27 intézmény, 457 pályázható kurzusának** meghirdetésére került sor
- A **Study in Hungary** oldalnak a Facebookon már több mint **20.000 kedvelője** van, elsősorban az influencerek bevonásával megvalósuló akcióknak és az új műfajok (pl. Facebook Live) kipróbálásának köszönhetően.
- A magyar felsőoktatás külföldi hallgatók körében való népszerűsítését célzó, önkéntesek szereplésével készült **imázsfilm** október végi élesítése óta már **több mint 5000 megtekintést ért el** a Facebookon és a YouTube-on.

Nemzeti Europass Központként jelentős eredménynek tartjuk, hogy 2017-ben **813 248 darab Europass CV-t** töltöttek ki magyarok online, közel 13 ezerrel többet, mint 2016-ban.

TKA szinten a feladataink megvalósításához kapcsolódóan **264 rendezvényt szerveztünk** (ezen belül 35 esetben partnereink által szervezett rendezvényen vettünk részt), ez a szám 41%-os növekedést jelent az előző évhez képest. A rendezvényeken **15.600 (!) fő vett részt**, ami 61%-os növekedést mutat. Mindezen feltételek mellett a rendezvényeink megelégedettségi mutatója 4,6-ra emelkedett.

2017 októberében az egész Európában zajló „*Time to move*” kampány során **Magyarország 7 régiójában 33 Eurodesk partnerünk több mint 70 eseményen kb. 7.500 fiatalt ért el** személyesen és népszerűsítette körükben a különböző európai mobilitási lehetőségeket (továbbtanulás, önkéntesség, szakmai gyakorlat).

A Közalapítvány **ügyfélszolgálataira összesen több mint 40.000 email** megkeresés érkezett, emellett **több mint 8.500 telefonbeszélgetés** során nyújtottunk információt a programjaink iránt érdeklődőknek. Az ügyfélszolgálati tevékenységet továbbá személyes konzultációk, illetve Skype és Facebook kommunikáció egészítették ki.

Mindezek mellett európai és hazai kezdeményezésű **szakmai projektek** koordinálásával, rendszeres **szakmai műhelyek**, illetve **képzések és pedagógus-továbbképzések** szervezésével, **módszertani kiadványok és kutatási riportok** publikálásával, valamint hazai és nemzetközi **kutatások** elvégzésével támogattuk pályázóink módszertani fejlődését, illetve a hazai oktatási és képzési szektor megújulását. A 2017-es év **kiemelt témái**: korai iskolaelhagyás és lemorzsolódás, tanári kompetenciafejlesztés, digitális pedagógia, külföldi hallgatók mentorálása, mobilitási ablak, nemzetköziesítési audit, tanulási eredmény alapú megközelítés, a nemzetköziesítés intézményi stratégiái az egyes szektorokban, oktatás és gazdaság kapcsolata.

I.4 Kommunikációs tevékenység összefoglalása

A Kommunikációs egység szervezésében 2017-ben összesen **206 szakmai rendezvényre** került sor, melyeken 7112 fő vett részt. Ezen felül 65 fesztiválon és egyéb eseményen való megjelenésre is sor került, további 8500 fő részvételével. Az eseményeink közül volumenével, színvonalával és sikerességével kiemelkedtek az Erasmus 30 éves születésnapja alkalmából szervezett rendezvényeink: az Erasmus+ **Szabadegyetem** és az **Erasmus 30 konferenciánk**, valamint a **Stipendium Hungaricum** partnerek részére szervezett 4 napos **nemzetközi konferencia**, amelyre 35 különböző országból érkeztek résztvevők.

177 féle kiadványt készítettünk 2017-ben, ezek közül **87** jelent meg **nyomtatásban**. A kiadványok között számos installáció, molinó és elektronikus grafikai anyag született, köztük a nemzetközi megjelenésekhez **18 standterv**. Az elmúlt évben **26 infografika** készült a legváltozatosabb témákról, ezek továbbra is népszerű és hatékony eszközt jelentenek az online kommunikációban. A promóciós anyagok közül kiemelendő az **Erasmus+ kampány vizuális anyagai**.

2017-ben összesen **1 480 863 látogatást** regisztráltunk a **honlapunkon**, ami az előző évi látogatottságnál 400 000-el magasabb. A látogatások során **726 319 felhasználó** összesen **7 177 480 oldalt** töltött le. A honlapra érkezőknek csupán 1,38 százaléka hagyta el az oldalt további kattintás nélkül, amely kiemelkedően jó eredmény. A leglátogatottabb oldalak a Stipendium Hungaricum, a Campus Mundi és az Erasmus+ oldalak voltak. Az elektronikus hírlevélnek az év végére 16 809 feliratkozója volt.

I.5 Az Erasmus+ program átfogó bemutatása

Az Erasmus+ az Európai Unió 2014-2020 közötti időszakra szóló oktatási, képzési, ifjúságügyi és sportprogramja. Az Erasmus+ program célja, hogy támogassa a programországokat az emberi tehetség és a társadalmi tőke hatékony hasznosításában, ugyanakkor az oktatás, a képzés és az ifjúságügy területén a formális, a nem formális és informális tanulás támogatásával erősítse az egész életen át tartó tanulás elvét. Az Erasmus+ több mint 4 millió európai polgár számára nyújt lehetőséget arra, hogy külföldön folytasson tanulmányokat, részesüljön képzésben, szerezzen munkatapasztalatot, illetve végezzen önkéntes munkát.

2017-ben a pályáztatásra a korábbi évekhez képest is dinamikusabb – kiemelten az ifjúsági szektorban jelentkező – forrásbővülés volt jellemző. A keretek jó minőségben történő lekötését elősegítette, hogy a legtöbb területen a pályázatszámok is érdemben növekedtek, így pl. a mobilitásban minden eddiginél több résztvevő külföldi tapasztalatszerzését tudtuk támogatni.

Az elmúlt évben zárult le a program keretében támogatott 2-3 éves futamidejű stratégiai partnerségek első hulláma. A záró beszámoló elemzése pozitív tapasztalatot hozott: a projektek sikerrel valósították meg a célkitűzéseket, jó minőségű eredményeket értek el, illetve a kidolgozott szellemi termékek magas színvonalúak voltak. Mindez visszaigazolta az irányú erőfeszítéseinket, miszerint a kiválasztás szakaszában a valóban jó potenciállal rendelkező, ígéretes projektterveket érdemes támogatni, majd ezeknek a megvalósítás szakaszában megfelelő szakmai segítségnyújtást és monitoring támogatást biztosítunk.

Az elmúlt évben a program érett szakaszába lépett, a résztvevők általi ismertség és elismertség nőtt.

Fontos mérföldkő volt a megvalósításának félidejéhez érkezett program életében az eredményeket, hatásokat értékelő és összegző időközi jelentés elkészítése. A kutatási jelentés egyértelművé tette, hogy az Erasmus+ program ismert és rendkívül népszerű Magyarországon; az oktatás-képzés, illetve az ifjúság terén nincs még egy olyan pályázati lehetőség, amely a külföldi tapasztalatszerzéshez ennyiféle eszközt, ilyen mértékű támogatásokat kínálna. A részt vevő szervezetek nemzetköziesedése egyértelműen nőtt, és a program céljai sok esetben megjelentek az intézményi stratégiai dokumentumokban.

Nőtt a program láthatósága is, ez köszönhető a korábbi sok kisebb elődprogram összeolvasztásának, a célkitűzések és a márkanév integrálásának. Az egységesítésnek ugyanakkor megvolt az ára is, mivel szűkítette a lehetőségeket a szektorális és nemzeti sajátosságok megjelenítésére.

Kihívás maradt a hátrányos helyzetű pályázó szervezetek és csoportok jobb bevonása: még mindig jelentős adminisztrációs terheket jelent a pályázás – annak ellenére, hogy a program adminisztrációja a korábbiakhoz képest leegyszerűsödött, amelyet mind a pályázók, mind a nemzeti iroda megerősített. A szervezeti kapacitások alacsony szintje, a megfelelő szakértelem (pl. stratégiai szemléletmód, projektmenedzsment készségek) hiánya mind olyan hátrány, amelyek kompenzálásán a következő programszakaszban intenzívebben kell dolgozni. A részvétel további kiszélesítése előtt álló akadályok között említhető a nem kielégítő idegennyelv-tudás; ennek a helyzetnek a megoldása azonban már túlmutat a program keretein.

A program egyik elhanyagolt területe az eredmények fenntartása, legalábbis a projektek szintjén, melyben a javaslat szerint erőteljesen szükséges a pályázókat támogatni. Remélhetőleg ehhez a következő program megfelelő eszközöket is biztosít.

A túlpályázás, vagyis a rendelkezésre álló kereteket jelentősen meghaladó forrásigény általánosnak mondható, bár nem egyformán jelentkeznek: több szektorban – elsősorban talán a szakképzési, vagy

akár az ifjúsági mobilitások terén – kifejezetten magas a támogathatósági küszöb a nagy számú, jó minőségű pályázatok miatt. Ezért a jövőre vonatkozó javaslatok között szerepel, hogy a szektorok közötti támogatás-megoszlást át kell tekinteni és/vagy a jelentősen túlpályázó szektorok számára többletforrást kell biztosítani a célok eléréséhez.

- **Erasmus+ 30**

2017-ben az Erasmus program 30. évfordulója meghatározó volt a kommunikációban, az európai kampányt számos kiegészítő elemmel erősítettük hazai szinten is.

A „Legyél az Erasmus arca” felhívásunk több mint 600.000 embert ért el a Facebookon. A jelentkezők közül választott arcokkal videók, plakátok készültek, sokan közülük előadásokat tartottak különböző rendezvényeken és részt vettek több közösségi média kampányban.

Az Erasmus+ 30 weboldalnak (<http://tka.hu/erasmus30>) 138.718 látogatója volt, a különböző célcsoportoknak szóló Facebook oldalainkon többszáz poszt jelent meg és 1.453.530 elérésünk volt.

A médiában 1771 megjelenést rögzítettünk (25% növekedés az előző évhez képest), az Erasmus+ 30 számos tévéműsorban és rádióbeszélgetésben is megjelent témaként.

A pályázati Pavilon magazin dupla számának központi témája szintén az Erasmus program 30. évfordulója volt.

A tavaszi Erasmus+ 30 roadshow során 5 város 6 egyetemén kínáltunk mobilitási információkat több mint 1200 hallgatónak. A fiataloknak szóló Erasmus+ 30 Szabadegyetem rendezvényünkön volt Erasmus ösztöndíjasok tartottak inspiráló előadást a mintegy 200 fős hallgatóságnak. A májusi Erasmus+ 30 konferencián 450-en vettek részt az oktatás-képzés és az ifjúságügy minden szektorából. Az Európai Ifjúsági Hét során szerte az országban 18 helyszínen 35 ifjúsági rendezvény zajlott 2200 fő részvételével, az Eurodesk partnerszervezetek aktív közreműködésével.

Az év végén részt vettünk az EB Képviselőt köztéri plakátkampányában: az Erasmus arcokról készített plakátjainkat Budapesten és további 5 egyetemi városban helyezték ki 808 példányban metró- és villamosmegállóban, valamint az egyetemeken.

I.6 A Campus Mundi projekt átfogó bemutatása

A Campus Mundi felsőoktatási mobilitási és nemzetköziesítési program az Európai Szociális Alap és Magyarország Kormányának társfinanszírozásával létrejött program. A projekt 2016-ban indult, és 2021-ben zárul. Célja a felsőoktatás minőségének javítása, a magyarországi felsőoktatási intézmények nemzetközi szerepének, elismertségének növelése. A projekt egyrészt a nemzetközi hallgatói mobilitás elősegítését, másrészt a hazai felsőoktatási intézmények hallgatóvonzó képességének növelését szolgálja a következő tevékenységcsoportokon keresztül:

Felsőoktatási mobilitás ösztönzése hallgatói ösztöndíj formájában

Az ösztöndíjprogram mintegy 9000 hallgató támogatását teszi lehetővé részképzésre, szakmai gyakorlatokra, rövid tanulmányutakra való pályázati lehetőségek biztosításán keresztül a világ bármelyik országába. 2017-ben összesen 1078 hallgató pályázott sikerrel Campus Mundi ösztöndíjra, illetve összesen 731 hallgató zárta eredményesen az ösztöndíjas időszakát.

A felsőoktatás nemzetköziesítése

A Campus Mundi projekt hozzájárul ahhoz, hogy a hazai felsőoktatási intézmények a hallgatói szolgáltatások és idegen nyelvű képzések tekintetében felkészültebbek legyenek a külföldi hallgatók fogadására, illetve segít a felsőoktatási intézmények nemzetközi láthatóságának növelésében.

Az ehhez kapcsolódó tevékenységeink a következők:

Nemzetközi hallgató és intézményi oktatási vásárokon való közös részvétel felsőoktatási intézményekkel szoros együttműködésben a magyar külképviseletekkel és Magyar Kulturális Intézetekkel. 2017-ben a Campus Mundi projekt költségvetéséből finanszírozva 9 nemzetközi vásáron vettek részt munkatársaink felsőoktatási intézményekkel közös standon. A fentiek felül a TKA több esetben nyújtott szakmai támogatást a külképviseleteknek, Magyar Kulturális Intézeteknek további nemzetközi vásárokon való részvételhez.

Szakmai műhelyek, PLA jellegű szakmai együttműködések, képzések szervezése, melyek célja a felsőoktatási intézmények szakmai fejlesztése, orientálása a felsőoktatás nemzetköziesítését érintő kulcsfontosságú kérdések mentén. A rendezvények témáinak egy részét a szakpolitikai fejlemények függvényében évente határozzuk meg szorosan kapcsolódva a projekt során végzett kutatások témájához. 2017-ben összesen 9 ilyen rendezvényt szerveztünk a felsőoktatási intézmények nemzetközi munkatársai számára. A kutatási témákon túl a nemzetközi hallgatókat támogató mentorprogramhoz kapcsolódó szakmai műhely, a nemzetköziesítési audit (IQA - Internationalization Quality Assessment) tevékenységhez kapcsolódó rendezvényeket emeljük ki.

Nemzetközi alumni hálózatunk célja, hogy a Magyarországon tanulmányokat végző külföldi hallgatókkal tanulmányi időszakuk után is fenntartsuk a kapcsolatot. Az általuk biztosított kapcsolati tőkének komoly szerepe van magyar felsőoktatás külföldi népszerűsítésében, további hallgatók toborzásában, illetve nagy érték a gazdasági, turisztikai, tudományos és diplomáciai kapcsolatok megerősítése tekintetében is. 2017-ben már 70 alumni önkéntest toboroztunk, orientációs rendezvényt szerveztünk számukra. A felsőoktatási intézmények nemzetközi kapcsolatokért felelős munkatársai számára 2 alkalommal szerveztünk szakmai műhelyt. Folyamatban van a rendszer informatikai hátterének kiépítése, az alumni portál létrehozása.

II. Programok, projektek oktatási alszektoronkénti bontásban

II. 1 Köznevelés

A köznevelés területén az Erasmus+ program nyújtja a legjelentősebb támogatást a nemzetközi együttműködések terén, e mellett a köznevelés szereplőinek szól a szintén általunk kezelt Pestalozzi, valamint ACES program is.

Az Erasmus+ támogatja a tanítás és a tanulás minőségének javítását az óvodában, az általános iskolában és a középiskolában. Céljai a köznevelés terén összhangban állnak a hazai fejlesztési célokkal:

- csökkenteni a korai iskolaelhagyók számát,
- jelentős eredményt érni el az alapkészségek fejlesztésében,
- megerősíteni a kisgyermekkorai nevelés minőségét,
- hozzájárulni a pedagógusok szakmai fejlődéséhez.

Ezen célok elérése érdekében a program egyrészt a pedagógusok, az iskolai személyzet szakmai fejlődésének támogatását biztosítja nemzetközi környezetben (Mobilitás), másrészt iskolák (oktatási intézmények) és/vagy más szervezetek közötti együttműködést olyan témákban, melyek eredménye jelentős hatással bír a köznevelés területén (Stratégiai partnerségek). A köznevelési projektek tulajdonképpen intézményi tanulási formák, melyekben számos tanulási alkalom azonosítható. A mobilitási pályázatokban a külföldi mobilitás a projekt fő eleme, a legfontosabb tanulási alkalom, s az összes többi projekttevékenység ennek előkészítését, illetve az ennek során szerzett tapasztalatok hasznosítását és terjesztését szolgálja. A partnerségi projektekben a partnerek együttműködésén, a projektmunkán van a hangsúly, a külföldi mobilitás ennek az együttműködésnek a támogatását szolgálja.

Az Erasmus+ programban megvalósuló köznevelési projektek hozzásegítik az intézményeket a nemzetközi kapcsolataik bővítéséhez, ápolásához, valamint olyan általános érvényű célok megvalósításához, mint a tanárok és más munkatársak nyelvi és kommunikációs képességeinek fejlesztése, a tanulók nyelvtanulás iránti motivációjának erősítése, a projekt módszer meghonosítása, a sajátos tanulási igényű tanulók integrációjának elősegítése, a kommunikációs és információs technológiák alkalmazása a tanításban, a képességek központú megközelítés és a tantárgyközi ismeretek oktatásának előtérbe állítása, illetve az iskola közelítése a munka világához. A külföldi intézményekkel való közös munka európai tartalommal bővíti az iskola pedagógiai programját, újszerű, színes tevékenységeket visz a tanórai munkába, lehetőséget biztosít a tanulók kreatív ötleteinek a megvalósítására, önálló, felelősségteljes munkájára.

KÖZNEVELÉS

2017. mobilitási projektek adatai

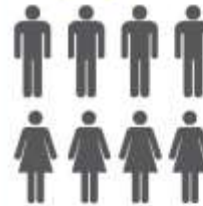
Legkedveltebb
célországok

1,29 millió €
támogatás

523
mobilitás

64 projekt

tanárok,
intézményvezetők,
munkatársak
tanulmányútjai
(a diákok mobilitása a
stratégiai partner-
ségek keretén belül
valósul meg)

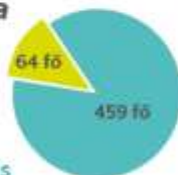
A támogatott pályázatok régiók szerint

A támogatott mobilitá-
sok megoszlása

szakmai látogatás

kurzus/továbbképzés

157

beérkezett pályázat

+38%

növekedés
a tavaly beérkezett
pályázatok
számához képest

Legkedveltebb témák

- módszertani megújulás
- IKT – eszközök használata
- nyelvi sokszínűség
- egymástól tanulás
- nemzetköziesítés

II.1.1 Mobilitás

- Erasmus+

Az Erasmus+ program keretében megvalósuló köznevelési mobilitási projektek célja, hogy támogassák az oktatás színvonalának emelését a pályázó intézményekben a munkatársak szakmai fejlődése és megújulása révén. A program kizárólag olyan külföldi mobilitásokat támogat, amelyek összhangban állnak az intézményi igényekkel és szükségletekkel, így a projektek révén elért tanulási eredmények hasznosítása biztosított. Annak érdekében, hogy a rendelkezésre álló források fenntartható hatást érjenek el, az intézményeknek *Európai fejlesztési tervet*, azaz egyfajta intézményi stratégiát kell készíteniük. Ebben olyan hosszú távú célokat és várt eredményeket határoznak meg, melyeket az Erasmus+ program támogatásával, egymásra épülő projektek révén kívánnak elérni. A fejlesztési tervben kitűzött céloknak összhangban kell állniuk az intézményi sajátosságokkal és szükségletekkel, illetve a program prioritásaival.

A projektek felépítését tehát stratégiai tervezésnek kell megelőznie. Bár az ehhez kapcsolódó intézményi kompetenciák többnyire még fejlesztésre szorulnak, az utóbbi időben egyre több jó gyakorlatot lehet azonosítani e téren. A projektek szervezeti beágyazottsága szintén fejlesztésre szorul, és a projektfolyamatok és eredmények mérése és értékelése is a gyengeségek közé tartozik a pályázatokban. Ezekben a területeken a nemzeti iroda jelentős erőfeszítéseket tesz a pályázók támogatására, már csak azért is, hogy a program hazai hatásait, eredményeit még megbízhatóbb adatokkal tudja alátámasztani.

A külföldi mobilitások keretében az intézmények munkatársai:

- oktatási tevékenységet végezhetnek, azaz taníthatnak egy külföldi partneriskolában,
- szervezett kurzuson, továbbképzésen, nyelvtanfolyamon vehetnek részt,
- szakmai látogatás (job shadowing) tevékenységet valósíthatnak meg egy partner iskolában, illetve egyéb olyan releváns szervezetnél, amely a közoktatás területén működik.

A program keretében nagy hangsúlyt kap az európai oktatási innovációk és bevált gyakorlatok cseréje, az együttműködésre épülő tanulási formák, az egymástól tanulás, de olyan továbbképzéseken való részvétel lehetőségét is kínálja, amelyek itthon nem vagy csak korlátozottan elérhetők.

2017-ben a pályázók 12 és 24 hónap időtartam közé eső projekteket tervezhettek, a kezdő- és záródátumokat saját maguk adhatták meg. A rugalmasabb projektidőszak miatt a tevékenységeket még inkább a projektben részt vevő szervezetek igényei, lehetőségei szerint lehet tervezni.

2017-ben **157 intézmény nyújtott be pályázatot**, ami 37,7%-os növekedés 2016-hoz képest. A támogatott intézmények számában ez a növekedés kisebb mértékű volt, 13%-kal több intézmény jutott támogatáshoz az előző évhez képest. A pályázattípus jellegzetességeiből fakadóan a támogatott mobilitások száma bizonyos szempontból fontosabb mutató a támogatott intézmények számánál. 2017-ben 20,23%-kal nőtt a támogatott mobilitások száma az előző évhez képest, ami különösen kiemelkedő a 2016-ban elért 6,6%-os növekedés után. 2017-ben **összesen 1.289.769 euró állt rendelkezésünkre** (2016: 1.076.810 euró), amelyből **64 intézmény 523 mobilitása valósulhat meg**.

Támogatott tevékenység típus	Mobilitás szám
szervezett kurzus, továbbképzés, nyelvtanfolyam	459 fő
szakmai látogatás (job shadowing)	64 fő
oktatási tevékenység	0 fő

2017-ben nyolc intézménytípus nyújtott be pályázatot. A pályázó és a támogatott intézmények között a többcélú intézményeket találjuk a legnagyobb számban (50 pályázó/26 támogatott), ezeket az általános iskolák követik (39/16), a harmadik helyre a szakgimnáziumok, szakközépiskolák kerültek (39/8). A képet árnyalja, hogy ez utóbbi intézmények a szakképzési mobilitás keretében is kaphatnak támogatást a képzési tevékenységük fejlesztésére. A beadott pályázatok számát tekintve negyedik helyet a gimnáziumok foglalják el (23/14). Ezen kívül még két óvoda, két alapfokú művészeti iskola, egy szakképzési centrum és egy alapítvány is pályázott, azonban támogatásban nem részesültek.

A program kiemelt prioritása az **idegennyelv-tanulás és tanítás fejlesztése** a közoktatási intézményekben módszertani kurzusok, illetve nyelvtanfolyamok keretében, ezért nem meglepő, hogy az intézmények nagy része is ezt a területet állította a **projektek középpontjába**. A pályázó iskolák esetében ez a nemzetközi kapcsolatok intézményi beágyazottságát is jól szolgálja, hiszen a nyelvtudás hiánya az egyik fő oka annak, hogy gyakran csak kevés kollégát tudnak bevonni a nemzetközi együttműködésekbe, a nemzetköziesedési folyamatokba. A **digitális kompetenciák fejlesztése** szintén olyan terület, ahol a hazai iskolák igényei egybeesnek az európai prioritásokkal. A támogatott iskolák harmada határozta meg az **oktatási innovációkat**, azaz az oktatás tartalmi és módszertani megújítását az Erasmus+ projektjük központi elemeként. Öröm volt látni, hogy erőfeszítéseinknek is köszönhetően egyre nagyobb hangsúlyt kapnak a pályázatokban a nemzetközi együttműködések fejlesztése, a minőségbiztosítás vagy a korai iskolaelhagyás megelőzése is. Természetesen a fent említett témák csak kivételes esetekben jelennek meg kizárólagosan a projektekben, általában más témákkal együtt, komplexen jelentkeznek, emellett a várt tanulási eredményeken túl többnyire igen sok és sokféle, nem tervezett hozadéka is van a mobilitásoknak. A támogatott mobilitásoknak csupán a nyolcada volt szakmai látogatás (job shadowing), mely csökkenő tendenciát mutat az előző évhez képest. A pályázók nagy része 2017-ben inkább továbbképzéseken kívánta fejleszteni szakmai kompetenciáit, illetve nyelvtudását.

A **legtöbb tanulási célú mobilitás** az Egyesült Királyságban valósult meg (208 fő), majd Málta (45), Írország (42), és Olaszország (39) következett. Érdekes, hogy az előző évhez képest Málta megelőzte Írországot, valamint Németország (29) lecsúszott a dobogó harmadik fokáról. 2017-ben összesen 26 országba utaztak magyar résztvevők a program támogatásával, ez hárommal több, mint a korábbi évben.

Ami a pályázatok **regionális megoszlását** illeti, az előző évekhez hasonlóan a közép-magyarországi régió hagyományosan dominál (49%). 2017-ben is az ország keleti felében működő iskolák mutatkoztak aktívabbnak. A beadott pályázatok esetében Dél-Alföld (15%) és Észak-Magyarország (12%) végzett a 2. illetve a 3. helyen, Észak-Alföld (9%) 2017-ben is negyedik helyre került e tekintetben, azonban két százalékkal aktívabbnak voltak a térség intézményei 2016-hoz képest. A legkevesebb pályázat Közép-Dunántúlról érkezett (2%). A támogatott pályázatok esetében a közép-magyarországi régió (63%) kerül az első helyre, a második helyet Észak-Magyarország (16%) foglalja el megelőzve a dél-alföldi régiót (9%). Utolsó helyen a közép-dunántúli régió áll egy támogatott pályázattal.

Amennyiben a **megye szintű eloszlást** is megvizsgáljuk, a budapesti és Pest megyei (összesen 50%) intézmények mellett Bács-Kiskun, Hajdú-Bihar, Heves megyékből érkezett a legtöbb pályázat (7%). Ezt követi Csongrád megye (5%) illetve Borsod-Abaúj-Zemplén megye (3%). Nógrád és Zala megye csak 1-1 pályázattal képviseltette magát, Komárom-Esztergom, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Veszprém megyékből nem érkezett pályázat. A támogatott pályázatok esetében kicsit változik a sorrend. Itt Budapest és Pest megyét követően Heves áll a következő helyen, melyet Győr-Moson-Sopron és Csongrád megye követ.

A Tempus Közalapítvány, annak érdekében, hogy a kevésbé aktív régiók és megyék is bekapcsolódhassanak a programba, regionális pályázatíró szemináriumokat szervez minden évben.

- **Pestalozzi**

A program, melyben Magyarország 1994 óta vesz részt, hálózati rendszerként működik, a tagországok az Európa Tanács projektjeihez kapcsolódó témákban maximum 3-5 napos szemináriumokat szerveznek, amelyeken a pedagógusok valamennyi tagországból pályázat útján vesznek részt. Ezek a szemináriumok a szakmai tapasztalatszerzés mellett lehetőséget nyújtanak idegen nyelven folyó szakmai munkavégzésre, kapcsolatok kiépítésére, valamint további együttműködések megalapozására is.

A 2017. január 1. és 2017. december 31. között meghirdetett szemináriumokra összesen 16 pályázatot nyújtottak be. A hazai bíráló során egyetlen pályázatot sem kellett elutasítani formai okok miatt.

A kurzusok témája alapvetően a demokráciához, az aktív állampolgársághoz és az emberi jogokhoz kapcsolódott (néhány kurzustéma: *Kritikus gondolkodás, mint a demokratikus nevelés alapja; Pedagógia a demokráciáért és az emberi jogokért*).

2017 végén az Európa Tanács úgy döntött, hogy nem működteti tovább a programot, ezért 2018-ban már nem kerülnek meghirdetésre kurzusok, nyári egyetemek. A program honlapját ugyanakkor továbbra is üzemelteti az Európa Tanács, hogy az ott összegyűlt jó gyakorlatok továbbra is elérhetőek legyenek a szélesebb közönség számára.

- Erasmus+ Stratégiai partnerségek

A benyújtott pályázatok számában 2016-ban bekövetkezett jelentősebb csökkenés után kiemelt célunk volt minél több új, illetve korábbiakban már pályázó iskola és óvoda elérése. Ennek érdekében a 2017. évi pályázati időszakban – eggyel több budapesti alkalmat beiktatva – már 4 pályázatíró szemináriumot tartottunk az **Iskolai, óvodai stratégiai partnerségek** pályázati lehetőségről, melyek közül a két vidéki rendezvényt olyan helyszínen (Győr, Szeged) tartottuk, ahol még nem jártunk. A négy rendezvényen összesen 38%-kal többen vettek részt 2016-hoz képest. Ennek is köszönhetően 2017-ben ismét növekedésnek indult a benyújtott magyar koordinációjú pályázatok száma, és az előző évhez képest 21%-kal több pályázat érkezett. Mivel a köznevelési szektorban rendelkezésre álló pályázati keret is jelentősen emelkedett, ezért mindössze 1%-kal csökkent a támogatottsági ráta (49%) 2017-re.

Az Iskolai, óvodai stratégiai partnerségek pályázati lehetőség sajátossága a többi stratégiai partnerségek pályázati formához képest, hogy a partnerségek partner intézményei nem a támogatott pályázatot benyújtó koordinátor intézményen keresztül jutnak hozzá a nekik megítélt támogatáshoz, hanem a saját nemzeti irodájukon keresztül, azokkal szerződést kötve. 2017-ben 43%-kal több, összesen 102 támogatott Iskolai, óvodai stratégiai partnerségek projektre kötöttünk szerződést magyar iskolákkal és óvodákkal.

A pályázatokat értékelő szakértők meglátása szerint a benyújtott pályázatok leginkább az alapötletek szempontjából, illetve a partnerek közötti együttműködési és kommunikációs folyamat megtervezése terén voltak igazán erősek. Ezzel szemben sokszor túl általánosnak tartották a pályázatok folyamatos nyomon követésére és szükségletelemzésére vonatkozó részeit. Bár a közvetlenül ezekre vonatkozó kérdéseket a 2018. évi pályázati űrlapból kivette az Európai Bizottság, továbbra is minden fórumon hangoztatjuk a folyamatok ellenőrzésének és a belső szükségletekből kiinduló projekteknek a fontosságát, utóbbinál kihangsúlyozva azt, hogy a saját igényeiket az óvodák és az iskolák is gyorsan és egyszerűen képesen felmérni.

A támogatott projektekben továbbra is a digitális kompetenciák fejlesztése, a korai iskolaelhagyás elleni küzdelem, az innovatív oktatási módszerek és tananyagok kidolgozása, illetve az idegen nyelven tanulás és tanítás jelentik a legnépszerűbb témákat.

A nyertes pályázatokban leggyakrabban választott **prioritások** a következők voltak:

- A matematikai, a természettudományos és az írás-olvasási alapkészségek terén mutatott alacsony teljesítmény javítása hatékonyabb, innovatív oktatási módszerek révén.
- Lényeges és magas színvonalú készségek és kompetenciák fejlesztése: egyének támogatása abban, hogy alapkészségeket és kulcsfontosságú kompetenciákat szerezzenek és fejlesszenek tovább annak érdekében, hogy ez elősegítse foglalkoztatásukat, társadalmi, tanulmányi és személyes fejlődésüket, valamint a civil és a társas életben való részvételüket.
- Nyitott és innovatív oktatás, képzés és ifjúsági munka, digitális tanulás;
- A tanári szakma szakmai profiljának megerősítése.

Az előző évekhez hasonlóan 2017-ben is az általános iskolákból és a gimnáziumokból érkezett a benyújtott pályázatok 70-75%-a, ugyanakkor jelentősen megnőtt utóbbi intézmények pályázói aktivitása, hiszen a korábbi évek 30% körüli arányához képest 2017-ben 5 pályázatból legalább 2 érkezett általános középfokú intézményektől. Az óvodák pályázói aktivitása évek óta 8-9% körül alakul.

A partner intézményekhez tervezett mobilitások nagyon fontos eszközei a projektek megvalósításának, egyben a pályázati forma legfontosabb vonzerejét jelentik. Köszönhetően a támogatott projektek jelentősen megnövekedett számának, a magyar iskolák és óvodák által tervezett munkatársi és tanulói mobilitások száma 2017-re emelkedett, ami 24%-kal magasabb 2016-hoz képest. Újdonság volt 2017-ben, hogy az Európai Bizottság 100 mobilitásban limitálta az egy

partnerség által tervezhető projektbe ágyazott mobilitások számát, aminek alapvetően köszönhető, hogy a tervezett mobilitások száma kisebb mértékben emelkedett a leszerződött pályázatokhoz képest.

A magyar intézmények legnépszerűbb partnerországai hagyományosan azok, melyekben összeurópai szinten a legmagasabb a koordinátorként vagy partnerként részt vevő iskolák és óvodák száma. A legtöbb partner intézmény továbbra is Olaszországban található, de a korábbi évekhez hasonlóan a török, a lengyel, román és a spanyol intézmények is a leggyakoribb partnerek közé tartoznak.

II.1.3 Díjazott projektek

Minden támogatott intézmény projektje automatikusan részt vett a nívódíjra irányuló bírálatban, amennyiben a szerződésben vállalt határidőig benyújtották a záróbeszámolót. Külön pályázat benyújtására nem volt szükség.

Kizárólag olyan projektek nyerhették el a nívódíjat, melyek kapcsán az intézmény a szerződésben vállalt határidőig záróbeszámolót nyújtott be, és a záróbeszámoló értékelése során az adható pontok legalább 90%-át elérte.

A kiválasztott projekteket pályázattípusonként független, külsős szakértők értékelték és tettek javaslatot a nívódíjak odaítélésére.

Évente, egy pályázattípusban csak 1 díj kerülhet kiosztásra, annak érdekében, hogy megőrizzük annak rangját.

A Nívódíj magában foglal:

- egy elismerő oklevelet,
- a nyilvánosság biztosítását, megjelenést a kiadványainkban, holnapunkon:
  - http://tka.hu/docs/palyazatok/magazin_2017_teljes_oldalparban_compressed.pdf (64-67 old.)
  - <http://tka.hu/hir/7757/igy-is-lehet-tanitani-nivodijat-kaptak-a-legkivalobb-erasmus-projektek>
  - <http://tka.hu/tudastar/148/nivodijasok>

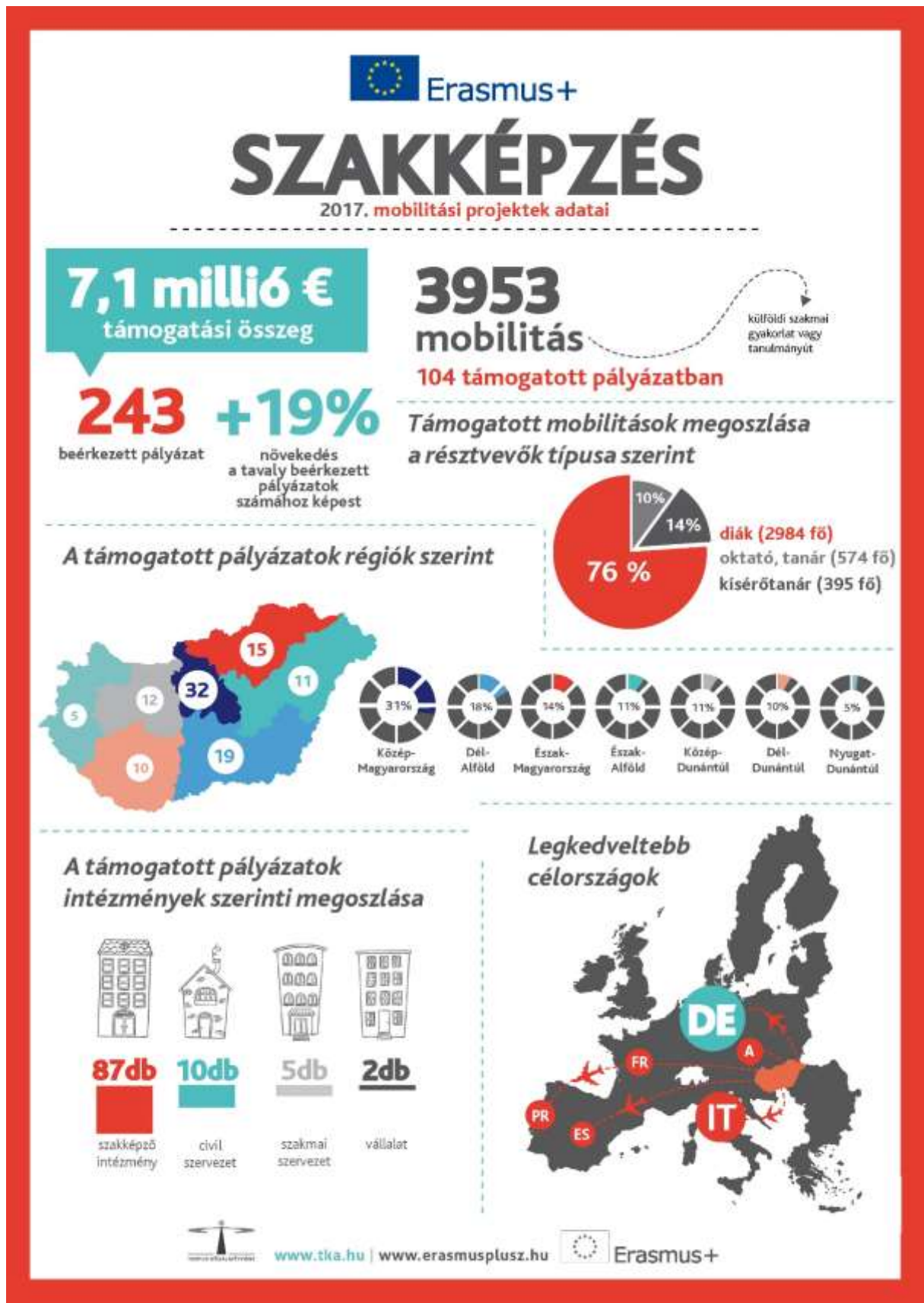
A Kuratórium döntése alapján a nívódíj odaítélése az alábbiak szerint történt.

Erasmus+ Nívódíj

Pályázattípus: Közoktatási intézmények munkatársainak mobilitása

A fent megjelölt kritériumoknak 5 projekt tett eleget, amelyeket nívódíjra javasoltunk. A jelöltek közül az alábbi intézmény részesült elismerésben:

Nívódíj elismerésben részesült:	International School of Budapest - Budapesti Nemzetközi Iskola és Magyar - Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Gimnázium
A projekt címe:	Híd a kultúrák között – Bridging the Gap
Az iskola honlapján a pályázat bemutatása:	http://isb.hu/en/erasmus-h-d-kult-r-k-k-z-tt
A projekt honlapja:	http://bridgingthegapisb.weebly.com/
Projekt bemutatása:	7 pedagógus nyelvi és módszertani továbbképzése valósult meg az Egyesült Királyságban és Írországban. Nemcsak a munkatársak nyelvi és módszertani fejlesztése volt a cél, hanem az is, hogy a brit és a magyar alaptantervet jobban összehangolva új tanmeneteket alakítsanak ki. Az iskola első Erasmus+ projektjének köszönhetően átalakították át a pedagógiai programjukat, és most már kétnyelvű bizonyítványt is kapnak a tanulók.

II.2.1 Mobilitás

- Erasmus+

E pályázattípus keretében a program a szakképzésben részt vevő tanulók munkahelyi szakmai gyakorlatát, tanulók szakmai képzése szakképző intézményben tevékenységeket, oktatóknál pedig oktatási/képzési tevékenységet, munkatársak képzését, munkahelyi gyakorlatát vagy job shadowing/megfigyelését támogatja.

A pályázattípus célja célcsoportonként eltér: a tanulók esetében cél a résztvevők kompetenciáinak (tudásának, készségeinek és attitűdjeinek) támogatása a személyes fejlődés, a munkavállalói esélyek és az európai munkaerőpiacon való érvényesülés megkönnyítése érdekében. A munkatársi mobilitásra vonatkozó pályázattípus célja az oktatásban, képzésben dolgozók szakmai fejlődésének támogatása a tanítás, képzés és ifjúsági munka minőségének fejlesztése és megújítása érdekében. A mobilitások további eredménye az idegen nyelvi kompetenciák javítása, más kultúrákkal és országokkal kapcsolatos tudatosság, az aktívabb társadalmi és európai identitás ösztönzése. Intézményi szinten a mobilitások elősegítik a formális és a nem formális oktatást, tanulást és támogatják a külföldi tanulási időszak során szerzett kompetenciák elismerését, illetve lehetőséget teremtenek a szakképzés és a vállalkozások közötti együttműködésre.

Az Erasmus+ program negyedik évében **összesen 243 db pályázat érkezett be**, amely közel **20%-os** növekedést jelent az előző évhez képest. Ebből 15 darab olyan pályázat volt, amelyet szakképzési mobilitási tanúsítvánnyal rendelkező intézmények nyújtottak be. A tanúsítvány lehetővé teszi az arra jogosult intézmények számára, hogy egyszerűsített formában pályázzanak mobilitási tevékenységekre és előre tervezhetően juthassanak európai uniós forrásokhoz nemzetköziesítési stratégiájuk megvalósításának érdekében.

A tanúsítvánnyal nem rendelkező pályázóknak is szükséges a projektidőszakon túli távlatokban is gondolkodni, mivel a pályázatban elvárás európai fejlesztési tervet készíteni. A pályázattípus így erősíti a szervezetek stratégiai fejlődését.

Az értékelés, majd a maradványösszegek újraosztásának eredményeképp, a rendelkezésre álló keretet (7 135 602 euró) több mint 100%-ban felhasználva **104 intézmény kapott támogatást**, összesen **7.168.555 euró** értékben. Ez a keret **3.953 mobilitást tesz lehetővé**, melynek nagyobb része tanulói (2984 fő), emellett csökkent a munkatársi (574 fő) mobilitások száma, illetve fontos megemlíteni a kísérőtanári (395 fő) utazásokat is.

A trendek tekintetében nagyjából folytonosság figyelhető meg – ezek közül kiemeltük a legfontosabbakat, illetve azokat, ahol változás volt a korábbiakhoz képest.

A pályázatokban egyre inkább megfigyelhető az intézményi stratégiában gondolkodás, sokkal kevésbé válnak el egymástól az egyes tevékenységek, integráltabb megközelítés látható.

A **legnépszerűbb célországok köre** nagyjából változatlan maradt (Németország, Olaszország, Franciaország, Ausztria, Spanyolország, Portugália) és a szakterületek közül továbbra is a vendéglátás vezet, amit a műszaki és az agrár szektor követ.

Az **intézménytípusok** tekintetében a korábbi trend figyelhető meg: elsősorban szakképző intézmények képviseltetik magukat (a támogatottak háromnegyede) – mellettük néhány civil szervezet, vállalat és kamara jelenik még meg.

- **Erasmus+ szakképzési mobilitási tanúsítvány**

Azok az intézmények, amelyek jelentős sikereket tudnak felmutatni a szakképzésben tanulók és dolgozók magas színvonalú mobilitásának szervezésében, szakképzési mobilitási tanúsítványt nyerhetnek az Erasmus+ programban. A tanúsítvány nem jár konkrét anyagi támogatással, de lehetővé teszi tulajdonosai számára, hogy a tanúsítvány elnyerése utáni évtől egyszerűsített formában pályázzanak mobilitási tevékenységekre, melyek így biztonsággal tervezhetőek a programszakasz végéig, azaz a 2020-as pályázati évig.

Tanúsítványra olyan szakképző intézmények pályázhatnak, amelyek

- saját tanulóiknak és munkatársaiknak szerveznek külföldi mobilitást,
- sikeresen lezártak legalább összesen 3 Leonardo da Vinci és/vagy Erasmus+ szakképzési mobilitási projektet,
- a lezárt három mobilitási projekt támogatás felhasználási aránya minden esetben elérte a 80%-ot.

A mobilitási tanúsítvány elnyeréséhez az intézményeknek nemcsak magas színvonalon kell megtervezniük és megvalósítaniuk mobilitási projektjeiket, de ezeket a projekteket átfogó, stratégiai célok szolgálatába is kell állítaniuk. A pályázatokban nagyon fontos szerepet kap az intézmény nemzetközi kapcsolatokhoz fűződő céljainak, a nemzetköziesítési stratégiájának elkészítése és bemutatása. A tanúsítványt elnyerő szakképző intézmények tehát a magas színvonalú projektmegvalósítás mellett a szakképzés nemzetközivé válásának jó példái is lehetnek.

A 2017-es évben az előző évhez közel azonos számú, 15 db tanúsítványi pályázat érkezett a nemzeti irodához. Mivel a kritériumoknak megfelelő projektek köre kötött, ezért a várakozásainknak megfelelő számban érkeztek be a pályázatok. A 15 formai szempontból megfelelő pályázat tartalmi értékelését két-két külső szakértő végezte el, melynek során 7 intézményt találtak alkalmasnak arra, hogy elnyerje a tanúsítványt.

Kiemelendő, hogy a nyertesek továbbra is igen változatos képet mutatnak, budapesti és vidéki intézmények egyaránt megtalálhatóak közöttük, csakúgy, mint a kisebb és nagyobb intézmények, különböző, színes nemzetközi kapcsolati hálóval. A pályázatokhoz elkészült nemzetköziesítési stratégiák a tanúsítvány átadása előtt külön szakértői értékelésre kerültek (preventív monitoring), melynek célja egyfajta konzultáció, párbeszéd kezdeményezése az intézményekkel annak érdekében, hogy stratégiájuk megfelelő tervezésével, finomhangolásával céljaik megvalósításában segítsük munkájukat.

- Erasmus+ Stratégiai partnerségek

A szakképzés minőségének fejlesztése érdekében vállalt célok, a várt hatás, a partnerségben részt vevő szervezetek függvényében a projektek méretükben és tevékenységeikben is különbözőek lehetnek. A projektek spektruma széleskörű. **A bevált gyakorlatok cseréjét támogató stratégiai partnerségekben** jellemző az egymástól tanulás, a jó gyakorlatok cseréje, a nemzetközi együttműködések megalapozása és kibővítése, kisebb volumenű eredményeken való közös munka és az elért eredmények terjesztése, illetve magában foglalhatja a résztvevők és szűkebb-tágabb környezetük képzését is. **Az innovációt támogató stratégiai partnerségekben** a partnerek a nemzetközi együttműködés keretében vállalják a projekt céljaihoz kapcsolódó, kiváló minőségű, innovatív szellemi termék(ek) átvételét, adaptálását és/vagy fejlesztését a szakképzés terén vagy több szektor együttműködésében.

2017-ban összesen 35 intézmény adott be pályázatot a stratégiai partnerségek pályázattípus keretében a szakképzés területén. A korábbi évekkel összevetve a pályázatok száma kissé nőtt (32-ről 35-re), és nem volt közöttük formai hibás. A 2016-os évtől kezdve az irodáknak lehetőségük volt a pályázói szándék befolyásolására: forrásmegosztást alkalmazhattunk és alkalmaztunk is. A teljes szakképzési keretet megosztottuk a stratégiai partnerségeken belül: 80%-ot különítettünk el az innovációt támogató (nagyobb támogatási igényű), és 20%-ot a kisebb támogatási igényű jó gyakorlatok cseréjére irányuló pályázati elképzelések támogatására. Így a tapasztalatlanabb vagy új szervezeteket a kisebb volumenű pályázatok kidolgozása irányába terelhattük.

A forrásmegosztás és az elkülönített keret kommunikációja nem volt eredménytelen, a beérkezett pályázatok támogatási igénye nagyjából a megosztási százaléknak felelt meg, de a pályázatok minősége alapján támogatási listára került pályázatoknál ez az elv nem érvényesült: a nagyobb számú, jobb minőségű innovációt támogató tervezetek miatt. Így a 2017-es évben a 11 támogatott pályázatból 2 volt jó gyakorlatok cseréjére irányuló stratégiai partnerség, 9 pedig innovációt támogató projektterv. A többi szektorban beérkezett pályázatok alacsonyabb száma miatt nemcsak a szakképzésre elkülönített forrást kötöttük le, hanem mintegy 25%-kal több támogatást tudtunk nyújtani a szakképzésben a többi szektorban felhasználatlan keret átcsoportosításával (2,14M elkülönített keret helyett csaknem 2,75M Eurót kötöttünk le az induló projektek szerződéseiben).

A 2017-es évben sok pályázatban jelölték meg, hogy több szektort érint, de a támogatott projekt között megalapozottan mintegy 5 projekt tekinthető több szektorban hasznosulónak (a szakképzés mellett a felsőoktatás, a felnőtt tanulás, illetve az ifjúság területén).

A pályázattípus prioritásrendszere némileg változott a 2016-os évhez viszonyítva. A horizontális, általános oktatási prioritások megfogalmazása nem változott lényegesen: a befogadó oktatás, a nyitott és innovatív oktatás a digitális korszakba illesztve; a magas szintű alap- és transzverzális készségek fejlesztése, a fenntartható beruházás – teljesítmény és hatékonyság; a tanári szakmára legalkalmasabb jelöltek toborzását, kiválasztását segítő, az oktatók fejlődését támogató tevékenységek; a készségek – képességek átláthatósága, elismerést a munkaerő mobilitása érdekében.

A szakképzési prioritások csekély mértékben változtak a 2017-es évben, és lehetőségünk volt nemzeti szinten kiemelten is kezelni egyes pontjait:

- a szakképzés minőségének növelése érdekében visszajelzési utak kialakítása, beleértve utánkövetési rendszereket a végzett hallgatók számára az EQAVET ajánlásokkal összhangban
- a kulcskompetenciák további megerősítése a szakképzési tantervekben.

- a képzéshez és képesítésekhez való hozzáférés javítása mindenki számára a C-VET rendszeren keresztül

Két további prioritást nemzetileg kiemelten kezeltünk:

- szakképzési üzleti partnerségek kialakítása a munkaalapú tanulás minden formájának ösztönzésére, különös tekintettel a tanulószerveződéses gyakorlati képzések támogatása
- a szakképzést végző tanárok, képzők és mentorok számára rendszerszintű megközelítések és lehetőségek bevezetése kezdeti és folyamatos szakmai fejlődésük terén

A horizontális prioritások közül a legnépszerűbbek a következők voltak: a nyitott és innovatív oktatás a digitális korszakba illesztve és a digitális integráció megerősítése; az alap- és transzverzális készségek fejlesztése. A szakképzési prioritások közül pedig a kulcskompetenciák további megerősítése a szakképzési tantervekben, a képzéshez és képesítésekhez való hozzáférés javítása mindenki számára a C-VET rendszeren keresztül; és a szakképzési üzleti partnerségek kialakítása a munkaalapú tanulás minden formájának ösztönzésére.

A támogatható tevékenységeket tekintve az innovációt támogató stratégiai partnerségek kétharmada a teljes támogatható tevékenységi palettát betervezte projektjébe: a projektmenedzsmentre irányuló tevékenységek és a szellemi termékekhez kapcsolódó szakmai munka és multiplikációs rendezvények mellett munkatársak közös képzéseit is használják a fejlesztő munka előkészítésére, összehangolására. A jó gyakorlatok cseréjére irányuló partnerségek közül egy nemzetközi találkozó, a másik támogatott pályázat pedig munkatársak közös képzése keretében foglalta az egymástól tanulás alkalmait.

A pályázati eredményeket kiemelten jónak ítélték. A pályázatok fele pontszám alapján támogatható lett volna, és a pályázatok csaknem egyharmada támogatást is nyert.

Területileg a dél-dunántúli régiótól eltekintve Magyarország minden régiójából érkeztek be pályázatok. A nyertes projektek koordinátorai a központi, az Észak és Dél-alföldi régiókban bejegyzett szervezetek. Az intézményi típust tekintve a koordinátorok döntően non-profit szervezetek, egyesületek, illetve vállalkozások, az 1-1 közszolgáltatás nyújtó illetve felsőoktatási intézmény, és civil szervezet mellett.

A partnerségek méretüket tekintve 5-7 országot képviselnek. A külföldi partnerek legnagyobb számban Olaszországból vannak, illetve egyenlő arányban az Egyesült Királyságból, Portugáliából, Spanyolországból vagy Romániából. Az innovációt támogató partnerségekben a hazai beágyazottság támogatása érdekében a terület sokoldalú megközelítésének támogatására több, különböző profilú magyar szervezet közreműködése is biztosított.

A projektek minőségi megvalósítását elősegítendő e pályázattípusnál is preventív monitoringgal támogattuk a fejlesztést célzó együttműködések. Ennek keretében szakértő bevonásával, még a projekt kezdete előtt célzott, a projekt sajátosságait figyelembe vevő iránymutatást nyújtottunk a pályázóinknak.

II.2.3 Nemzetközi együttműködések a szakképzés területén

- **Transnational Cooperation Activities (TCA)**

TCA együttműködés „Nemzetköziesítési stratégiák a szakképzésben” címmel

A magyar, a finn és a holland Erasmus+ program megvalósításáért felelős nemzeti irodák több éves együttműködése nemzetközi képzési alkalmakat, szemináriumokat biztosít a szakképző intézmények számára az intézményi stratégiaalkotás, nemzetköziesítés témakörében. A képzéseket az irodák

munkatársai, valamint külső szakértők tervezik és tartják meg. Az alkalmak úgynevezett nemzetközi együttműködési tevékenységek (Transnational Cooperation Activity, röviden: TCA), ezért az Erasmus+ program megvalósításáért felelős nemzeti irodák saját országaik résztvevőinek költségeit ebből a támogatási formából tudják fedezni, ezzel is támogatva a hazai képzőintézmények fejlesztését. A 2016-os Budapesti szeminárium után 2017 szeptemberében Finnországban, a Helsink melletti Majvikban került megrendezésre a képzés folytatása. A rendezvény célja idén is az volt, hogy különböző európai országok szakképző intézményei megismerkedjenek az intézményi stratégia, azon belül pedig a nemzetköziesítési stratégia létrehozásának folyamatával. A 3 napos, gyakorlatorientált képzés nagy sikert aratott a 12 európai országból (köztük természetesen Magyarországról) érkezett résztvevők között. A szeminárium főbb témái a következők voltak: a globális háttér és a jelen kihívásainak megismerése; intézményi jövőkép és misszió formálása; a működési környezet elemzése; stratégiai célok; akcióterv; a munkatársak motiválása és bevonása. A témákhoz kapcsolódó előadások, tanulmányok és háttérdokumentumok elérhetőek a Finn Nemzeti Iroda (CIMO) honlapján: <http://bit.ly/2hdT9Fs>

TCA kutatás „Az Erasmus+ program hatásának azonosítása és bemutatása európai és nemzeti szinten” (Showing and Identifying Impact of Erasmus+ on EU and National level) címmel

A magyar nemzeti iroda társfinanszírozza az osztrák nemzeti iroda által koordinált együttműködést, melynek célja olyan kutatás megalapozása, amely az Erasmus+ program hatását számszerűsítve méri. A rendelkezésre álló adatok feldolgozása, a meghatározott indikátorok lehetővé teszik, hogy a nemzeti irodák erősítsék a program átláthatóságát és népszerűsítését az érdekcsoportok körében. A 2017-ben indult TCA eddigi eredménye egy olyan modell kidolgozása, amely a résztvevői kérdőívekre adott válaszokat elemzi. Az együttműködés 2018-ban is folytatódik, következő célja a hosszabb távú, többéves elemzések előkészítése.

Hatásvizsgálat alkalmazott módszerei a szakképzési és felnőtt tanulási projektekben

A nemzeti irodák közötti együttműködés keretében **Applied Methods of Impact Assessment in VET and Adult Education** (Hatásvizsgálat alkalmazott módszerei a szakképzési és felnőtt tanulási projektekben) címmel még 2016-ban indult együttműködés, amelynek célja a támogatott pályázók segítése abban, hogy a projektek által tervezett és elért eredmények és hatások mérését megtervezzék és meg is valósítsák. A 2017/2018-as együttműködési évre a projektet a brit nemzeti iroda vezeti, Magyarország, Szlovénia, Írország és Hollandia a munkacsoport tagjai.

Az elmúlt év során a korábban kifejlesztett Impact+ Tool eszköz alkalmazására vonatkozóan a nemzeti iroda munkatársai számára zajlott képzés Birminghamben. A magyar iroda részéről két kolléga vett részt a képzésen.

Hazai szinten az Impact+ Tool eszközzel a rendezvényeinken már nem csak általános tájékoztatást, hanem workshopokat is tartottunk, ahol konkrét példákkal segítettük az eszköz fontosságának megértését és alkalmazásának elsajátítását. Nagyon sok pozitív visszajelzést kaptunk a résztvevőktől mivel felismerték a hatásmérés fontosságát és végre kezükben lehet ennek egy egyszerű, jól alkalmazható eszköze.

Az irodák közötti együttműködés egy további lépése volt, hogy kidolgozásra került egy 1,5 napos tréning a pályázatok koordinátorai számára, amely további segítséget kíván nyújtani a várt hatások/eredmények, az indikátorok, valamint az adatgyűjtés formáinak. Az év végén két képzés valósult meg Birminghamben, novemberben a szakképzési, decemberben pedig a felnőtt tanulási projektek koordinátorainak. Mindkét eseményen a 2017-ben támogatott projektekből, 2-2 fő vett részt az egyes szektorok képviselőiben.

A későbbiekben, 2019 tavaszán szeretnénk Magyarországon is megszervezni egy nemzetközi tréninget. Addig is a 2-2 résztvevő bevonásával, tapasztalataik megosztásával szeretnénk még több támogatást nyújtani a pályázóink és projektkoordinátoraink számára a hatásmérés tervezése és megvalósítása terén.

Impact+ Tool elérhetősége: <https://www.erasmusplus.org.uk/impact-assessment-resources>

- ECVET

ECVET szakértői hálózat

A mobilitások számának növekedése, továbbá a személyes portfólióként funkcionáló Europass terjedése, az ezek mögött húzódó **oktatási rendszerek és országok közötti átjárhatóság kérdése vetette fel az elsajátított tudás és készségek elismerése iránti igényt. Erre született válaszként 2009-ben az ECVET Ajánlás: javaslat egy Európa-szerte azonos elveken nyugvó Európai Szakoktatási és Szakképzési Kreditrendszer létrehozására. Az azonos elv a tanulási eredmény, a szakképesítések tanulási eredményekben való leírása és besorolása az átjárhatóság és az elismertethetőség céljából.**

A témában felmerülő kérdések, fejlesztések, dilemmák és a rendelkezésre álló tudás megosztására jött létre a **Nemzeti ECVET szakértői hálózat a TKA koordinálásával 2011-ben.** 2017-ben 3 alkalommal ült össze a csoport, ahol elsősorban a kapcsolódó európai és hazai fejlesztéseket járták körbe (2016. március 16-tól hatályos kormányrendelet tartalmazza az MKKR szintek kötelező megjelenését a bizonyítványokban, ECVET elvek minőségbiztosítása, stb.), **folytatták az előkészítő munkát az Erasmus+ mobilitási pályázatok tanulási eredmény alapú munkaprogramjának megírásának, értékelésének támogatásában,** valamint a szakértők által külföldi rendezvényeken megszerzett tudás megosztása is cél volt. Többek között aktívan részt veszünk a térség nemzeti irodáinak éves informális találkozóin és annak tematikus tervezésében, melynek házigazdája 2017-ben Szlovákia volt.

Az ECVET szakértői hálózat és a TKA közös munkájának eredményeképp megtervezett, szakképzési mobilitási projektkoordinatoroknak szóló kezdő és haladó ECVET szemináriumot 2017-ben is megtartottuk, részben megváltozott fókusszal, tartalommal: Tanulási eredmények írása/Tanulási eredmények értékelése címmel. A szemináriumok fókusza a projektek minőségének javítása, a tanulási eredmény alapú szemlélet középpontba állítása, illetve a mobilitási programok tanulási eredményeinek megfogalmazása volt. A képzések minőségbiztosításáról egy külső szakértő gondoskodott, aki a nemzetközi EQAVET munkacsoportnak is tagja.

A pályázást is segítő **Módszertani Útmutató szakképző intézmények számára nyomtatásban is megjelent,** azzal a céllal, hogy segítse a szakképző intézmények vezetőit és a gyakorlati oktatásvezetőket az iskolarendszerű szakképzés keretében folyó gyakorlati képzés lebonyolításában, megszervezésében, a képzés minőségének biztosításában a tanulási eredmények érvényesítésével. Az útmutató elérhető honlapunkon: <http://www.tka.hu/kiadvanyok/2/kategoria/disszeminacios-fuzetek>

2017-ben Karcagra és Vácra vittük a **szakképzést fejlesztő képzésfejlesztők részére szervezett tanulási eredmények írására, értékelésére fókuszáló 2 napos műhelymunkát, ahol a helyi Szakképzési Centrum által megjelölt szakmacsoportokra célzottan történtek a tanulási eredmények írását, értékelését gyakoroltató feladatok.** (Lásd: 1.2.4. A tanárok pedagógiai megújulása)

2017. november 23-án egynapos műhelymunkát szerveztünk „A munkahelyek szerepének erősítése a hazai és nemzetközi szakmai gyakorlatok előkészítésében és megvalósításában”

címmel. A műhelymunkán 39 fő vett részt, 22 fő szakképző intézményt, 9 fő gyakorlati képzést folytató vállalatot képviselt, 6 fő a kereskedelmi és iparkamarák, 1 fő a Nemzetgazdasági Minisztérium és 1 fő szakmai szervezet részéről volt jelen. A műhelymunka összefoglalója és a résztvevők által elkészített munkaköri elemzések honlapunkon olvashatók. (Lásd: 1.2.10 A képzés és munka világa közötti kapcsolatok erősítése)

<http://www.tka.hu/nemzetkozi/217/dokumentumok-kezikonyvek>

A műhelymunka eredményeinek összefoglalója

Munkakörelemzés - iskolai gyakorlati oktatásvezető

Munkakörelemzés - kamarai szakképzési tanácsadó

Munkakörelemzés - vállalati mentor, gyakorlati oktató

A szakértői hálózat rendszeresen publikál a [Szakpolitikai hírlevélbe](#).

A TKA képviselője aktívan részt vett az európai találkozókön és eseményeken és az európai ECVET irányítás – az ECVET felhasználói csoport találkozóin. Az éves ECVET Fórumán műhelyeket moderált, egyéb találkozókön előadásokat tartott a szakértői hálózat.

Külföldi kiküldetéseinkből összefoglaló jelentés született az ECVET nemzetközi szintű fejlesztéséről. Ez a jelentés munkánkra vonatkozó továbbfejlesztési javaslatot is tartalmaz, amelyet 2018-ban figyelembe veszünk. Néhány javaslat az ECVET fejlesztésére Magyarországon további megbeszélésekhez:

- a folyamatban lévő ECVET-képzések fenntartása és integrálása érdekében moduláris képzési csomagot lehetne kialakítani
- az elvárt tanulási eredményeket ismertetni kell a tanulókkal, hogy bevonódjanak, motiválttá váljanak a képzésben
- a munkaadók bevonása olyan terület, ahol jelenleg még nehézségekbe ütközünk
- hangsúlyt kell fektetni a szakképzés minőségének javítására
- az értékelési kultúrát úgy kell kialakítani, hogy a "puha készségek" értékelését dokumentálni lehessen
- az Erasmus Pro program esetében új transzverzális kompetenciák kerülnek kiemelésre (pl. életmód, integráció, kulturális alkalmazkodás, független idegen nyelvű kommunikáció)
- a hallgatók tevékenységének nyomon követése, a szakmai értékelés új kihívás. E célból tovább kell fejleszteni az eddig felhasznált ECVET eszközöket. Lehetséges irányok: a kulcsszereplők bevonása a tanulási eredmények azonosításába (pl. Ágazati Készségtanácsok).

2017-ben Szlovákia szervezte meg a nemzeti irodák negyedik informális találkozóját: az úgynevezett "Extended Visegrad 4" országokét, ahol az ECVET szakértői és koordinátorai gyakorlati know-how-ot osztottak meg az ECVET bevezetésével kapcsolatban. 2018-ban a Tempus Közalapítvány szervezi az irodatalálkozót.

II.2.4 Díjazott projektek

A legjobb projektek elismerésére irányuló nívódíj háttere megegyezik a már fentebb leírtakkal.

Erasmus+ Nívódíj

Pályázattípus: Szakképzési tanulók és munkatársak mobilitása

A fent megjelölt kritériumoknak 15 projekt tett eleget, amelyeket nívódíjra javasoltunk. Ezek közül az alábbi intézmény részesült elismerésben:

Nívódíj elismerésben részesült:	Pécsi Szakképzési Centrum Zipernowsky Károly Műszaki Szakgimnáziuma
A projekt címe:	Szakmai gyakorlat teljesítése a Höhere Technische Bundes Lehr- und Versuchsanstalt Bregenz iskolában
Az iskola honlapján a pályázat bemutatása:	http://www.zipernowsky.hu/~naszlaci/erasmus+/index.html
Projekt bemutatása:	6 gépészet és elektronika-elektrotechnika szakmát tanuló diák szakmai gyakorlata valósult meg Ausztriában. A magyar diákok nemcsak az osztrák partneriskola tanműhelyében végeztek gyakorlatot, hanem ipari termelőüzemekben is. Magas fokú precizitást és felelősségtudatot tanultak meg, amit a munkaerőpiacon kamatoztathatnak. Hangsúlyos elem volt a tanulók önállóságának biztosítása is, ami szintén hozzájárul az életben való boldogulásukhoz.

Pályázattípus: Stratégiai partnerségek, szakképzési szektor

A lezárult projektek közül a korábbiakban megjelölt kritériumoknak 2 projekt tett eleget, amelyeket nívódíjra javasoltunk. Ezek közül az alábbi intézmény részesült elismerésben:

Nívódíj elismerésben részesült:	TREBAG Szellemi tulajdon- és Projektmenedzser Kft.
A projekt címe:	PLENTIS: JÁTSZVA TANULNI ÉS JÁTÉKOSAN TANÍTANI - FEJLESZD A VÁLLALKOZÁSI KÉSZSÉGEID! Vállalkozási készségek fejlesztése a mezőgazdasági szektorban
A projekt honlapja:	http://plentis.eu/hu
Az online oktatójáték felülete:	http://game.plentis.eu/hu/
Projekt bemutatása:	A PLENTIS projekt célja, hogy játékos formában segítsen a diákoknak a tanulásban, a tanároknak pedig a tanításban. A projektet megvalósító partnerség egy online oktatójáték gyűjteményt kínál a felhasználóknak, melynek központjában a mezőgazdasági vállalkozások állnak. A játékok célja az ehhez a szektorhoz tartozó kompetenciák fejlesztése. A PLENTIS projekt fő eredménye az Agropoly online játék alapú oktatási platform. Ez egy olyan virtuális hely, mely egyesíti a játék örömet a vállalkozói készségek elsajátításának hasznosságával a mezőgazdasági szektorban tanulók számára. Ha a diákok nyitottak, illetve már tervezik, hogy saját vállalkozást fognak kezdeni a jövőben, a platform segítségével megsejthetnek valamit abból, hogy milyenek az ehhez kapcsolódó valós helyzetek, és megismerhetik azokat a kompetenciákat, melyeket céljuk elérése érdekében fejleszteniük kell.

II.3 Felnőtt tanulás

Az Erasmus+ program a felnőtt tanulási szektor tekintetében a felnőttkori tanulás területén, a munkaerőpiacon vagy az oktatás, képzés és ifjúság területén aktív köz- vagy magánintézményeket támogat.

Az Erasmus+ **program a felnőtt tanulási szektor tekintetében eltérő megközelítést használ a hazai terminológiához képest.** Az uniós definícióban **felnőttoktatásnak, felnőttkori tanulásnak tekintünk** minden olyan nem szakmai célú (nem munkakör betöltésére jogosító) oktatási programot, ami felnőtteket érint, történjen az:

- iskolarendszerű felnőttoktatás keretében: alapkészségek oktatása tankötelezettségi kor felett,
- vagy iskolarendszeren kívüli felnőttképzés keretében, de szigorúan általános készségek oktatása, nyelvi vagy egyéb képzés céljából.

Nem tartozik ide a felsőoktatási képzés, a pedagógus továbbképzés és a szakképzés illetve a munkakör betöltésére jogosító felnőttképzés (OKJ illetve FEOR rendszerbe illeszkedő képzések).

A program az alábbi tevékenységekhez biztosít támogatást nemzeti eljárás keretében:

- **KA1 Mobilitási projektek: szakértők mobilitása**

A pályázattípus célja egyrészt olyan oktatási/képzési tevékenység támogatása, amely keretében *felnőttkori tanulókkal foglalkozó intézmények/szervezetek munkatársai* végeznek oktatási/képzési tevékenységet a külföldi partnerintézményben, másrészt felnőtt tanulókkal foglalkozó munkatársak szakmai fejlődését szolgáló képzések (kurzus, tréning, job-shadowing, tanulmányút, megfigyelés) támogatása.

FELNŐTT TANULÁS

2017. mobilitási projektek adatai

110
mobilitás

16 támogatott pályázatban

184 004
EURÓ
támogatási összeg

29

beérkezett pályázat

+3,5%

növekedés a tavaly beérkezett pályázatok számához képest

*Legkedveltebb
célországok*

*Támogatott mobilitások megoszlása
típus szerint*

*A támogatott pályázatok intézmények
szerinti megoszlása*

44% KKV
37,5% egyesület
12,5% alapítvány
6% egyéb

A támogatott pályázatok régiók szerint

II.3.1 Mobilitás

- Erasmus+

A 2017. februári pályázati határidőre összesen 29 intézmény adott be pályázatot. Ez a szám szinte azonos az előző évben benyújtott pályázatok számával (eggyel több). A 2017-ben benyújtott pályázatok tartalmi értékelésének eredményeképp, a rendelkezésre álló – az előző évhez képest hozzávetőleg 29%-kal megnövekedett – keretből (189.723 euró) **184.004 euró lekötésével 16 intézmény kapott támogatást**, ami **110 mobilitás** támogatását jelentette. Mivel az összes támogatható minőségű pályázat támogatási igénye nem fedte le a rendelkezésre álló keretet, 5.719 euró maradvány keletkezett. Ezt a Tempus közalapítvány más oktatási szektorban jó minőségű, ám forráshiány miatt tartaléklistára került pályázatok finanszírozására fordította. A 2017-es évre kitűzött mobilitási indikátort így is sikerült teljesíteni, sőt meg is haladni, mivel a célkitűzés 75 fő volt.

A megnövelt támogatási keretből adódóan 2017-ben minden olyan pályázat támogatást kapott, mely elérte a támogathatósági határt, azonban még így is 66,5 pontra volt szükség ahhoz, hogy egy projektterv a nyertesek közé kerülhessen. A támogatott pályázatok valamivel több, mint egyharmadát (37,5%) valósítja meg nem fővárosi székhelyű szervezet. A Nyugat-dunántúli régióból 1, a Közép-magyarországból (kivéve Budapest) 2, míg az Észak-alföldiből 3 pályázat került a támogatottak közé. A támogatott szervezetek többsége vállalkozás (kft., bt.), de továbbra is szép számmal képviseltetik magukat egyesületek, alapítványok, illetve egyéb, felnőttkori tanulással is foglalkozó szervezetek. 2017-ben a legnépszerűbb célországok ismét az Egyesült Királyság, valamint Németország és Olaszország voltak.

Az előző évek tendenciája tovább folytatódott 2017-ben is, azaz a korábbi években sikertelen pályázók közül többen a szakértők javaslatai alapján javították projekttervüket és ennek köszönhetően a 2017-es évben a támogatott pályázók közé kerültek, valamint korábbi támogatott pályázók a megvalósított projekteket továbbgondolva, fejlesztve újabb tapasztalatokat gyűjtenek külföldön, mely által elősegítik a hazai felnőttkori tanulás fejlesztését.

II.3.2 Nemzetközi kapcsolatépítés

- Erasmus+ Stratégiai partnerségek

Az Erasmus+ program stratégiai partnerségek pályázattípus kétféle tevékenységre irányulhat: a tapasztalatcserét támogató partnerségek az egymástól való tanulást és a tapasztalatcserét helyezik a fókuszba, míg az innovációt támogató partnerségek innovatív szellemi termékek fejlesztését vagy átvételét, adaptálását célozzák.

A 2016-os évhez hasonlóan továbbra is a 80-20%-os megosztást alkalmaztunk a kétféle pályázattípus támogatási keretének felosztására. Sajnos a várthoz képest jóval alacsonyabb számú pályázatot nyújtottak be, mindössze 15 db pályázatot kaptunk. Az alacsony pályázati szám mellett a pályázatok minősége is alacsony volt, így mindössze 5 innovatív szellemi terméket fejlesztő pályázatot tudunk támogatni. A támogatottak közül 2 projekt koordinátor szervezete korábban nem részesült Erasmus+ támogatásban.

A tapasztalatcserére irányuló projektek továbbra sem olyan népszerűek, mint azok, ahol szellemi termék fejlesztésére van lehetőség, illetve az idei évben a benyújtott 3 pályázat egyike sem érte el a támogathatósági határt. A 2018-as pályázati fordulóra tovább növekedett a felnőtt tanulás célcsoportját célzó támogatási keret, ezért a Tempus Közalapítvány további erőfeszítéseket tett a lehetséges célcsoport elérésére, a program jobb megértése és értelmezése érdekében, és a pályázatok számának növelésére.

A korábbi években jelzett hiányosságokra, gyengeségekre reagálva több infógrafika is készült, amelyek segítenek megérteni a két pályázattípus azonosságait és különbözőségeit, a pályázatkészítés folyamatát. Készült két cikk is, az egyik a tapasztalatcserére irányuló projektek előnyeiről ír a projektgazdák szemszögéből, a másik pedig a szellemi termékek értelmezéséről, több konkrét példával.

Felnőtt tanulásban szakértő közreműködésével készült egy összefoglaló, amely tartalmaz néhány, a hazai és az EU-s felnőttkori tanulás területén aktualitásnak, kiemelt témának számító szakmai területet, témakört, amelyek – reményeink szerint – ösztönzően hatnak a leendő pályázók ötleteire, gondolataira, lelkesedésére és segítséget nyújtanak a legjobb – a pályázó szervezet intézményi stratégiájához illeszkedő – projektötlet megtalálásához, kigondolásához.

Továbbra is kiemelt figyelmet fordítunk a célcsoport meghatározására és elérésére, mely keveredik a hazai szakképzési és felnőttképzési célcsoporttal. A 2017-es évben szorosabb együttműködés volt az ifjúsági csoporttal, tapasztalataink szerint sok hasonlóság és azonosság van a célcsoportok között, így érdemes ezeket a szinergiákat kihasználni.

A pályázattípus relevanciájában kiemelkedő szerepet kapnak az EU-s oktatáspolitikai prioritások. Ennek két szintje van, az ún. horizontális, általános oktatási prioritások valamint a felnőtt tanulás saját prioritásai is. 2017-ben is lehetőség volt nemzeti prioritások meghatározására, amely ugyan nem jelent többletpontot az értékelés során, hanem azonos pontszám esetén a nemzeti prioritást alkalmazó pályázat a támogatási listán előrébb kerül.

A szektor specifikus prioritásokban egyfajta állandóság figyelhető meg így erősítve a felmerülő igényekre adandó lehetséges válaszok, megoldások fejlesztését.

Így továbbra is az alacsony képzettségű egyéni felnőtt tanulóknak szóló tanulási lehetőségek fejlesztése és bővítése a fő célkitűzés annak érdekében, hogy elsajátíthassanak alapvető írás-olvasási, számolási és digitális készségeket, beleértve az informális és nem-formális oktatásban megszerzett készségek értékelését.

Nemzeti prioritásként választottuk:

- a felnőtt tanulásban résztvevőknek hatékony tájékoztatás, iránymutatás és motivációs stratégiák nyújtása, amelyek ösztönzik az alacsony képzettségű vagy alacsony képességű felnőtteket arra, hogy fejlesszék az írás-olvasási, számolási és digitális készségeiket
- a felnőttekkel foglalkozó oktatók kompetenciáinak kiterjesztése és fejlesztése, különösen a fent említett célcsoporttal való hatékony munka megvalósítása érdekében.

A prioritásokat tekintve a támogatott projektek többsége a társadalmi befogadás mellett a felnőttekkel foglalkozó oktatók kompetenciáinak fejlesztésére irányul.

Folytatjuk a korábbi évek tapasztalatai alapján bevált, a projektek minőségi megvalósítását elősegítő támogató tevékenységeinket: szakértők bevonásával támogatjuk a fejlesztést célzó együttműködések. Ennek keretében, még a projekt kezdete előtt célzott, a projekt sajátosságait figyelembe vevő iránymutatást nyújtottunk a pályázóinknak, valamint a futamidő alatt megvalósuló időközi és monitoring értékelésekkel igyekszünk folyamatos visszajelzést és javaslatokat adni a projektek jobb minőségi megvalósulása érdekében.

II.3.3 Díjazott projektek

A legjobb projektek elismerésére irányuló nívódíj háttere megegyezik a már fentjebb leírtakkal.

Erasmus+ Nívódíj

Pályázattípus: Felnőttoktatási munkatársak mobilitása

A fent megjelölt kritériumoknak sajnálatos módon egy projekt sem tett eleget, így nem született nívódíjra javasolt jelölt és nem részesült intézmény elismerésben.

II.4 Ifjúságügy

Az ifjúsági szektor számára a TKA által kezelt programok közül az Erasmus+ program kínál pályázati lehetőségeket szervezetek és szakemberek számára.

Fontos kiemelni, hogy a programban az ifjúsági terület kizárólag a nemformális és informális tanulási lehetőségeket foglalja magába, az oktatási szektorok szereplői kizárólag a formális oktatáson kívül eső programokkal pályázhatnak.

A program keretén belül három pályázattípusban nyílik lehetőség támogatást igényelni:

- a **mobilitási projektek** az egyéni kompetenciák fejlesztésére helyezik a hangsúlyt
- a **stratégiai partnerségek** célja a szektor fejlesztése nemzetközi együttműködések keretében megvalósuló innováció fejlesztésén vagy jó gyakorlatok / módszertan cseréjén keresztül
- a **strukturált párbeszéd** projektek célja a fiatalok aktív társadalmi részvételének előmozdítása és a véleményük becsatornázása a helyi / regionális / országos döntéshozatalba

A fenti pályázattípusokon kívül az ifjúsági területen számos olyan **nemzetközi együttműködés** valósul meg a nemzeti irodák hálózatának szervezésében, ami lehetőséget teremt a szektor szakembereinek arra, hogy nemzetközi képzéseken, találkozókra vegyenek részt. A nemzetközi együttműködések célja a benyújtott projektek minőségének javítása, a részt vevő szakemberek kompetenciáinak, valamint az őket delegáló szervezetek kapacitásainak fejlesztése, továbbá az Erasmus+ program ifjúsági területre gyakorolt hatásainak kutatása – elemzése.

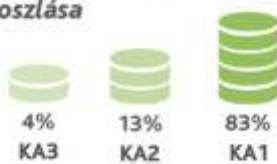
IFJÚSÁG

2017. projektek adatai az ifjúsági területen

5,2 millió €

támogatási összeg

a támogatás összegének megoszlása

a támogatott mobilitási projektek megoszlása tevékenységtípusonként (KA1)

a beérkezett pályázatokból **210 db** részesült támogatásban

a legnépszerűbb EVS országok

9489 résztvevő

a támogatott pályázatok megoszlása régióinként (%)

2 199 383 €
forrás az EVS-re Magyarországon 2017-ben

76 támogatott EVS projekt

301 magyar fiatal önkénteskedett külföldön az EVS programban

a legnépszerűbb témák

- kreativitás és kultúra
- ifjúsági részvétel, ifjúsági munka, ifjúságpolitika
- társadalmi befogadás - méltányosság
- EU állampolgárság, EU tudatosság és demokrácia
- interkulturális/ generációk közötti tanulás

II.4.1 Mobilitás

- Erasmus+

Az Erasmus+ program ifjúsági területén a KA1 pályázati kategória keretében nyílik mód a fiatalok és ifjúságsegítők mobilitási projektjeinek támogatására. Ezen mobilitási projektek keretében a következő tevékenységek támogatására van lehetőség:

- Ifjúsági csereprogramok

Az ifjúsági cserék lehetővé teszik, hogy legalább két különböző országból származó fiatalok találkozzanak, és legfeljebb 21 napot együtt töltve végrehajtsanak egy olyan munkaprogramot, amelyet közösen terveztek meg és készítettek elő. A programnak köszönhetően a fiataloknak lehetőségük van kompetenciáik fejlesztésére; a társadalmi szempontból fontos témák/témakörök tudatosítására; új kultúrák, szokások és életstílusok felfedezésére, főleg a társaiktól való tanulás révén; valamint olyan értékek megerősítésére, mint a szolidaritás, a demokrácia, a barátság. A program során a tanulási folyamat nemformális oktatási módszerekre épül, a rövid távú tevékenység megfelelő lehetőséget biztosít a hátrányos helyzetű fiatalok részvételére, valamint megfelelő teret ad a társadalmi bevonásról és sokszínűségről való gondolkodásra.

- Európai Önkéntes Szolgálat (EVS)

A tevékenység lehetővé teszi, hogy a 17–30 éves fiatalok egy másik uniós vagy unión kívüli országban fizetetlen és teljes munkaidős, legfeljebb 12 hónapos önkéntes szolgálat keretében tanúságot tehessenek személyes elkötelezettségükről. Az önkéntes fiatalok lehetőséget kapnak arra, hogy társadalmilag hasznos tevékenységet végző szervezetek napi munkájában vegyenek részt. A hátrányos helyzetű fiatalok megerősített támogatást kaphatnak, hogy részt tudjanak venni a programban illetve lehetőségük van rövidebb időtartamú EVS tevékenységben is részt venni.

- Képzés és hálózatépítés ifjúságsegítőknek

A tevékenység nemzetközi szemináriumok, képzések, kapcsolatépítési események, tanulmányi látogatások, valamint külföldi szakmai látogatások révén járul hozzá az ifjúságsegítők szakmai fejlődéséhez. Ezeket a tevékenységeket a projektben részt vevő szervezetek tervezik meg és bonyolítják le. Az ifjúságsegítők és szakemberek részvétele ilyen tevékenységben a képviselt szervezet kapacitásfejlesztéséhez járul hozzá. A tevékenységek tanulási eredményeinek terjesztése kiemelt szerepet kap.

2017-ben összesen **473 Erasmus+ mobilitási pályázat érkezett** be a Tempus Közalapítványhoz. A benyújtott pályázatokból 250 tartalmazott ifjúsági csereprogramot, ami ezzel a leggyakrabban választott tevékenységtípus maradt 2017-ben is az ifjúsági mobilitások között. Érdeklőség, hogy az előző évvel pontosan megegyező számú ifjúsági csereprogramot tartalmazó pályázat érkezett be (2016: 250, 2017: 250). Az Európai Önkéntes Szolgálat (EVS) tevékenységtípusra beadott pályázatok száma 2016-hoz képest szinte változatlan maradt (2016: 93, 2017: 90), míg az ifjúságsegítők mobilitása tevékenységtípusra beadott pályázatok száma jelentősen csökkent (2016: 172, 2017: 133. A benyújtott pályázatok közül, összesen 5 tartalmazott többféle (ifjúsági csere, európai önkéntes szolgálat, szakemberek mobilitása) tevékenységet vegyesen.

A támogatási arány ifjúsági csereprogramok tevékenységtípusban 37,2%, EVS-ben 86,7%, szakemberek mobilitása kategóriában pedig 19,5% körül alakult, ami összesen **196 projekt támogatásán keresztül 5074 egyéni mobilitás megvalósítását tette lehetővé**. A teljes keret felhasználásával ez **közel 4,3 millió euró összegű támogatást** jelent a magyar pályázóknak. A

tervezett **résztevők 39,6%-a** valamilyen szempontból **hátrányos helyzetű és 1,4%-uk speciális igényű / sérült** fiatal vagy szakember.

A magas támogatási arány EVS-ben a pályázatok és az akkreditált szervezetek relatíve kis számából és a támogatási keret jelentős (közel 40%-os) növekedéséből adódik, ami az Európai Szolidaritási Testület indításának köszönhető. Az EVS (2018-tól: Erasmus+ önkéntesség) népszerűsítése és minél több új szervezet bevonása a TKA egyik kiemelt jövőbeli feladata.

A szakemberek mobilitása tevékenységtípusban a kiemelkedően alacsony támogatási arány a szektor jelentős igénye és az alacsony támogatási keret okozza, bár ez utóbbi kategóriában jellemzően igen magas minőségű projektervek születnek. A pályázatok számának csökkenése is valószínűsíthető, hogy az alacsony támogatási arálynak köszönhető.

A pályázatok minősége általánosságban igen jónak mondható, az adható 100 pontból 75 pont alatti értéket elérő pályázat csak az EVS tevékenységtípusban kapott támogatást. A másik két tevékenységtípus esetében jellemzően 80% feletti értékelést kapott pályázatok részesülhettek támogatásban.

Az EU-val szomszédos partnerországok bevonásával kapcsolatos tendencia folytatódni látszik a mobilitási projektekben – a rendelkezésre álló keretet a pályázók közel maximálisan kihasználják. A partnerországokkal megvalósuló projektek a legnagyobb arányban az ifjúsági csereprogramok tevékenységtípusban vannak jelen, ami vélhetően Ukrajna és Szerbia közelségével magyarázható.

A pályázók többsége továbbra is civil / non-profit szervezet, akik közül sokan az elődprogramban is rendszeres pályázók voltak. Az új pályázók elsősorban ifjúsági csereprogramokra pályáztak. A 2017-es év pályázati köreiből több szervezet próbálta ki magát olyan pályázati kategóriában is, amelyben korábban jellemzően nem tevékenykedett, ami a pályázók fokozatos szervezeti és szakmai fejlődését is mutatja.

- EVS akkreditáció

Azon szervezeteknek, amelyek pályázatot szeretnének benyújtani EVS tevékenységek megvalósítására, megfelelő akkreditációs tanúsítvánnyal kell rendelkezniük. A tanúsítvány nem jár konkrét anyagi támogatással, csupán lehetővé teszi, hogy a szervezet önkénteseket küldjön, fogadjon, vagy projekteket koordináljon az Európai Önkéntes Szolgálatban. A tanúsítvány mutatja azt, hogy a szervezet megfelelően ismeri a program céljait, a szervezet projektben betöltendő szerepét, az önkéntesek számára képes megfelelő körülményeket biztosítani, valamint megfelelő kapacitással rendelkezik a feladat ellátására.

EVS akkreditációra olyan szervezetek / intézmények pályázhatnak, amelyek megfelelnek az EVS alapokmányban és az Európai Bizottság akkreditációs iránymutatásaiban rögzített feltételeknek⁴. A pályázat folyamatos benyújtású, vagyis nem határidőhöz kötött.

2017-ben az Erasmus+ ifjúsági területen összesen **71 akkreditációs kérelem érkezett**, amit **51 különböző szervezet** nyújtott be, **31 szervezet kapott akkreditációt** az év során.

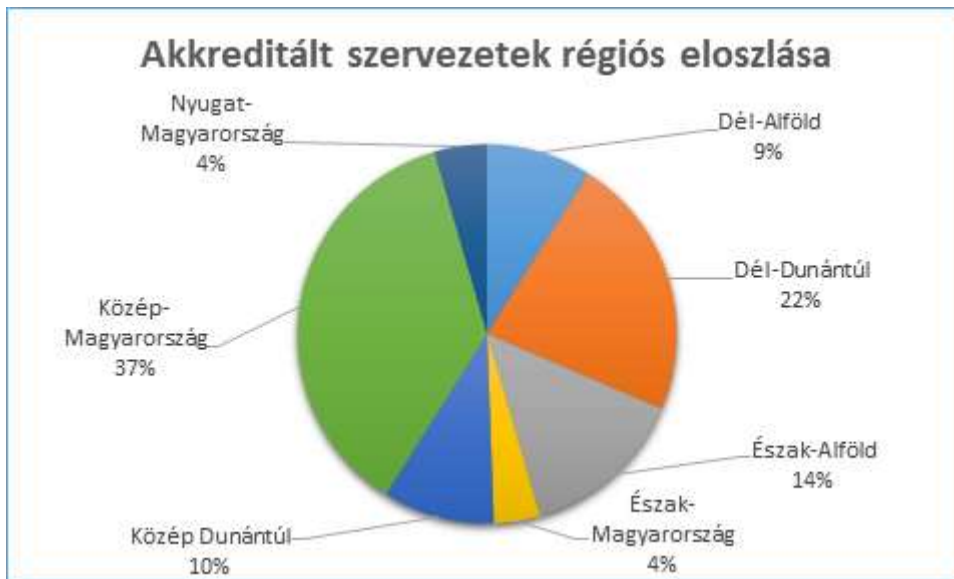
Ezzel jelenleg 178 akkreditált szervezet vehet részt az EVS (2018-tól: Erasmus+ önkéntesség) programban Magyarországon, amelyből 124 helyszín tud fogadni önkéntest.

A 2017-ben akkreditációval rendelkező szervezetek dominánsan a Közép-Magyarország, a Dél-Dunántúl és az Észak-Alföld régiókban működtek.

---

⁴ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/opportunities-for-individuals/young-people/european-voluntary-service_en

Az akkreditált EVS szervezetek száma továbbra is alacsony a növekvő forrásokhoz viszonyítva.

II.4.2 Nemzetközi kapcsolatépítés

- **Erasmus+ Stratégiai partnerségek**

Az Erasmus+ programban a KA2 pályázati kategória keretében nyílik mód a stratégiai partnerségek támogatására. Ezen pályázattípus célja, hogy lehetőséget biztosítson innovatív gyakorlatok, módszerek kidolgozásával, bevonásával, terjesztésével és alkalmazásával az ifjúsági munka (iskolán kívüli strukturált ifjúsági, nemformális tanulást célzó tevékenységek) minőségének fejlesztésére, akár oktatási szektorok (a közoktatás, a szakképzés, a felsőoktatás, a felnőtt tanulás és az ifjúsági szektor) együttműködésével. Az Erasmus+ program támogatást biztosít ahhoz, hogy ifjúsági területen, vagy oktatási, képzési és ifjúsági intézmények / szervezetek között nemzetközi stratégiai partnerségek jöjjenek létre.

A pályázásra bármely, a munkaerőpiacon vagy az oktatás, képzés és ifjúság területén aktív köz- vagy magánintézmény, akár vállalkozás jogosult.

A stratégiai partnerségek kategóriában 2017-ben összesen **31 pályázat érkezett**, melyekből maximum kettő tekinthető alulról jövő ifjúsági kezdeményezésnek. **Támogatást összesen 7 pályázat kapott 693.911 euró lekötésével.** A támogatott pályázatok közül egy sem tekinthető nemzetközi ifjúsági kezdeményezésnek.

Általános tapasztalat, hogy a keretek ebben a kategóriában nem igazodnak az igényekhez és az elvárt hatáshoz. Emellett a 2. pályázati kategória igen magas minőségi követelményeket állít a hagyományosan kisebb ifjúsági projektek megvalósításához szokott pályázók elé. 2017-ben a nemzeti iroda a projektek 22,5%-át tudta támogatni, de a támogatásként kiosztott összegek az igény mindössze 16,8%-ára voltak elegendők.

A tavalyi évhez hasonlóan megállapítható, hogy a benyújtott pályázatok nagy része alacsony minőségű: a 31 benyújtott pályázatból mindössze 9 lépte át a támogathatósági küszöböt. Ennek oka a fent említett kihívások mellett az is, hogy a pályázatok egy részét az ifjúsági területen nem jártas képzési-oktatási intézmények / szervezetek nyújtják be. Ez jól látszik abban is, hogy a nem

támogatható pályázatok nagy része a relevancia pontszámában nem érte el a támogathatósági küszöböt, vagyis a pályázat vagy nem az ifjúsági szektor bevonásával valósul meg vagy az eredmények nem ott hasznosulnának.

A jobb minőségű pályázatok jellemzően nagyobb, tapasztaltabb ifjúsági vagy képzési-oktatási profilú szervezetektől érkeznek, amelyek kevés kapcsolódási ponttal rendelkeznek az üzleti vagy az állami szféra szereplőjéhez, így a valós szektorköziség kevéssé tud érvényesülni projektjeikben. Az oktatási szektorok közötti együttműködésre törekvés ezzel szemben egyre több projekttervben jelenik meg, ami mindenképp üdvözlendő tendencia.

A támogatások 2017-ben is főleg Budapesten és annak környékén működő szervezeteknél összpontosultak, a kiosztott támogatás 72,7%-a közép-magyarországi régióban működő szervezetek projektjeinek megvalósítását segíti.

II.4.3 Nemzetközi együttműködések az ifjúságügy területén

A nemzetközi együttműködési tevékenységek (TCA) az ifjúsági területen működő nemzeti irodák hálózatának szervezésében valósulnak meg. Elsődleges céljuk az Erasmus+ ifjúsági céljainak és prioritásainak jobb megismertetésén keresztül a benyújtott projektek minőségének javítása, a résztvevő szakemberek kompetenciáinak, valamint az őket delegáló szervezetek kapacitásainak fejlesztése, továbbá az Erasmus+ programnak az ifjúsági területre és a résztvevőkre gyakorolt hatásainak kutatása – elemzése.

2017. január 1. és december 31. között ifjúsági területen összesen **79 nemzetközi együttműködési tevékenység** (TCA) valósult meg, melyek közül **5 Magyarországon**, az Erasmus+ ifjúsági csoport koordinációjában került megrendezésre. Egész évben több, mint 150 **résztvevő szakember** nemzetközi tapasztalatszerzését és kompetenciafejlesztését támogattuk küldő TCA projekteken keresztül.

- Küldő TCA projektek

A küldő projektek esetében az Erasmus+ ifjúsági csoport társszervezőként a magyar résztvevők kiválasztását, valamint sok esetben a projekt szakmai tartalommal való megtöltését végezte.

A Magyarországon meghirdetett küldő projektekre több mint 750-en jelentkeztek, tevékenységenként jellemzően 3-4 magyar szakember kaphatott támogatást. A projektek közül - hasonlóan a tavalyi évhez - az alábbi 3 témakörre fókuszáló tevékenységekre jelentkeztek a legtöbben:

- nemformális tanulás megismerése és elismertetése,
- idegen nyelvi támogatás
- bevezetés az Erasmus+ program ifjúsági részébe.

- Fogadó TCA projektek

A hazai rendezésű projektek jellemzően a Budapesti Európai Ifjúsági Központ (BEIK) közreműködésével valósultak meg. A **magyar koordinációjú TCA eseményekre** 2017-ben több, mint **760 fő jelentkezett**, melyek közül **133 részvétele kaphatott támogatást**. A fogadó tevékenységek témái jellemzően továbbra is az inklúzív ifjúsági munka és a program fejlesztéséhez, új szervezetek / szereplők bevonásához, valamint a szervezetek kapacitásainak fejlesztéséhez kapcsolódtak.

- Jelentősebb képzések / találkozók 2017-ben

Seminar on Non-Formal Learning in Higher Education Developing Intercultural Competence (rövid címe: Among Others)

Az "Among others" projekt már negyedik éve futó hosszú távú projekt, amiben a lengyel, brit, ír, török, cseh és magyar nemzeti irodák dolgoznak együtt azon, hogy az interkulturális kompetenciák oktatását nemformális módszereket használva ismertessék meg a felsőoktatásban dolgozó/tanuló szakemberekkel, illetve majdani szakemberekkel. Hazánkban ez a tudásátadás egyetemi kurzus formájában valósul meg, amiért a hallgatók kreditet és Youthpass tanúsítványt is kapnak. A 2017/2018-as tanév első félévében a Debreceni Egyetem mellett az Eötvös Loránd Tudományegyetemen és a Szegedi Tudományegyetemen is elindult a kurzus, így a három intézményben összesen 52 hallgató vette fel a kurzust, és ismerkedett meg a nemformális tanulási módszerekkel, illetve az Erasmus+ programmal és annak lehetőségeivel.

Áprilisban azon munkatársak és szakemberek találkoztak egy nemzetközi szeminárium keretein belül, akik vagy az egyetemek részéről, vagy az ifjúsági szektorból érkeztek, és valamilyen formában dolgoznak ebben a nemzetközi projektben. Lehetőség volt az eddigi tapasztalatok megosztására, ill. a következő lépések megtervezésére is hazai és nemzetközi szinten is. A magyar nemzeti iroda 4 fő részvételét támogatta a projektben, így egyetemi kutató, egyetemi oktató és ifjúsági szakember is részt vett, aki a kurzus egyik társoktatója lett az ELTE-n.

A projekt keretében októberben a Tempus Közalapítvány egy műhelymunkának adott otthont, ahol a nemformális tanulás és a felsőoktatás kapcsolódását vitattuk meg a résztvevőkkel. Az itt résztvevő felsőoktatási intézmények képviselői később a Szegedi Tudományegyetem és az ELTE kurzusának egy-egy alkalmán is részt vettek érdeklődőként.

The power of non-formal education

A nemformális tanulókkal kapcsolatos ismeretek elmélyítésének igénye a TCA tevékenységeket megelőző igényfelmérés során ütközött ki. A munkatervünkbe ez alapján került bele a „The power of non-formal education” című tevékenység, amit Magyarországon fogadtunk. A rengeteg jelentkező szelekcióját követően a képzéshez végül 28 nemzetközi résztvevő csatlakozhatott. Az esemény során a résztvevők gyakorlatorientált módszerekkel vizsgálhatták meg a nemformális tanulási ciklust. A kurzus felépítése és módszertana nagyon pozitív visszajelzést kapott mind a résztvevőktől, mind a társszervező nemzeti irodáktól, így a terveink között szerepel a képzés ismételt megszervezése.

Set your story free TC

A képzés a „SALTO-YOUTH Training of Trainers” egy éven át tartó „Képzők képzése” gyakorlati projektjeként valósult meg 4 képző közreműködésével, 29 fő részvételével. A projekt fő célja az ifjúsági területen dolgozó szakemberek (ifjúsági munkás, szociális munkás, képzők, pedagógusok) eszköztárának bővítése volt improvizációs technikákkal.

A képzés során a résztvevők különböző olyan innovatív történetmeselési (storytelling) módszerekkel ismerkedtek meg, amelyek segítségével könnyebben elősegíthetik a hatókörükben levő fiatalok személyiségfejlődését és jövőtervezését. A program során nagy hangsúlyt fektettek a kipróbált módszerek alkalmazhatóságára az ifjúsági munka során.

- Nemzetközi kutatások az ifjúsági területen

A TCA keretein belül az Erasmus+ ifjúsági csoport aktív részt vállal a nemzetközi RAY (Research-based Analysis and Monitoring of Erasmus+: Youth in Action) kutatásban is, melynek célja az Erasmus+

ifjúsági programjaiban részt vevő fiatalok kompetencia fejlődésének mérése. Ehhez kapcsolódóan a 2015-ös évben 3 különböző hosszú távú kutatási projekt indult, melyek a nemzeti lekérdezések eredményeit nemzetközi szinten összegzik:

- Általános kérdőív: a résztvevők profilját, motivációját és kompetenciáinak fejlődését méri, összesen 32 nemzeti iroda részvételével
- Az Erasmus+ program ifjúsági területén belül megvalósult projektek hosszú távú hatásai az aktív társadalmi részvételre és állampolgárságra, 13 nemzeti iroda részvételével
- Kutatási projekt a kompetencia-és kapacitásfejlesztésről az Erasmus+ ifjúsági fejezetéhez kapcsolódóan, 18 nemzeti iroda részvételével

Ezek a kutatások 2018-ban is folytatódnak, az első eredmények már rendelkezésre állnak.

II.4.4 Strukturált párbeszéd projektek

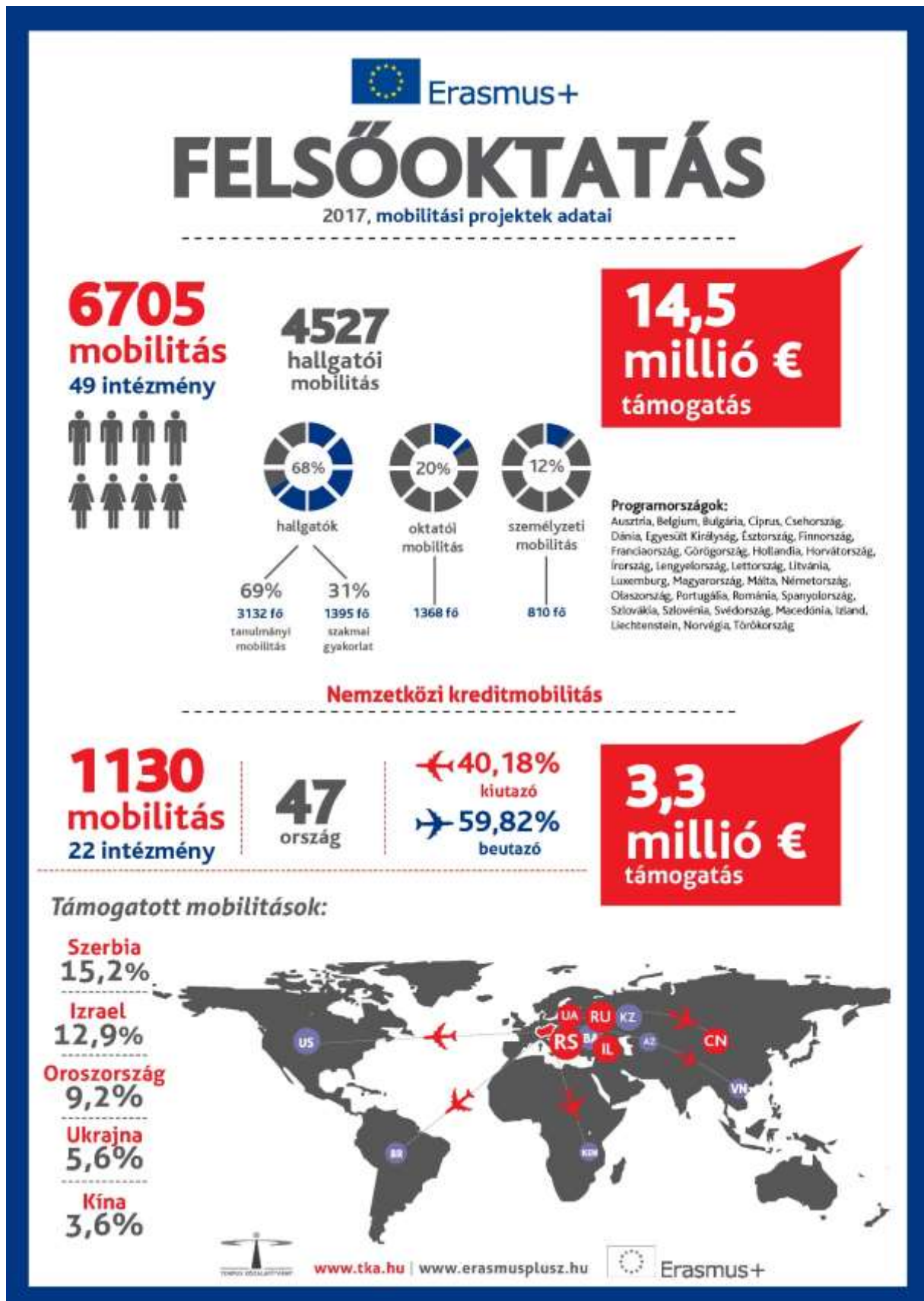
Az Erasmus+ programban a KA3 pályázati kategória keretében nyílik mód az olyan projektek támogatására, melyek célja a demokratikus közéletben való aktív részvételre ösztönözni a fiatalokat.

Strukturált párbeszédnek nevezzük a fiatalok és az ifjúsági szakpolitikai döntéshozók között folytatott egyeztetéseket, amelyek célja a politikai döntéshozatal szempontjából hasznos eredmények elérése. A párbeszéd részeként a fiatalok egymással, valamint a politikai döntéshozók, az ifjúsági szakértők és az ifjúságügyért felelős hatóságok képviselői körében előre megállapított témákat vitatnak meg.

A Szakpolitikai reformok – Fiatalok és döntéshozók találkozói kategóriában **2017-ben összesen 19 pályázat érkezett, támogatást 7 pályázat kapott** összesen **182.533 euró értékben**. Ez az előző évhez hasonló **36,8%-os támogatási arányt** jelent, ami arányaiban jónak mondható. A támogatott pályázatok között nem szerepel nemzetközi projekt, minden projekt hazai szinten valósul meg.

Örvendetes, hogy a tavalyi évhez képest idén a támogatások sokkal jobban eloszlanak a régiók között: a közép-dunántúli és a közép-magyarországi régió két-két szervezete kapta a teljes támogatási összeg 34-34%-át, ugyanakkor a dél-alföldi (22%) és az észak-magyarországi (10%) régióba is jutott támogatás. Ez mindenképp előrelépésnek tekinthető a tavalyi évhez képest, amikor a támogatási összegek **76%-át** a közép-magyarországi régióban működő szervezetek kapták.

A 3. pályázati kategóriához kapcsolódóan a nemzeti iroda továbbra is részt vesz a Strukturált Párbeszéd Nemzeti Munkacsoport munkájában, melynek feladata a magyar fiatalok és ifjúság szakmai szereplők részvételének segítése a strukturált párbeszéd hazai és európai szintű folyamatában.

II.5.1 Mobilitás

- Erasmus+

Felsőoktatási intézmények esetében az Erasmus+ programban való részvétel alapfeltétele az, hogy az intézmény rendelkezzen Erasmus Felsőoktatási Chartával. **Magyarországon jelenleg 54 Erasmus Felsőoktatási Chartával rendelkező felsőoktatási intézmény van.**

Az Erasmus+ program **2016-os és 2017-es pályázati felhívása keretében is 49 intézmény** részesült támogatásban a klasszikus, 33 Erasmus+ programország (azaz az Európai Unió tagállamai, vagy Izland, Liechtenstein, Macedónia, Norvégia, Törökország) között működő mobilitási program keretében. A 2016-os pályázati felhívás keretében megvalósuló projektek nagy része 16 hónapos futamidejű, azaz 2017. szeptember 30-án lezárult, azonban 19 intézmény 24 hónap hosszúságú projektje még folyamatban van, ezek 2018. május 30-án fejeződnek be.

A legfrissebb statisztikai adatok alapján a **2016-os intézményi projektek keretében 4225 hallgató vett részt Erasmus+ mobilitásban**, melyből **2854 mobilitás tanulmányi célú** mobilitás, **1371 pedig szakmai gyakorlat** volt. Hallgatói mobilitások esetén a legnépszerűbb célországok Németország, Olaszország és Spanyolország voltak. A hallgatói mobilitásokon túl összesen **2049 felsőoktatási oktatási és képzési célú munkatársi mobilitás** valósult meg.

Az Erasmus+ program újdonságaként a 2014/15-ös tanévtől kezdve a program keretében a kiutazó hallgatók **szociális alapon kiegészítő támogatást** igényelhetnek. A kiegészítő támogatás célja egyenlőbb esélyt nyújtani a felsőoktatási mobilitás területén is a kiutazók számára az Erasmus+ programban. A program első 3 évében szociális kiegészítő támogatást kizárólag Erasmus+ résztanulmányokat folytató tanulók igényelhetek és az összeg havi 100 euró volt. A 2017-es felhívástól kezdve a pályázati lehetőség nyitott szakmai gyakorlatos hallgatók előtt is, illetve a szociális támogatás összege is növekedett: havi 200 euró résztanulmányok esetén és havi 100 euró szakmai gyakorlat esetén.

A **2016-os pályázati felhíváshoz kapcsolódóan** a Tempus Közalapítvány **683 hallgató** részére biztosított Erasmus+ szociális kiegészítő támogatást, ami a mobilitásban résztvevő hallgatóknak **több mint 20%-át** jelenti.

A Tempus Közalapítvány az Erasmus+ programban kiemelt figyelmet fordít a **fogyatékkal élő vagy tartósan beteg hallgatók és személyzet kiegészítő anyagi támogatására**, ösztönözve így részvételüket a programban. A 2016-os pályázati felhíváshoz kapcsolódóan **35 fő** részére ítélte meg a Kuratórium a kiegészítő támogatást, összesen **19 345,25 euró** értékben.

A tanulmányi célú mobilitásra kiutazó hallgatók átlagosan 5 hónapot töltöttek a partnerintézményben, **havi átlagtámogatásuk 412 €** volt. A szakmai gyakorlati mobilitások átlagosan 3,7 hónaposak voltak, **515 € havi átlagtámogatással**. Az oktatók és felsőoktatási munkatársak oktatási és képzési célú mobilitásainak átlagos hossza 5,6 nap, az átlagos napi támogatásuk pedig 125 € volt.

Hallgatói mobilitás esetén a megélhetési költségek alapján három kategóriára vannak osztva a programban részt vevő országok, ezen belül maximalizálva van a legdrágább országokban adható támogatás összege. A program szabályai és a Tempus Közalapítvány Kuratóriumának döntése alapján a **2016-os pályázati felhívástól kezdve emlekedett az ösztöndíjak mértéke, így 50-100 euróval** magasabb ösztöndíjat kapnak a hallgatók. Tanulmányi mobilitás esetén célországtól függően a korábbi 300/400/500 euró helyett 400/450/500 euró a havi ösztöndíj mértéke, szakmai gyakorlati mobilitás esetén pedig a korábbi 400/500/600 euró helyett 500/550/600 euró a havi ösztöndíj a 2016/17-es tanévtől kezdve.

A mobilitásban részt vevők a kiutazást követően egyéni beszámoló keretében online kérdőívet töltenek ki. A 2016-os pályázati felhívásra vonatkozóan **5727 kitöltött kérdőív alapján a résztvevők általános elégedettsége a megvalósult mobilitások kapcsán 93,1%. A 2017-es pályázati felhívásra vonatkozóan 1387 kitöltött kérdőív alapján 92,1%-os a válaszadók elégedettsége.**

Az Erasmus+ programban **jelentősen megnövekedett a beutazó hallgatók száma.** A 2016/2017-es tanévben további növekedést tapasztaltunk, összesen **5971 hallgató** érkezett, közülük 4580 külföldi hallgató vett részt Magyarországon tanulmányi célú mobilitásban és további 1391 fő szakmai gyakorlaton. Ezen felül összesen **1950 beutazó oktatási és képzési célú személyzeti mobilitás** valósult meg.

A 2017-es pályázati évre vonatkozóan a Tempus Közalapítvány Kuratóriuma a benyújtott pályázati igények alapján összesen **6705 kiutazó mobilitás** megvalósítását hagyta jóvá, melyből **4527 hallgatói** és **2178 munkatársi** mobilitás valósulhat meg. Erasmus+ szociális kiegészítő támogatást a 2017-es pályázati felhívás kapcsán 836 fő részére, illetve fogyatékkal élő vagy tartósan beteg hallgatók és személyzet kiegészítő támogatását 51 fő részére összesen 21 945,31 euró értékben ítélte meg a TKA Kuratóriuma.

- Erasmus+ Nemzetközi kreditmobilitás

Az Európán kívüli mobilitások megvalósítására 2015-től van lehetőség az Erasmus+ program nemzetközi kreditmobilitás pályázattípus keretén belül. Pályázható mobilitási tevékenységek: hallgatói tanulmányi mobilitás, személyzeti mobilitás (oktató és nem akadémiai személyzet egyaránt). Mind a kimenő, mind a bejövő mobilitásokat az Erasmus+ programországbeli, Erasmus Felsőoktatási Chartával rendelkező felsőoktatási intézmény pályázhatja meg.

Magyarország számára a **2016. évben rendelkezésre álló éves Erasmus+ nemzetközi kreditmobilitási költségvetési keret 2 992 312 euró, míg a 2017. évben 3 322 499 euró** volt.

A **2016-os pályázati évben** összesen **22 intézmény** részesült támogatásban, melyek keretében összesen **934 fő mobilitása** valósulhat meg, ezen belül több mint 50% a munkatársi mobilitás aránya. A legtöbb mobilitás Szerbiával (134), Oroszországgal (103), Izraellel (96) és Kínával (53) valósulhat meg. A támogatott mobilitások 55%-a befelé irányuló, 45%-a pedig kimenő mobilitás. A 2016-os pályázati felhívás keretében megvalósuló projektek nagy része 24 és 26 hónapos futamidejű, azaz a projektek még folyamatban vannak, 2018. május 30-án vagy július 31-én fejeződnek be.

A **2017-es pályázati évben** szintén **22 intézmény** részesült támogatásban, melyek keretében összesen **1130 fő mobilitása** valósulhat meg. A legtöbb mobilitás Szerbiával (172), Izraellel (146), Oroszországgal (104), és Ukrajnával (63) valósulhat meg. A támogatott mobilitások 60%-a befelé irányuló, 40%-a pedig kimenő mobilitás. Az oktatói-személyzeti és hallgatói mobilitások aránya 52% - 12% - 35%.

- EGT

Az *EGT Finanszírozási Mechanizmus 2009-2014* keretében megvalósult Ösztöndíj program a **Magyarország és a donor országok, azaz Norvégia, Izland és Liechtenstein közti együttműködések** (jó gyakorlatok megosztása, hosszabb távú együttműködések) támogatta az oktatás területén. A 2017. december 31-én **lezárult** program főként a *felsőoktatási szektort* érintette, emellett a *köznevelési, felnőtt tanulási* és a *szakképzési szektor*, valamint *bármely oktatással kapcsolatos célcsoport* is bekapcsolódhatott.

Az Ösztöndíj program összköltségvetése a 2009–2014-es időszakban **3,5 millió euró** volt, a program forrásait az EGT Finanszírozási Mechanizmus, valamint Magyarország központi költségvetése biztosította. A nemzeti hozzájárulás mértéke 15% volt.

A négyféle pályázati tevékenység döntő többsége **mobilitás fókuszú** volt: összesen **817 mobilitást** támogatott a program, melyek nagyrészt kifelé irányultak (87%), és **2 473 572,80 euró került lekötésre.**

A **négy pályázattípusra** összesen 177 pályázat érkezett, ebből 127 lett támogatott. Az együttműködésekben **100 magyar intézmény** vett részt pályázóként vagy partnerként, némelyikük több pályázatot adott be vagy több pályázattípusban is megmérette magát, míg a **donorok részéről 138 intézmény** kapcsolódott be a programba.

2017-ben is folytatódott a *Szakmai látogatások (korábban Előkészítő látogatások)* pályázattípus, amely 2-5 napos mobilitások támogatásával biztosított lehetőséget a hazai intézmények számára kapcsolatépítésre a donor országbeli intézményekkel. 85 projekt, 269 mobilitás valósult meg.

A *Felsőoktatási mobilitási pályázatok* keretében 20 projekt, 409 (276 oktatói és 133 hallgatói) mobilitás valósult meg. A *nem felsőoktatási szektort* célzó *mobilitás* pályázattípusban 12 intézmény 14 projektje nyert támogatást és 139 mobilitásra került sor. A korábbi időszak mobilitási programjait ez a programszakasz kibővítette a nemzetköziesítés erősítése érdekében a *Felsőoktatási intézményközi együttműködési projektekkel*. Ebben a tevékenységtípusban 8 együttműködés kapott támogatást, összesen 1 264 080 euró értékben.

A program keretében 2017. október 5-én **zárórendezvényt** rendeztünk, ahol projektprezentációk mellett az elért eredményeket összefoglaló kisfilm és kiadvány is bemutatásra került.

Az EGT Finanszírozási Mechanizmus következő programciklusának előkészületei folyamatban vannak.

- **CEEPUS**

A Közép-Európai Felsőoktatási Csereprogram (CEEPUS) célja, hogy támogassa hosszú távú szakmai együttműködések kialakulását a térségben. CEEPUS támogatást jelenleg Albánia, Ausztria, Bosznia-Hercegovina, Bulgária, Csehország, Horvátország, Koszovó, Lengyelország, Macedónia, Magyarország, Moldova, Montenegró, Románia, Szerbia, Szlovákia és Szlovénia akkreditált felsőoktatási intézményeiben lehet felhasználni.

A 2017/2018-as tanévre összesen 95 pályázat érkezett a Központi CEEPUS Irodához, melyből 94 megfelelt a formai bírálaton. Összesen **79 hálózat** került elfogadásra, Magyarország ezek közül **ötöt koordinált**, további **57-ben szerepelt partnerként**, összesen **118 alkalommal⁵ vett részt magyar intézmény** valamely szervezeti egysége partnerként magyar vagy külföldi koordinációjú hálózatban. A nyertes magyar pályázók 2862 ösztöndíjhónapot igényeltek a beérkező hallgatók és oktatók számára, míg Magyarország a 2017/2018-as tanévre 650 hónap (70.000.000 Ft) támogatást ajánlott fel. A tanév folyamán összesen 25 intézményi CEEPUS támogatási szerződést kötöttünk meg.

Továbbra is látszanak a 2015/2016-os tanévben megtörtént kvótaemelés⁶ pozitív hatásai: egyrészt megdupláztuk a bejövő oktatók és hallgatók számát, és a nyári időszakra tervezett speciális kurzusok (nyári egyetemek) és koordinációs találkozók szervezésére is tudtunk keretet biztosítani, amely iránt érdeklődnek is az intézmények. Fontos még, hogy keretet biztosítunk a hálózaton kívüli, ún.

⁵ Egy hálózatban több magyar felsőoktatási intézmény is szerepelhet partnerként.

⁶ A 2015/2016-os tanévre két igen fontos és pozitív változtatást hagyott jóvá az Emberi Erőforrások Minisztériuma: egyrészt a programra fordítható keretet a korábbi 326 hónapról (31.070.000 Ft) 600 hónapra (59.000.000 Ft) emelte, másrészt a keret felhasználhatóságának határidejét meghosszabbította, igazodva a nemzetközi Egyezményhez és a többi CEEPUS országban bevett gyakorlathoz.

freemover pályázatoknak is, ami jó lehetőség a program népszerűségének növelésére és további akadémiai kapcsolatok kiépítésére.

A programban részt vevő felsőoktatási intézmények 2017/2018-ben 543 főt (249 fő hallgató + 294 fő oktató) fogadtak Magyarországon, míg 482 fő magyar (200 fő hallgató + 282 fő oktató) töltött ösztöndíjas időszakot más CEEPUS országban.

- **Államközi Ösztöndíjak**

Az e programokhoz kapcsolódó ki- és beutazói rész- és teljes képzéses, tanulmányutas és nyári egyetemi felhívásokat 2016 októberétől több lépcsőben pályáztatta a Közalapítvány.

A 2017-2018-as államközi ösztöndíjas hallgatói és oktatói felhívásokra összesen 262 db pályázat érkezett be, melyből 131 db kiutazói és 131 db beutazói pályázat volt. A Közalapítvány Kuratóriuma által támogatott kiutazó 92 fő, beutazó pedig 88 fő lett.

A 2017 nyarán megrendezett hazai nyári egyetemekre 245 pályázat érkezett, melyből 112 hallgató támogatással vehetett rész nyert magyar nyelvi és kulturális kurzuson. A szervezőknek biztosított támogatás 30 074 772 Ft-ot tett ki.

A 2017-2018-as tanévre vonatkozó forrás jelentős mértékben, bő 50%-kal csökkent (138 millió forint) az előző évhez képest, ez jelentős kihívást és az együttműködési lehetőségek csökkenését jelentette. Az EMMI októberben kiegészítő forrást biztosított, így 2017. november végén a Közalapítvány ismételten meghirdethette a 2017-2018-as tanévre vonatkozó, ki- és beutazó államközi tanulmányutas pályázati felhívását, valamint beemelhetette a korábban tartaléklistára helyezett Államközi Ösztöndíjas beutazó tanulmányutas, Magyar Állami Eötvös és Collegium Hungaricum pályázókat.

A 2017-2018-as ismételt Államközi Ösztöndíjas ki- és beutazó tanulmányutas felhívásra e jelentés írásáig, azaz 2018. február végéig 11 db pályázat érkezett be (6 db kiutazó és 5 db beutazó), melyek mindegyike támogatást nyert. A pályázati határidő 2018. március 29.

Az informatikai mellett arculati-grafikai fejlesztésbe is vágott a Közalapítvány, frissítjük a pályázati rendszert, ennek hatására 2018. első harmadában a pályázati felület megújul, modernebb lesz.

- **DAAD Projektek**

A projekt alapú kutatócsere program elindításáról 1997-ben döntött a Balassi Intézet Magyar Ösztöndíj Bizottság (MÖB) és a Német Felsőoktatási Csereszolgálat (Deutscher Akademischer Austausch Dienst, DAAD). A program célja a tudományos együttműködés elősegítése magyar és német felsőoktatási intézmények és kutatóintézetek kutatócsoportjai között, amelyek egy konkrét tudományos kutatási terven dolgoznak. A program a mobilitást támogatja.

A kutatócsoportokat magyar részről a TKA, német részről a DAAD támogatja legfeljebb 2 éven át. A 2017-2018-es időszakra szóló pályázati felhívást a Tempus Közalapítvány 2016. május 25-én tette közzé június 30-i határidővel. A felhívásra 6 db pályázat érkezett, amelyből mindegyik megfelelt a formai követelményeknek, ebből 3 db pályázat nyert támogatást a 2017-es évre 1 731 000 Ft értékben. A 2016-2017-es és a 2017-2018-as támogatási időszakra meghirdetett pályázati felhívások alapján a 2017-es évben összesen 7 db projekt valósult meg 4 625 000 Ft értékben.

- **Collegium Hungaricum**

A bécsi központi közgyűjteményekben, levél- és kéziratárakban, könyvtárakban, múzeumokban és egyetemi vagy állami kutatóhelyeken végzett általános elméleti, forrásfeltáró és forrásfeldolgozó

kutatásokat támogató Collegium Hungaricum programot a 2017-18-as tanévre 2016. november 7-i határidővel hirdettük meg, amelyre 34 érvényes pályázat érkezett be. A beérkezett pályázatokból 23 pályázat részesült 5 850 000 forint támogatásban. A támogatásban nem részesülő pályázók (11 fő) tartalék státusz kaptak. Pótlólagos költségvetési forrásnak köszönhetően a tartalékos státuszából 10 fő részesült ösztöndíjban 2 550 000 forint értékben.

- **Magyar Állami Eötvös Ösztöndíj**

A magyar kormány által 1994-ben, kiemelkedő képességű (és tehetségüket már bizonyított) fiatal kutatók, oktatók, művészek részére alapított Magyar Állami Eötvös Ösztöndíj (MÁEÖ) 2016. november 30-i pályázati határidejű, 2017-2018-as évre szóló pályázati felhívása során a Tempus Közalapítványhoz beadott pályázatok közül 119 pályázat bizonyult formailag megfelelőnek, és 4 pályázat formai hibásnak. A 119 formailag megfelelt pályázatból 16 fő részesült 44 717 000 forint támogatásban. Pótlólagos forrásnak köszönhetően év közben további 16 fő, eredetileg tartalékos státuszú pályázót nyert el támogatást 34 925 376 forint értékben.

- **Campus Mundi**

A Tempus Közalapítvány 2015 decemberében nyújtotta be az EMMI felé a Campus Mundi kiemelt projekt pályázatát és Megvalósíthatósági tanulmányát. A projekt célja egyrészt a hazai felsőoktatás versenyképességének növelése, minőségének javítása, nemzetközi elismertségének és nemzetközi hallgatóvonzó képességének növelése; másrészt a hallgatói mobilitás támogatása a meglévő mobilitási programok közötti szinergiák kiaknázásával, a végzett hallgatók kompetenciáinak és munkaerőpiaci foglalkoztathatóságának növelése, különös tekintettel az önerőből nemzetközi mobilitásra nem képes tehetséges, hátrányos helyzetű hallgatók tapasztalatszerzésére. A projekt a 2009-ben kiadott Leuveni nyilatkozat célkitűzéseinek elérését is támogatja: ösztöndíjai által hozzájárul a nemzetközi tapasztalattal rendelkező felsőoktatási hallgatók arányának növeléséhez (a cél: 2020-ig a végzett hallgatók 20%-a rendelkezzen nemzetközi tapasztalattal).

Az EMMI jóváhagyásával az EFOP-3.4.2-VEKOP-15-2015-00001 számú Campus Mundi kiválósági projekt 2016. elején indult. A pályázati felhívást a program szabályai mentén, a többi mobilitási pályázati programmal összehangolva terveztük meg. A pályázati felhívások tervezetét egyeztetettük az EMMI-vel. A hallgatók számára a mobilitási ösztöndíjakra vonatkozó pályázati felhívásokat először 2016. január 27-én tettük közzé külföldi részképzésre, szakmai gyakorlatra és rövid távú tanulmányutak megvalósítására. A pályázati felhívások tartalmazzák a bírálati szempontrendszert is, ezzel biztosítható a pályázatok bírálatának átláthatósága. A hátrányos helyzetű hallgatók minél nagyobb arányú bevonása érdekében részképzés és szakmai gyakorlat esetén a szociálisan rászoruló és a tartósan beteg vagy fogyatékkal élő hallgatók kiegészítő támogatást is igényelhetnek.

A hat éves projekt egyéni pályáztatását on-line felületen végezzük: a hallgatók a www.scholarship.hu pályázati felületen jelentkezhetnek, ahol a Campus Mundi pályázathoz egy új felületet készítettünk. A pályáztatáson túl a megvalósuló mobilitások teljes ügyintézésére is itt zajlik (formai és szakmai értékelés, döntés, támogatási szerződések előkészítése, mobilitási dokumentumok, beszámolás). Részképzés és szakmai gyakorlat esetében a formai és a szakmai bírálatot - egységes irányelvek és pontozási rendszer alapján - a felsőoktatási intézmények kijelölt képviselői végzik. A rövid tanulmányutakra vonatkozó pályázatokat a Tempus Közalapítvány munkatársai és külső szakértők értékelik.

A Campus Mundi program kedvezményezettjei az Erasmus+ programban részt vevő hazai felsőoktatási intézmények hallgatói lehetnek. A program ösztöndíjazási részét a programban részt vevő intézményekkel szoros együttműködésben valósítjuk meg. Az együttműködés módjára, a

feladatok megosztására vonatkozóan együttműködési keretmegállapodásokat kötöttünk az intézményekkel.

Az intézmények Campus Mundi kapcsolattartóinak évente két alkalommal, februárban és szeptemberben tartunk információs napot és konzultációs lehetőséget a Campus Mundi pályázati felhívásokról, pályázati folyamatról, és a bírálattal kapcsolatos teendőkről. Az évente egy alkalommal megszervezett nemzetközi koordinátori találkozóknak is témája a Campus Mundi projekt megvalósítása, e rendezvény keretében november 14-16. között tartottunk tájékoztatást és szakmai kérdésekben konzultációt, valamint a tapasztalatcsere, jó gyakorlatok megismerésének lehetőségét is biztosítottuk.

2017-ben – az előzetesen tervezett létszámokhoz képest jelentős elmaradás miatt – több esetben módosítottunk a pályázati folyamaton, pályázati felhíváson, pontrendszeren, emeltük az ösztöndíjak összegét, továbbá részképzés és szakmai gyakorlat esetében folyamatosra változtattuk a pályázat beadásának lehetőségét a program vonzóbbá tétele, a pályázói kedv növelése érdekében. A benyújtott pályázatok bírálata és a döntés is folyamatos.

Rövid tanulmányút pályázattípus esetében a pályázati létszámok az előzetes terveknek megfelelően alakultak, így e pályázattípust nem módosítottuk.

A támogatott hallgatókkal a szerződéskötést a döntés után kezdeményezzük, a kiutazások előkészítése, ösztöndíj előlegek utalása, valamint hazaérkezést követően a beszámolás és egyenlegrendezés is a kiutazások időütemezése alapján folyamatos.

Az államközi egyezmények keretében megvalósuló részképzésre igényelhető Campus Mundi ösztöndíjra vonatkozó pályázati felhívás évente egy fordulóval kerül kiírásra. Ilyen típusú pályázatot először 2016 májusában, majd 2016 novemberében hirdettünk meg. A 2017-es évben is november hónapban jelent meg a pályázati felhívás, amelynek köszönhetően a felsőoktatási hallgatók támogatást kaphattak a Stipendium Hungaricum partnerek irányába megvalósítandó külföldi részképzésükhöz amennyiben a külföldi partnerszervezetek visszaigazolták fogadásukat. A 2016-2017-es tanévre 58 pályázat érkezett be (összesen 6 célországba) és 49-en utaztak ki. A 2017-2018 pályázati ciklusban 50 pályázat (összesen 11 célországba) és 35 kiutazó volt, míg a 2018-2019-es tanévre 111 pályázatot érkezett be, összesen 15 ország vonatkozásában.

Tekintettel arra, hogy a projekt 2016-tól 2021-ig tart, az alábbi táblázat a 2016. január elejétől 2017. december végéig megszületett döntéseket, a támogatott pályázatok számát és a jóváhagyott ösztöndíj összegeket tartalmazza.

Költségvetési keretek és pályázati eredmények:

	Költségvetési keret (2016-2021)		2016-2017. támogatott pályázatok	
	létszám	összeg	létszám	összeg
Részképzés	2 900 fő	3 190 000 000 Ft	1 150 fő	1 295 011 000 Ft
Részképzés, SH országokba*	1 080 fő	1 080 000 000 Ft	84 fő	212 260 200 Ft
Szakmai gyakorlat	3 900 fő	2 574 000 000 Ft	385 fő	349 174 050 Ft
Rövid tanulmányút**	1 200 fő	330 000 000 Ft	262 fő	86 927 480 Ft
Összesen	9 080 fő	7 174 000 000 Ft	1881 fő	1 943 372 730 Ft

*A Stipendium Hungaricum programban részt vevő országokba kiutazó hallgatók az Államközi pályázatok keretében pályáznak, az ösztöndíjat a Campus Mundi program biztosítja. A pályázattal, döntéssel előkészítés és az ösztöndíjjal kapcsolatos ügyintézés a Stipendium Hungaricum egységhez tartozik.

**A rövid tanulmányút 2017. őszi pályázati fordulójának eredményéről 2018. januárban döntött a kuratórium, így az összefoglaló táblázatban csak a 2017. tavaszi pályázati fordulóig bezárólag szerepelnek az eredmények.

- Stipendium Hungaricum

Az SH program és a magyar felsőoktatás nemzetközi promóciója

A Stipendium Hungaricum program és a magyar felsőoktatás nemzetközi promócióját a Tempus Közalapítvány összehangoltan, többféle online és offline eszköz támogatásával végzi. Az online eszközök a program láthatóságának növelésében meghatározók: a Study in Hungary honlap, a www.stipendiumhungaricum.hu oldal, valamint a kapcsolódó social media csatornák az SH-jelentkezők elsődleges információs csatornáivá váltak. Az online eszközök mellett a rendezvények, információs napok szervezése is kiemelt kommunikációs eszköz. Az online promóciós eszközökön túl a hazai felsőoktatás nemzetközi megismertetésében, illetve a jelentkezők/hallgatók toborzásában hangsúlyosan jelenik meg a nemzetközi intézményi és hallgatói vásárokon való részvétel.

Bővebben ld. II.5.3 A felsőoktatási intézmények nemzetköziesítése fejezet.

A 2018-as SH programra jelentkező hallgatók körében végzett felmérés szerint az ösztöndíjra jelentkező hallgatók 30 %-a fizetne is a magyarországi képzésért, abban az esetben, ha nem nyeri el az ösztöndíjat.

Ez is alátámasztja azt a törekvést, hogy a magyarországi képzési kínálatot ne csak a potenciális ösztöndíjas hallgatók körében, hanem a fizetőképes nemzetközi hallgatók körében is népszerűsítsük.

A magyar felsőoktatási képzési kínálat megismertetésében fontos eszköz a Study in Hungary honlapról elérhető képzés kereső adatbázis, az ún. Study Finder. Jelenleg 476 magyarországi idegennyelvű képzés szerepel a Study Finder adatbázisban, ezeknek a képzéseknek nagy része (455 képzés) a Stipendium Hungaricum programban elérhető képzés. A cél, hogy az adatbázis teljeskörűen tartalmazza az összes Magyarországon elérhető idegennyelvű képzést. Ennek az eléréséhez elengedhetetlen a képzést kínáló intézmények és a TKA szoros együttműködése az adatbázis rendszeres és folyamatos frissítése érdekében.

Partnerországok és –területek a Stipendium Hungaricum programban

A Stipendium Hungaricum programban részt vevő országok köre az elmúlt években folyamatosan bővült. 2016/2017-ben új országgént két dél-amerikai állam, Brazília és Paraguay, továbbá a Dél-Afrikai Köztársaság, Albánia, Izrael, Kuvait és Kirgizisztán csatlakozott a programhoz. A 2017/2018. tanévi jelentkezési-felvételi időszakban 48 ország, 49 munkatervvel 4669 elérhető kvótával rendelkezett. A legtöbb kvótával Jordánia (400), valamint Kína (265) és Brazília (250) számolhatott, de meghatározó volt a kvóták száma Oroszország, Azerbajdzsán, Pakisztán, Kazahsztán és India (200 kvóta mindegyik országnál) esetében is. 100-100 kvóta tartozott tíz országhoz (3 észak-afrikai: Algéria, Marokkó és Egyiptom, valamint Koreai Köztársaság, Dél-Afrikai Köztársaság, Ukrajna, Vietnám, Mongólia, Japán és Irán).

Az előző évvel összehasonlítva javult a kvóták felhasználásának aránya. A nagyszámú tartalékos ösztöndíjas létszámnak köszönhetően volt annyi tartalékos ösztöndíjas hallgató, hogy a megítelt kvóta feltöltöttsége 80% felett maradjon.

Külföldi hallgatók a magyar felsőoktatásban

A hazai felsőoktatási intézményben tanuló külföldi hallgatók száma évek óta emelkedő tendenciát mutat. Míg 2008-ban közel 17 ezer hallgató tanult hazánkban, 2017 őszén már 32 309 hallgató kezdte meg tanulmányait részképzésben vagy diploma megszerzése céljából valamely magyar felsőoktatási intézményben. A külföldi hallgatók igen nagy része (több mint 90 százaléka) nappali tagozaton tanul. A külföldi hallgatók összes hallgatóhoz viszonyított aránya hosszú távon is növekvő tendenciát mutat, ez az arány 2010 és 2017 között 5,2 százalékról 11,66 százalékra emelkedett. A

külföldi hallgatók aránya nappali tagozaton is emelkedést mutat az elmúlt években: 2014-ben a hallgatók 10,33 százaléka, míg 2017-ben a hallgatók 15,44 százaléka külföldi állampolgárságú volt. Ezt a meghatározó növekedést az is befolyásolta, hogy a felsőoktatásban tanuló hallgatók száma évek óta csökkenő tendenciát mutat hazánkban.

Az SH program ösztöndíjas hallgatói

Az SH program keretében hazánkban tanuló hallgatók létszáma az elmúlt években dinamikusan növekedett. Számuk az elmúlt két évben közel négyszeresére emelkedett, illetve több mint háromszorosára nőtt a külföldi hallgatókon belüli arányuk (4,9%-ról 15,93%-ra) is. A program 2013-ban 68 hallgatóval indult, 2014/15-ben 768 hallgató, 2015/16-ban 1270, 2016-ban 2942, 2017-ben 5148 ösztöndíjas hallgató kezdte meg tanulmányait valamely hazai felsőoktatási intézményben.

A külföldi hallgatók arányának emelkedése képzési szintenként eltérő tendenciát mutat. Idegen nyelven 2017/2018-ban a legnagyobb arányban osztatlan (39,86 %), valamint alapképzésen (41,85%) tanulnak külföldi állampolgárságú hallgatók. Az elmúlt években a legnagyobb arányú emelkedést azonban a doktori képzésben láthatunk: 2014-ben a doktori hallgatók 9,4 százaléka, míg 2017-ben már 20 százaléka volt külföldi állampolgárságú hallgató. Az idegen nyelven tanuló SH hallgatók külföldi hallgatókhoz viszonyított aránya 2017-ben mesterképzésen, valamint a doktori képzésen kiemelkedően magas: a külföldi doktori hallgatók 75,43 százaléka SH ösztöndíjjal tanult hazánkban, mesterképzésen ez az arány 60,12 százalék.

A külföldi hallgatók száma és aránya az elmúlt években, 2008–2017 (Forrás: OH FIR, Tempus Közalapítvány)

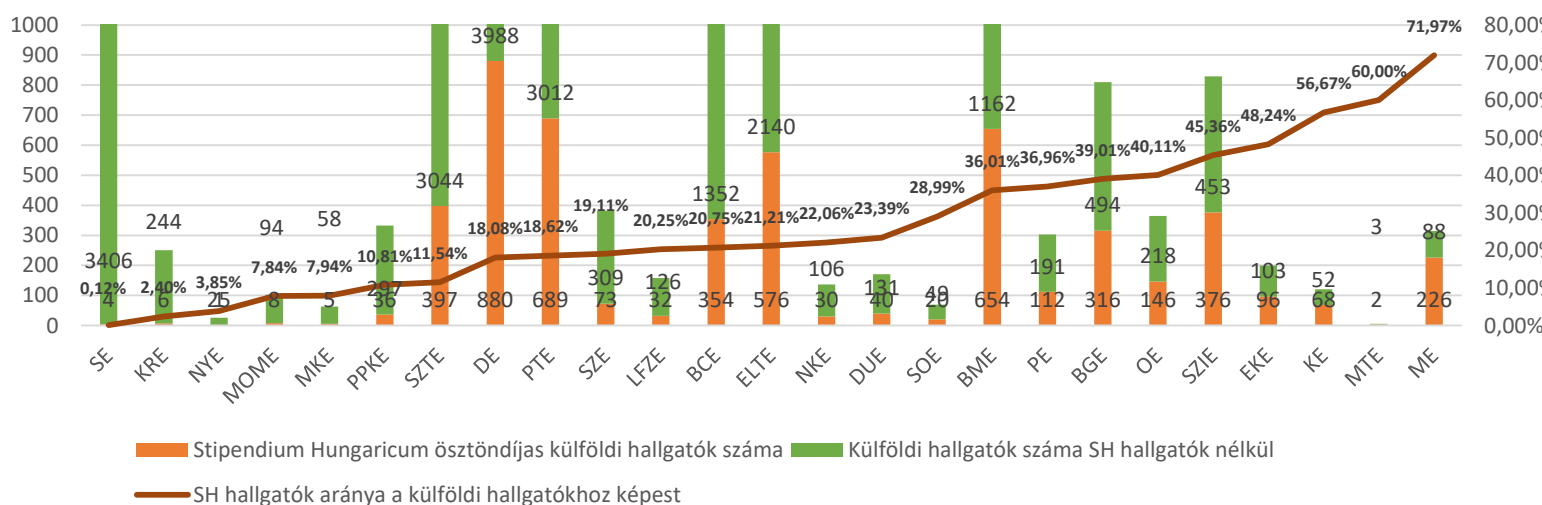
	2008	2010	2013	2014	2015	2016	2017
Az összes hallgató száma (fő)	381 033	361 347	320 124	306 524	295 316	287 018	283 350
Nappali tagozatos hallgatók száma összesen (fő)				217 248	210 103	205 560	202 278
A külföldi állampolgárságú hallgatók száma (fő)	16 916	18 850	23 208	24 598	26 155	28 628	32 309
A külföldi állampolgárságú hallgatók száma nappali tagozaton (fő)	-	-	20 782	22 442	23 967	26 519	30 276
Magyar nyelvű képzésen tanuló külföldi hallgatók száma (fő)	-	-	9488	9022	8825	8651	8 639
Stipendium Hungaricum programban részt vevő hallgatók (fő)	-	-	47	768	1 270	2 942	5148
Magyar nyelvű képzésen tanuló SH hallgatók száma (fő)			-	-	333	378	393
A külföldi hallgatók aránya az összes hallgatóhoz viszonyítva – valamennyi tagozaton	4,4%	5,2%	7,2%	8%	8,9%	9,97%	11,4%
A külföldi hallgatók aránya az összes hallgatóhoz viszonyítva – nappali tagozaton				10,33%	11,41%	12,90%	14,97%
Stipendium Hungaricum hallgatók külföldi hallgatókhoz viszonyított aránya	-	-	0,2%	3,1%	4,9 %	10,28%	15,93%

A 2017/2018 őszi félévben összesen 5148 hallgató tanul hazai felsőoktatási intézményben Stipendium Hungaricum ösztöndíjjal. A nők aránya 41 százalék, a hallgatók átlagos életkora 24,2 év volt. A 2017/2018 őszi félévben a hallgatók 17 százaléka a Debreceni Egyetemen, 13 százaléka a Pécsi Tudományegyetemen, 12-12 százaléka pedig az ELTE-n és a BME-n, 7-7%-uk az SZTE-n és a SZIE-n

tanult. Meghatározó volt az SH-hallgatók száma a további intézményekben is: BGE, BCE és az ME-n. E kilenc intézményben tanult a hallgatók 86 százaléka. A hallgatók 63%-a Budapesten tanul. A képzések közül a legtöbb hallgató az általános orvosi szakon (4,8 százalék) tanult. Ezek mellett az informatikai, a gazdaságtudományi és a műszaki képzéseken tanultak meghatározó számban a hallgatók. További fontos mutató, hogy az egyes felsőoktatási intézményekben az SH ösztöndíjas hallgatók aránya milyen az összes (fizetős) külföldi hallgatókhoz képest. Ez utóbbi intézményi szinten nagy szórást mutat: 0,1%-tól 71,97%-ig, miközben az átlag 19%.

A külföldi hallgatók, valamint a Stipendium Hungaricum programban résztvevők hallgatók száma és aránya, 2017 ősz

Stipendium Hungaricum ösztöndíjas és külföldi hallgatók intézményenként
2017/18 őszi félév

Forrás: Oktatási Hivatal Felsőoktatási Információs Rendszer

Közben az is fontos adalék, hogy a 2015-17-es adatokból már olyan következtetéseket is le lehet vonni, hogy a program mennyiben járul hozzá a fizetős hallgatók vonzásához. Országok szintjén elmondható, hogy 1) az SH országok közül 3-at kivéve (Izrael, Brazília és Argentína) nő a hallgatók száma, több hallgató érkezik Magyarországra tanulni akkor is, ha a SH ösztöndíjasokat nem számítjuk, 2) a fizetős hallgatók száma az SH országokból rekordmagasan, 26%-kal nőtt, míg a nem SH országból ez a növekedés 16%.

Az SH program 2017/2018-as jelentkezési-felvételi folyamata, pályázatadás

2017-ben 49 országból pályázhattak a jelentkezők egyéni ösztöndíjakra. A határidőig mintegy **15 ezer** pályázatot nyújtottak be a jelentkezők, ez több mint háromszorosan meghaladta a rendelkezésre álló kvótákat. Legnagyobb arányú túljelentkezés Szíriából (20-szoros); Ghánából (17,8-szeres); Irakból (11,1-szeres); Pakisztánból (9,42-szoros); Etiópiából (8,7-szeres) érkezett. Mindösszesen hat országból (Izrael, Koreai Köztársaság, Szerbia, Fülöp-szigetek, Türkmenisztán és Ukrajna) és egy országszövetségből (Pacific Alliance) érkezett kevesebb beadott pályázat, mint a szerződött kvóta. Az elsőhelyes jelentkezéseket tekintve a legtöbb jelentkezés a Debreceni Egyetem képzéseire érkezett. Meghatározó számú hallgató jelentkezett a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, a Budapesti Corvinus Egyetem, valamint a Pécsi Tudományegyetem és az Eötvös Loránd Tudományegyetem képzéseire is.

A Tempus Közalapítvány nyilvántartása alapján 2017 decemberében közel 2729 olyan hallgató van, aki az SH program keretében megkezdte tanulmányait, további 381 hallgató elhalasztotta tanulmányainak megkezdését 2018 februárjára, vagy szeptemberére.

A program eredményessége: az SH hallgatók tanulmányi és kutatási teljesítménye

A program eredményessége szempontjából kiemelten fontos, hogy az ösztöndíjat elnyert hallgatók lehető legnagyobb aránya sikeresen fejezze be felsőfokú tanulmányait. Az intézményi beszámolók (elvégzett kreditekre, félévi átlagokra vonatkozó információk) azt mutatják, hogy az SH hallgatók tanulmányi eredményessége lényegében nem tér el az átlagos hallgatói teljesítményektől. Ezt jelzik vissza a hallgatói önértékelések is: a 2016. évi véleményfelmérésben a hallgatók 93 százaléka átlagosnak vagy átlag felettinek ítélte meg tanulmányi teljesítményét.

- Ösztöndíjprogram Keresztény Fiataloknak

Az Ösztöndíj Keresztény Fiataloknak program Magyarország Kormánya által az üldözött keresztény vallási kisebbségek iránti szolidaritás politikája jegyében alapított ösztöndíjprogram. A programot a 120/2017.(VI.1) Korm. rendelet hívta életre, működtetéséért az oktatásért felelős miniszter felel; a minisztérium az ösztöndíjprogram végrehajtását a Tempus Közalapítvány közreműködésével látja el.

Az ösztöndíjprogram célja, hogy olyan, a világ válságrégióiban élő keresztény fiatalok számára biztosítson lehetőséget felsőfokú tanulmányok folytatására magyarországi képzési helyeken, akik hazájában a keresztények vallási üldöztetésnek, fenyegetésnek vannak kitéve, vagy a szabad vallásgyakorlásban korlátozást szenvednek el.

A 120/2017. (VI.1.) Kormányrendeletben megnevezett Ösztöndíj Keresztény Fiataloknak (továbbiakban ösztöndíjprogram) elnevezésű ösztöndíjprogram lebonyolításával kapcsolatban a TKA az alábbi feladatokat kapta:

- az ösztöndíjprogram promóciójával kapcsolatos tevékenységek elvégzése,
- a pályázati felhívás elkészítése,
- az ösztöndíjprogram működési szabályzatának elkészítése,
- az ösztöndíjprogram számára online jelentkezési felületet biztosítása,
- a pályázatok befogadása, formai ellenőrzése,
- a pályázatok továbbítása a felsőoktatási intézmények számára,
- a felsőoktatási intézményekkel való egyeztetés, tárgyalási feladatok és kapcsolattartás,
- a pályázat ütemezésével kapcsolatos feladatok.

Az ösztöndíjprogram promócióját fokozatosan kezdtük el átvenni a Minisztériumtól. Az első komolyabb feladat a 2017. szeptember 29-én megrendezésre került, első, keresztény ösztöndíjasoknak szóló köszöntő ünnepség szervezésében való közreműködés volt. A TKA Study in Hungary Egysége küldte ki a meghívókat az ösztöndíjasoknak, követte a regisztrációkat, és megszervezte a főleg Pécsről, Debrecenből, Nyíregyházáról és Miskolcra ideérkező hallgatók utaztatását.

Az ösztöndíjprogram első felhívását 2017. június 1-jén hirdettük meg a TKA International Programmes/ Scholarship for Christian Young People oldalon. A jelentkezési határidő 2017. június 16. volt, és a pályázatokat egy online pályázati felületen kellett leadni (www.scholarship.hu).

A pályázati felhívással egyidőben elérhetővé tettük az Ösztöndíjprogram szabályzatát és egy pályázati útmutatót és segédletet az elektronikus rendszer használatához.

A TKA folyamatos támogatást nyújtott a pályázóknak a jelentkezéshez. A jelentkezés rendkívül rövid határideje alatt óriási volt az érdeklődés, az érdeklődő e-mailek száma meghaladta a 200-at.

Az első pályázati körre formailag érvényes pályázatot 251 hallgató nyújtott be, amelyből 115 főnek fogadta el a pályázatát a program végrehajtásának felügyeletét ellátó, az üldözött keresztények megsegítéséért felelős helyettes államtitkárság. Az intézményi felvételi eljárások és az egyházi ajánlások hitelességének ellenőrzése párhuzamosan futott. A felsőoktatási intézmények 99 főt javasoltak támogatásra (jelöltként, feltételes jelöltként), akik közül végül 86 fő részesült miniszteri ösztöndíjban. A 86 főből 4 fő nem kapott vízumot, ketten pedig nem jelentkeztek a megadott határidőig, így nem tudták elfogadni az ösztöndíjukat. Így végül 80 ösztöndíjas tanul jelenleg a magyar felsőoktatásban az ösztöndíjprogram keretében.

- Alumni

2017-ben folytatódott a megújult alumni hálózat népszerűsítése a külföldi ösztöndíjas időszakokról hazatért hallgatók körében. Ennek eredményeképpen az év végére a hálózatnak 2228 tagja lett (1464 fő Erasmus, 764 fő Campus Mundi ösztöndíjas volt). A tagok az év folyamán kéthavonta kaptak hírlevelet az Erasmus ösztöndíjjal kapcsolatos aktuális hírekről, rendezvényekről, valamint a céges partnerek által továbbított gyakornoki és álláslehetőségekről. Az Erasmus 30 kampánysorozatba az alumni tagokat is intenzíven bevontuk, online és offline kommunikációs akciókkal több ezer hallgatót sikerült elérnünk. Az online felhívások mellett ősszel három alumni találkozót tartottunk. Az aktív tagok közül 28-an a nyár és az ősz folyamán rendszeresen közreműködtek a rendezvényeinken, hozzájárulva az ösztöndíjak népszerűsítéséhez.

II.5.2 Nemzetközi kapcsolatépítés

- Erasmus+ Stratégiai partnerségek

Az Erasmus+ Stratégiai partnerségek pályázattípus célja innovatív tartalmak, gyakorlatok, módszerek kidolgozása, fejlesztése és/vagy már létező innovatív ötletek eredményeinek terjesztése intézményi, helyi, regionális, nemzeti vagy európai szinten a felsőoktatás területén. A vállalt célok, a várt hatás, a partnerségben részt vevő szervezetek függvényében a projektek méretükben és tevékenységeikben is különbözőek lehetnek. A minimum három különböző ország legalább három intézményének partnerségéből létrejövő projektekben hangsúlyos elem az intézményfejlesztés, nemzetközi együttműködések kialakítása, valamint a felsőoktatás munkaerőpiachoz való közelítése. A pályázattípusban a felsőoktatás területén – más szektoroktól eltérően - nincs lehetőség jó gyakorlatok cseréjének támogatására, tapasztalatcserére, hanem kizárólag **innovációt támogató stratégiai partnerségek** pályázhatnak. A projektek keretében innovatív gyakorlatokat dolgoznak ki az oktatás fejlesztése érdekében.

A stratégiai partnerségek pályázati forma költségvetése a **2017-es pályázati évben** a felsőoktatási szektorban összesen **988 142 euró** volt. Évről-évre kevés pályázót tud támogatni a program, tehát egyfajta kiválósági pályázattípus ez a felsőoktatásban. 2017-ben **három magyar koordinálású projekt** nyert támogatást. A három nyertes közül a *Pécsi Tudományegyetem* projektje az újságírók következő generációjának készségfejlesztésével foglalkozik (*New skills for the next generation of journalists*). A második legmagasabb pontot kapott projektben, a *Debreceni Egyetem* projektjében interkulturális tanulási és képzési programot dolgoznak ki (*Promoting mindful encounters through intercultural competence and experience*). A harmadik támogatott a *Pázmány Péter Katolikus Egyetem* sok partnerrel rendelkező projektje, ami az irodalomolvasás és írás innovatív megújítását tűzte ki célul (*Reading in Europe today - Reading and Writing Literary Texts in the Age of Digital Humanities*). Mindhárom projekt innovatív, nagy ívű eredményeket vállalt, fejlesztve a felsőoktatást. A partnerségek átlagosan 8 partnerből állnak. A projektek futamideje három év.

Ezekon kívül Európa-szerte nagy számban nyertek támogatást olyan partnerségek, melyekben magyar felsőoktatási intézmények vesznek részt partnerként különböző területeken, innovatív tartalmak kidolgozásában együttműködve. 2017-ben 18 olyan külföldi koordinációjú felsőoktatási stratégiai partnerségek projekt nyert támogatást, melyben szerepel magyar partner. 2014 óta ez a szám összesen 67.

- **Centralizált Erasmus+ pályázatok és Jean Monnet program**

A korábbiakhoz hasonlóan tájékoztató előadásokat, fórumokat tartottunk, és pályázatíró szemináriumot szerveztünk, valamint személyes konzultációkat tartottunk a következőkkel kapcsolatban:

- **Erasmus Mundus közös mesterképzések:** kiváló európai közös mesterképzések támogatása és az Európai Felsőoktatási Térség népszerűsítése;
- **Felsőoktatási fejlesztési projektek** (Capacity building in the field of higher education): partnerországok felsőoktatásának modernizációja;
- **Jean Monnet tevékenységek:** európai tanulmányok és hálózatok támogatása világszerte;
- **Tudásszövetségek:** a felsőoktatás és az üzleti szféra együttműködése.

2017 szeptemberében az osztrák és a szlovák partnerirodákkal közösen kétnapos közép-európai információs szeminárium került megrendezésre, amelynek fókuszja egyfelől a centralizált pályázatokon, másfelől az Európán kívüli együttműködésekben volt. A három ország felsőoktatási intézményeinek képviselőin túl az EB, az EACEA, az albán, a jordán és az örmény Erasmus+ nemzeti iroda képviselői is részt vettek.

A fentiekén túl hálózatépítés és tudásátadás céljából több nemzetközi rendezvényen is megjelentünk előadással vagy aktív résztvevőként (például Moszkvában az Erasmus+ iroda által szervezett kontaktszemináriumon, illetve az EB által Brüsszelben szervezett Erasmus Mundus konferencián, amelynek témája a projektek fenntarthatósága volt). Kollégánk részt vesz az EB centralizált akciókkal foglalkozó munkacsoport ülésein is.

Az Erasmus Mundus programmal kapcsolatban 2016 végén nemzetközi pályázatíró szemináriumot szerveztünk Budapesten, amelynek hatása a pályázati eredményekben is tükröződik:

- **Erasmus Mundus:** 38 kiválasztott konzorcium közül 4 magyar koordinálású, további 5-ben szerepel magyar egyetem partnerként, 14-ben pedig magyar szervezetek társult tagként.
- **Felsőoktatási fejlesztési projektek:** 149 támogatott projektből 2 magyar vezetésű (ez rekordnak számít) és további 2-ben szerepel magyar partner.
- **Jean Monnet tevékenységek:** 2017-ben összesen 1166 pályázatot nyújtottak be, melyből támogatott összesen 238 pályázat, ebből magyar nyertes projekt: 1.

II.5.3 A felsőoktatási intézmények nemzetköziesítése

Háttér

A **Campus Mundi** – Felsőoktatási mobilitási és nemzetköziesítési című programban az ösztöndíjazás mellett a Tempus Közalapítvány kiemelt hangsúlyt fektet a magyar felsőoktatás **nemzetköziesítését támogató, valamint a kifelé és befelé irányuló mobilitást segítő szakmai tevékenységekre.**

A **Stipendium Hungaricum Ösztöndíjprogram** a Kormány Keleti és Déli nyitás politikájához kapcsolódó célok megvalósításának egyik kiemelt eszköze. A Stipendium Hungaricum program oktatáspolitikai célja, hogy a **nemzetközi és a hazai oktatási célokkal összhangban elősegítse a magyar felsőoktatás nemzetköziesedését, erősítse a felsőoktatási intézmények kulturális sokszínűségét, ezáltal támogatva a hazai felsőoktatás minőségének fejlesztését.**

A két program nemzetköziesítési céljainak megfelelően, és az általuk kínált eszközök összehangolt működtetésével 2017-ben a következő tevékenységekkel járult hozzá a Tempus Közalapítvány a magyar felsőoktatás nemzetköziesítésének elősegítéséhez.

Intézmények szakmai fejlesztéséhez hozzájárulás

A felsőoktatás minőségének javítása, valamint a hazai felsőoktatási intézmények nemzetközi szerepének, elismertségének növelése érdekében kiemelt fontossággal bír az **intézmények szakmai fejlesztése**, amelyhez szakmai műhelyek szervezésével járult hozzá a Közalapítvány. A műhelyek témái a két program megvalósítása során és az intézményektől kapott visszajelzések mentén azonosított kulcsfontosságú területek köré szerveződnek.

Nemzetköziesítés itthon, hallgatói szolgáltatások

A nemzetköziesítés itthon irányzat szellemében kiemelt szerepet kap az intézmények hazai szolgáltatásfejlesztése, valamint a munkatársak kompetencia-fejlesztése.

Az SH programhoz kapcsolódó intézményi beszámoló, valamint a Campus Mundi program kapacitásfejlesztési projektjeinek (pl. mentorkézikönyv, valamint mentorrendszer fejlesztése) eredményei azt mutatják, hogy bár az intézmények egyre több eszközzel támogatják a külföldi hallgatók integrációját, szükséges a területtel kiemelten foglalkozni. Ezt a folyamatot megerősítendő 2017-ben az intézmények számára adaptálható mentorrendszer kialakításával, valamint a mentordiákok felkészítésével, feladataival kapcsolatban szerveztünk szakmai műhelyeket.

Ezen túl, a kérdés fontosságát látva, a külföldi hallgatók integrációjához kapcsolódóan a Tempus Közalapítvány 2017 májusában egy kutatási programot kezdeményezett a Campus Mundi program keretében, amely intézményi és egyéni szinten (hallgatók, oktatók, intézményi munkatársak) vizsgálja a nemzetköziesedési folyamatok jelenlegi helyzetét, a külföldi hallgatók integrációját, valamint e folyamatok intézményi és egyéni hatásait.

A külföldi hallgatók integrációjának támogatása nemcsak a külföldi hallgatók beilleszkedését jelenti, hanem a hazai és a külföldi hallgatók képzési, kutatási, valamint kulturális színtereken való egyenlő részvételét, a heterogén hallgatói közösség megteremtését is. E cél támogatása érdekében a TKA megvalósult kapacitásfejlesztési projektjeinek folytatása mellett további kutatás-fejlesztési és képzési projektek megvalósítását is fontosnak tartja. A hallgatók integrációjával, a hallgatói szolgáltatások témakörével 2018-ban tovább fogunk foglalkozni.

Hogyan használjuk az egyetemi rangsorokat?

A témához kapcsolódóan a TKA megbízásából a Tudástársadalom Alapítvány a Campus Mundi projekt keretében *„Felsőoktatási rankingek a magyar felsőoktatás nemzetköziesítésének és a hallgatói mobilitás szolgálatában, valamint a magyar felsőoktatás nemzetköziesítése a felsőoktatási rankingek szolgálatában”* tárgyú kutatást valósított meg. A kutatás gyakorlati segédletet kínál a rankingek használatához a felsőoktatásban érdekelt szereplők számára, ezeket a rangsorokat ugyanis alapvetően tájékoztató-tájékoztató, vagyis kommunikációs eszközökként lehet értelmezni.

A kutatás mellett 2017-ben a témában egy szakmai műhely is megvalósult: a rangsorok legújabb fejleményeiről, regionális és módszertani vonatkozásairól tanácskoztak hazai és külföldi szakértők, intézményvezetők, egyetemi szakemberek. Továbbá a kutatás és a szakmai műhely tapasztalatait egy intézményi munkatársak számára szervezett képzés keretében hasznosítva igyekeztünk segítséget nyújtani az érintett intézményeknek a rankingek olvasásában, értelmezésében, használatában.

Hatékony nemzetközi megjelenések

A szakmai műhely célja az intézményi nemzetközi megjelenések – intézményi fókuszú kiállítások és hallgatótoborzó vásárok – hatékonyságának fejlesztése volt. A rendezvény alkalmat adott az eddigi megjelenések tapasztalatainak megosztására és a jövőbeli együttműködések szorosabbá tételére is. A rendezvény célja az intézményi nemzetközi megjelenésekben résztvevő munkatársak kapcsolatépítése, a csoportmunkán keresztül a tapasztalatok megosztása, valamint közös javaslatok megfogalmazása volt annak érdekében, hogy a jövőben minél hatékonyabban képviseljék intézményüket, valamint a magyar felsőoktatást a Study in Hungary brand név alatt a nemzetközi oktatási vásárokon.

Nemzetköziesítési tanácsadó-értékelő eljárás

A fenti szakmai műhelyeken túl a Közalapítvány egy hosszútávú, átfogó tevékenységgel, a nemzetköziesítési tanácsadó-értékelő eljárással (IQA – Internationalization Quality Assessment) is igyekszik hozzájárulni az intézmények nemzetköziesítési törekvéseinek támogatásához. Az IQA tevékenység keretében a Campus Hungary programban kifejlesztett és azóta a Campus Mundi programban tovább gondolt módszertan mentén az intézmények maguk tekintik át az intézményben zajló, a nemzetköziesítéshez szorosan kapcsolódó folyamataikat, tevékenységeiket. A fő cél, hogy az intézmény saját nemzetköziesítési folyamatainak belső és külső elemzése, értékelése révén képessé váljon ezeknek a folyamatoknak a még tudatosabb kezelésére, fejlesztésére. A külső értékelés folyamán hazai és külföldi szakértők részletes ajánlásokkal segítik az intézményt ebben a munkában. A támogató-tanácsadó jellegű értékelést két-három év múlva követő monitor vizsgálat megerősíti és tanúsítja az elért eredményeket, illetve kitűzi a közeljövő nemzetköziesítési céljait. A támogató-tanácsadó jellegű nemzetköziesítési értékelés tehát koncepcionálisan azt a célt szolgálja, hogy támpontokat nyújtson az intézménynek a nemzetköziesítési munka továbbfejlesztéséhez.

Az intézményi képzési kínálat kiszélesedése; Idegennyelvű képzések

A magyar felsőoktatás hallgatóvonzó képességének, nemzetköziesedésének fontos eleme és fokmérője az idegen nyelven elérhető képzések száma és minősége.

Az SH programnak meghatározó szerepe van az idegennyelven elérhető képzések indulásában és működtetésében. A program több egyetem esetében is lehetőséget biztosít olyan idegen nyelvű képzési programok elindítására, amire eddig az adott intézménynek nem volt lehetősége.

A következő magyar felsőoktatásra gyakorolt rendszerszintű hatások körvonalazódnak az SH program elmúlt két és fél tanévének adatai tükrében:

- A stabilan működő idegennyelvi képzések száma megháromszorozódott.
- A képzések több mint fele elindult a fenntarthatóság útján: az ösztöndíjasokon kívül is fogadnak külföldi hallgatót.
- Az idegen nyelvű doktori képzésben és a mesterképzésben a program úttörő szerepet játszik, a hallgatók 75, ill. 60%-a ösztöndíjas.

A 2017/2018. tanévre az SH programban 27 intézmény hirdette meg képzéseit, összesen 415 képzési programra pályázhattak a külföldi hallgatók. A program keretében meghirdetett képzési programok **valamennyi képzési területet lefedik**, többségük képzési nyelve az angol. A képzési szintek szerint a mesterképzésen meghirdetett képzési programok vannak nagyobb arányban (39,5%), míg az alapképzési programok aránya 28,7 százalék volt. A képzési programok 29,15 százaléka doktori szintű képzési program volt.

Elmondható, hogy az SH program ösztönzőleg hat a magyar felsőoktatási intézményekre. A program részét képező 415 képzés kétharmadán 2015 előtt nem volt hallgató, képzési szintenként eltérő ez az

arány: a doktori képzések 98%-a, a mesterképzések 60%-a, az alapképzések 51%-a nem fogadott teljes képzésen külföldi hallgatót. A képzések az eltelt 3 tanév alatt óriási előrelépést mutatnak a hallgatóvonzó képességük fejlesztésében: jelenleg a képzések 53%-a már az SH ösztöndíjasokon felül is fogad külföldi hallgatót. Képzési szintenként eltér ez a képesség: alapképzéseknél 74%, mesterképzéseknél 58%, doktori képzésen pedig 30% az arány, a többi képzés csupán a program keretében fogad hallgatót.

Az SH program képzései ezen kívül jól lefedik az egész magyar felsőoktatás kínálatát: ezeken a képzéseken tanul az idegen nyelven tanuló külföldi hallgatók kétharmada. Mester- és doktori szinten a hallgatók 85-87%-a, alapképzésen pedig 53%-a.

A programok megvalósításának támogatása: információs és tudásháttér fejlesztése

A nemzetköziesítési tevékenységekhez kapcsolódóan elengedhetetlen a **szakmai elemzési és kutatási feladatok ellátása** a programelemek hatékonyságáról való visszajelzések, azok folyamatos tervezése, valamint a célcsoportokhoz való igazítása érdekében. Így 2017-ben is folytatódott a programok megvalósítását támogató tudás- és információs háttér fejlesztése. Olyan kutatások, elemzések valósultak meg, amelyek átfogó képet adnak az intézmények jelenlegi helyzetéről, a nemzetköziesedési folyamatok tendenciáiról, ugyanakkor lehetőség nyílik egy-egy téma részletesebb elemzésére is. A felsőoktatás nemzetköziesedése tématerületen belül elsősorban a felsőoktatási mobilitás témaköre került fókuszba.

- Nyilvántartási, adminisztratív típusú adatbázisok: A Stipendium Hungaricum program megvalósításához, az intézményi és a hallgatói pályázatához, előrehaladáshoz kapcsolódó adminisztratív típusú adatbázisokban a jelentkezőkre, valamint a hallgatókra vonatkozó adatok érhetők el.

- Kutatások, elemzések:

- Stipendium Hungaricum jelentkezői kutatás 2017

A kérdőíves felmérés célja a Stipendium Hungaricum ösztöndíjra jelentkezők továbbtanulási motivációjának, oktatási és társadalmi hátterének feltárása, valamint az információszerzés eszközeinek azonosítása volt.

- Hallgatói véleményfelmérés 2017

A hallgatók visszajelzése, véleménye a Stipendium Hungaricum program minőségének egyik fontos mutatószáma. 2017-ben – hasonlóan a korábbi évhez – online kérdőív formájában jeleztek vissza a hallgatók a program megvalósításához kapcsolódóan meghatározott területeken. A kérdőív az alábbi négy témakörben tartalmazott kérdéseket: a képzési program jellemzői; a magyarországi továbbtanulás mögötti motivációs tényezők, információs háttér; a különböző, egyetemi és az intézmény székhelye szerinti hallgatói és egyéb szolgáltatások; a hallgató társadalmi és képzési háttere.

- Nemzetközi hallgatók a hazai felsőoktatási intézményekben 2017

A kutatás témája a nemzetközi/külföldi hallgatók hazai intézményi integrációja, a hazai és nemzetközi/külföldi hallgatók „vegyítésének” intézményi és programszintű megoldásai, az ezzel kapcsolatos igények, problémák azonosítása, valamint javaslatok megfogalmazása volt. A kutatás az alap, mester-, valamint az osztatlan képzési szintekre fókuszált. A kutatás 2017 második felében zajlott. A kutatási zárójelentés 2018 tavaszán készül el.

- A doktori iskolák nemzetköziesedése 2017

A kutatás célja, hogy átfogó képet kapjunk a hazai doktori iskolák nemzetközi vonatkozásairól, a hallgatói és oktatói mobilitás arányáról és irányáról, a doktori iskolák nemzetközi kapcsolatairól, valamint a nemzetközi kutatási-fejlesztési térbe való beágyazódásukról. A vállalati szféra doktori

képzésre vonatkozó releváns tapasztalatait fókuszcsoportos beszélgetések és interjúk segítségével térképezték fel a kutatók. A kutatási zárójelentés 2018 tavaszán zárul.

Nemzetközi megjelenések

A nemzetköziesítési törekvések kiemelt célja a magyar felsőoktatási intézmények nemzetközi láthatóságának támogatása. A Campus Mundi és SH programok ehhez a célhoz **intézményi fókuszú, valamint hallgatótoborzó vásárokon való megjelenések támogatása** révén járul hozzá. A program indulása óta számos helyen jelent meg magyar képviselő, amelyekről a Közalapítvány külön beszámoló adnak részletes ismertetést.

A magyar felsőoktatás külföldi promóciója az egységes *Study in Hungary* brand alatt zajlik. A külföldi vásárokon is közös, egységes arculattal rendelkező Study in Hungary standon jelennek meg a felsőoktatási intézmények a Tempus Közalapítvány szervezésében és támogatásával.

A Tempus Közalapítvány a szakmai vásárok, rendezvények keretében a hallgatótoborzó tevékenységet az alábbi eszközökkel támogatja:

- TKA által szervezett megjelenések a magyar külképviseletekkel, Magyar Kulturális Intézetekkel, külföldi szakmai partnerekkel szoros együttműködésben;
- TKA részvétele virtuális oktatási vásárokon, webináriumokon;
- Külképviseletek, Magyar Kulturális Intézetek részvétele a hallgatói vásárokon, illetve saját szervezésű hallgatótoborzó események megvalósítása (TKA szakmai támogató tevékenységet biztosít, lehetőség szerint TKA-s munkatárs részvételével).

Összefoglalóan az alábbi megjelenéseket szervezte a TKA 2017-ben:

Intézményi vásárok:

- APAIE 2017 (Asia-Pacific Association for International Education szervezet éves konferenciával egybekötött kiállítása): 2017. március 20-23. között, Kaohsiung, Tajvan. TKA, MRK és 10 FOI részvételével. Kísérő rendezvény: Explore Hungary hallgatói információs nap.
- NAFSA 2017 (Association of International Educators által szervezett éves felsőoktatási kiállítás és konferencia): 2017. május 28. és június 2., Los Angeles, USA. TKA és 7 FOI részvételével.
- EAIE 2017 (European Association for International Education éves oktatási kiállítása): 2017. szeptember 12-15., Sevilla. Spanyolország. TKA és 12 FOI részvételével.
- EURIE 2017: (Eurasia Higher Education Summit): 2017. március 21-24., Isztambul, Törökország. TKA, az isztambuli székhelyű Magyar Kulturális Központ, a Balassi Intézet és 2 FOI részvételével.
- RUE 2017: Felsőoktatási és Kutatási Vásár, Párizs. TKA, a külképviselet és 2 FOI részvételével.

Hallgató toborzó vásárok:

	FOI RÉSZVÉTEL
VÁSÁR: TKA részvétel	
31st International Education Fair 2017 és I. Orosz-Magyar Felsőoktatási Fórum, Moszkva, Szentpétervár (2017. február 16-21.)	12
International Education Fair, Asztana és Almaty, 2017. június 23-26.	11

„Salao do Estudante 2017” nemzetközi felsőoktatási vásár és Explore Hungary Information Day és Alumni Meeting, São Paulo, Rio de Janeiro és Belo Horizonte (Brazília), 2017. szeptember 29 – október 5.	8
Study in Europe felsőoktatási vásár, Amman (Jordánia), 2017. október 10-12.	8
Study Abroad Fair és tájékoztató előadások, Szarajevó, Tuzla, Mosztár (Bosznia-Hercegovina), 2017. október 17-19.	1
Study in Europe vásár, Quito (Ecuador), 2017. október 26.	0
Study in Europe felsőoktatási vásár, Szöul (Dél-Korea), 2017. október 28-29.	4
Tájékoztató körút Oroszországban, Moszkva, Szentpétervár, Kazany, 2017. november 7-13.	0

Emellett még számos további vásár, külföldi megjelenés valósult meg a külképviseletek közvetlen részvételével, de a TKA szakmai támogatásával.

VÁSÁR: külképviseleti megjelenés, TKA háttértámogatás	FOI RÉSZVÉTEL
IECHE felsőoktatási kiállítás és konferencia, Rijad (Szaud-Arábia), 2017. április 12-15.	1
Uni Agents Annual Summit, felsőoktatási konferencia és vásár, Újdelhi (India), 2017. április 22-24.	3
EU Ösztöndíj Napok, Dar es Salaamban (Tanzánia), 2017. május 6.	0
Study in Europe Uzbekistan, Tashkent (Üzbegisztán), 2017. május 11.	1
Study in Europe Nigeria, Lagos (Nigéria), 2017. május 20.	1
EHEF Japan Kiotó és Tokió, 2017. május 19-21.	3
Shanghai magyar pavilon megnyitója, Shanghai (Kína), 2017. június 8.	0
Indo-Global Education Expo & Skill Summit 2017, Mumbai és Újdelhi (India), 2017. július 17. és 28.	0
Vietnam Agritech Expo, Ho Chi Minh City (Vietnam), 2017. július 26-28.	0
Study Abroad Nemzetközi Felsőoktatási Vásár (Begin Group), Moszkva (Oroszország), 2017. szeptember 16.	0
UNISERV International Education Fair, Afrika, Kenya (Nairobi) és Uganda (Kampala) 2017. szeptember 21-23. és 27-28.	6
Study Abroad Nemzetközi Felsőoktatási Vásár (Begin Group) és Európai Nyelvek Napja, Almati (Kazahsztán), 2017. október 1. és 8.	0
Európai Ösztöndíj Expo, Vientián (Laosz), 2017. október 31. – november 1.	0
EHEF 2017 Indonézia, Jogjakarta, Jakarta (Indonézia), 2017. november 1. és 4-5.	1

- **Nemzetközi alumni hálózat**

A Campus Mundi projekt keretében megvalósuló nemzetközi alumni hálózat erősítése és bővítése 2017-ben tovább folytatódott. Elindult az Alumni Network Hungary Facebook oldal, melynek év végén több mint 1 000 követője volt. Kidolgoztuk a hálózat arculati elemeit, és elkezdődött a nemzetközi alumni portál fejlesztése is. Az alumni önkéntes hálózathoz további önkéntesek csatlakoztak és az általuk vállalt hálózatépítő feladatok köre is bővült. A felsőoktatási intézmények alumni munkatársai részére műhelymegbeszélést, illetve nemzetközi előadó bevonásával képzést szerveztünk a hatékony intézményen belüli kommunikáció és networking technikák témában.

Az EMMI felkérésére koncepciót készítettünk a hálózat tiszteletbeli elnöki tisztségéről és a következő évekre tervezett nemzetközi alumni szakmai műhelyekről.

- **Európai Felsőoktatási Térség reformjának támogatása**

A Tempus Közalapítvány az Emberi Erőforrások Minisztériuma partnereként valósítja meg az Erasmus+ program keretében, az Európai Felsőoktatási Térség (EHEA) reformjának hazai támogatását célzó projektet. A jelenlegi projekt futamideje 2016. június 15-től 2018. június 14-ig tart. A tevékenységek mindenekelőtt a hazai felsőoktatás nemzetköziesítését, a mobilitás fejlesztését támogatja, hozzájárul a hazai felsőoktatási intézmények kapacitásainak bővítéséhez, az oktatás-tanulás minőségének javításához, a felsőoktatás szociális dimenziójának erősítéséhez, azaz az esélyegyenlőség érvényesítéséhez, valamint hangsúlyt fektet a felsőoktatás és környezete (cégek, helyi és regionális önkormányzatok, szakmai és civil szervezetek) közti együttműködések fejlesztéséhez.

- 2017-ben a következő jelentősebb tevékenységek zajlottak:
  - A magyar felsőoktatás nemzetköziesítésének elősegítése céljából folytattuk a mobilitási ablak bevezetésével kapcsolatos tevékenységeinket és a korábban elkészült szakmai útmutató tartalmát és ajánlásait a felsőoktatási intézmények oktatásért és nemzetköziesítésért felelős felsővezetői, nemzetköziesítési szakértői részvételével szakmai műhely keretében mutattuk be és vitattuk meg. A téma népszerűsítése érdekében a mobilitási ablakra vonatkozó legfontosabb tudnivalókat leporelló formájú kiadványban gyűjtöttük össze.
  - A felsőoktatási intézmények innovatív fejlesztéseit, a vállalkozókészségek erősítését és a harmadik missziós tevékenységeket ösztönző HEInnovate kezdeményezést az Emberi Erőforrások Minisztériumával karöltve továbbfejlesztettük. 2017 júniusában létrejött a HEInnovate szakértői platform, az Európai Bizottság és az OECD által folytatott 2016-os kutatás és megfogalmazott országjelentés ajánlásai alapján akcióterv koncepció készült, majd 2017 novemberében magasrangú képviselők részvételével az EC/OECD országjelentés hivatalos átadásával egybekötött szakmai műhely keretében vitattuk meg a további szükséges hazai intézkedéseket és ünnepeltük a magyar HEInnovate hálózat első évfordulóját.
  - Folytatódott a felsőoktatási oktatók módszertani továbbképzése. 2017-ben tanulási eredményalapú kurzustervezéshez, és tanulási folyamat IKT alapú szervezéséhez, méréséhez-értékeléséhez nyújtottunk támogatást blended kurzus keretében (online képzés – 3 konzultációs műhellyel).
  - Elindult az EHEA információs portál (www.bolognafolyamat.hu) fejlesztésének második fázisa, amely a hallgatók számára kínál naprakész információkat, átlátható kiindulópontot a felsőoktatás, az Európai Felsőoktatási Térség és a Bolognai folyamat információihoz.

- Folytatódtak a mobilitási órák, melyek keretében egykori mobilitási ösztöndíjas hallgatók középiskolai diákok számára tartanak rendhagyó órákat a külföldön folytatott tanulmányaikról, az elérhető ösztöndíj-lehetőségekről, valamint a Bolognai folyamattal kapcsolatos tudnivalókról.
- Folytatódott a Tempus Üzleti Kávéház sorozat az egyetemi-céges együttműködések elősegítésére, ezúttal a fókuszban a hazai és külföldi gyakornokok mentorálása állt.
- A TKA munkatársai részt vettek BFUG munkacsoportokban, amely révén hozzájárultak az Európai Felsőoktatási Térség alakításához, fejlesztéséhez és a 2018-as párizsi miniszteri konferencia előkészítéséhez.
- A felsőoktatásról szóló 7 db kormányrendeletet (és mellékletét) fordítottuk le magyar nyelvről angol nyelvre, szakfordítóval.
- EHEA szakértőink és kollégáink 10 alkalommal vettek részt hazai és nemzetközi szakmai konferenciákon.

II.5.4 Díjak

- **Felsőoktatás Nemzetközi Fejlesztéséért díjpályázat**

A Tempus Közalapítvány idén harmadszor hirdette meg a **Felsőoktatás Nemzetközi Fejlesztéséért** díj felhívást, melynek átadására 2017. október 10-én, a *Trendek és kihívások a felsőoktatás nemzetköziesítésében* című konferencia keretében került sor. A díj révén a nemzetköziesítés terén munkatársi, oktatói kezdeményezéssel, intézményi szinten elért, de országos, vagy akár nemzetközi jelentőségű eredmények elismerése, a kifejlesztett jó gyakorlatok terjesztése volt a cél. 2017-ben, Jereváni Kommuniké célkitűzéseivel összhangban, kiemelt törekvésünk volt a hallgató központú, rugalmas tanulási utakat biztosító innovatív oktatási és tanulásszervezési módszerek összegyűjtése és bemutatása.

A díjra különböző témákban **103 pályázat érkezett**, amelyből a Tempus Közalapítvány Kuratóriuma összesen **8 pályázat** számára ítélte oda a Felsőoktatás Nemzetközi Fejlesztéséért **kiváló gyakorlat díját**.

A jó példák terjesztése érdekében, 2018-ban a díjazottak mellett az összes beérkezett jó gyakorlatot **nyílt, online, kereshető adatbázisban** tesszük elérhetővé. Emellett tematikus felsőoktatási szakmai műhelyeket szervezünk az egy téma köré szerveződő jó gyakorlatok bemutatására, illetve a hálózatosodás, tudás- és tapasztalatcsere, valamint az együttműködések elősegítésére.

II.6 Önkormányzatok és civil szervezetek (Európa a polgárokért)

Az önkormányzatoknak és civil szervezeteknek az Európai Unió **Európa a polgárokért programja** kínál pályázati lehetőséget. A program célja, hogy segítse a polgárokat az Unió közös történelmének, sokszínűségének és működésének alaposabb megismerésében, az uniós szakpolitikák és döntéshozatali folyamatok megértésében, miközben aktív szerepvállalásra és demokratikus részvételre ösztönzi őket. A program centralizált, a TKA információs feladatokat lát el, pályázattói tevékenységet nem végez. A TKA információs pontjának fő feladata a potenciális pályázók felkészítése a pályázásra, nagy hangsúlyt fektetve a projektmenedzsment ismeretek átadására és az eredmények terjesztésére is.

A Tempus Közalapítvány honlapján elérhető a program valamennyi pályázattípusának részletes leírása, valamint letölthetőek a pályázati dokumentumok, saját készítésű segédanyagok és az információs napok anyagai. Jó gyakorlatokat is bemutatunk, hogy kézzelfogható példával könnyítsük meg a tájékozódást a pályázók számára. A pályázati felhívások megjelentek a közalapítvány honlapján, a Facebook oldalunkon, a havonta kiküldött elektronikus hírlevélben, és további terjesztésre eljuttattuk a partner multiplikátor szervezeteknek és a sajtó képviselőinek is.

Információval, konzultációs lehetőséggel folyamatosan a pályázók rendelkezésére állunk. 2017-ben telefonon 190, e-mailben 84, személyesen 7 megkeresés érkezett.

2017-ben 6 információs napra és 3 projektíró szemináriumra került sor, összesen 234 résztvevővel. A rendezvények során ebben az évben is kiemelten foglalkoztunk a program céljaival és prioritásaival, a disszemináció fontosságával, valamint felhívtuk figyelmüket a pályázat összeállítása során elkerülendő tipikus hibákra is. A pályázatíró szemináriumokon konkrét tanácsokkal és projektpéldákkal ismertettük meg a leendő pályázókat, valamint bemutattuk az elektronikus pályázati rendszer használatát. Több alkalommal részt vettünk tájékoztató előadásokkal partnerintézményeink rendezvényein, és az egyik támogatott projekt vidéki eseményén is tájékoztattuk a résztvevőket az Európa a polgárokért programról. Rendezvényeinken emellett a program kiemelt prioritásait igyekeztünk megismertetni az érdeklődőkkel; 2 tematikus rendezvényünk foglalkozott a szolidaritás és az Európa jövőjéről szóló diskurzus témakörével.

A 2017-es év végén kiegészítettük és frissítettük a programot bemutató leporellót a program 2018-ra vonatkozó kiemelt prioritásaival. Emellett infógrafikákat is készítettünk a program működtetéséről (az EACEA és a nemzeti információs pontok feladatköreiről), valamint a projektekben részt vevő pályázó és partner szervezetek feladatairól.

Az elmúlt évekhez hasonlóan 2017-ben is nagy hangsúlyt fektettünk a nyertes magyar pályázókkal való kapcsolatfelvételre. Az év során 6 projektet látogattunk meg. Emellett – szintén projektlátogatás keretében – ellátogattunk az Európa a polgárokért programban 2014 és 2017 között működési támogatásban részesült szervezethez is. A projektekben elért eredmények terjesztését egy 72 résztvevőt megszólító konferenciával és egy jó példákat tartalmazó kétnyelvű interjúkötettel is segítettük.

2017-ben összesen 36 db magyar koordinálású pályázat, köztük 3 európai emlékezet, 28 testvérvárosi találkozó, 3 városok hálózatai és 2 civil társadalmi projekt kapott támogatást. Emellett **további 114 projektben vett részt hazai partner szervezet; összesen 208 magyar szervezet vett részt partnerként támogatott hazai és egyéb támogatható ország által koordinált projektben.** A legnépszerűbb pályázati kategória továbbra is a testvérvárosi találkozó volt. A támogatást nyert projektek által legtöbbször feldolgozott téma az előző évekhez hasonlóan – kapcsolódva a kiemelt prioritásokhoz – az Európa jövőjéről folytatott vita volt.

III. Tudásmenedzsment

III.1 Szakmai projektek

III.1.1 CROCOOS – Szektorközi együttműködéssel a korai iskolaelhagyás megelőzéséért

A **CroCooS - Előzzük meg a lemorzsolódást!** (Szeptorközi együttműködéssel a korai iskolaelhagyás megelőzéséért) című projekt célja egy intézményi korai jelző- és beavatkozási rendszer kidolgozása és alkalmazhatóságának tesztelése volt 15 pilot iskolában, randomizált, kontrollált vizsgálat keretében, a partnerországokban már működő adatok összegyűjtése és elemzése alapján. Az Európai Bizottság által támogatott hároméves (2014 és 2017 tavasza között) szakpolitikai kísérlet Szerbia, Szlovénia és Magyarország szoros együttműködésére épült, amelyet dán és holland partnerek segítettek. A kísérlet eredményei – a megvalósító partnerek szándéka szerint – hozzájárulnak a közös európai tudáshoz a korai iskolaelhagyás megelőzésében. A projekt fizikai megvalósítása 2017. április 30-án zárult.

A hároméves projekt főbb eredményei a **kísérleti folyamat megvalósítása**, a **randomizált, kontrollált vizsgálaton alapuló értékelés** és az eredményekből fakadó **szakpolitikai szintű ajánlások**, továbbá a másodelemzésen és empirikus kutatáson alapuló nemzetközi jelentések, valamint a módszerek és az ötletek szélesebb közönség körében történő terjesztését támogató, ismeretmegosztásra szolgáló online felületek (Tudástár, Útmutató és Eszköztár).

A pilot programban résztvevők és a kontroll iskolák számára elsőként egy intézményi **Útmutató** készült el a jelzőrendszer iskolai bevezetésének alapvetően szükséges lépéseiről. Az útmutatóval azoknak a szakembereknek a munkáját szeretnénk segíteni, akik intézményünkben a lemorzsolódás megelőzését célzó korai jelző- és pedagógiai támogató rendszer kialakításán dolgoznak. A **CroCooS Eszköztár** a lemorzsolódás megelőzését célzó gyakorlati megoldások gyűjteménye: olyan segédanyagokat, a mindennapi iskolai gyakorlatban alkalmazható eszközöket tartalmaz, amelyeket tanárként vagy intézményvezetőként alkalmazva sikerrel léphetünk fel a lemorzsolódás ellen az iskolában. Az eszközök között vannak olyanok, amelyek a lemorzsolódást megelőző figyelmeztető jelek azonosítását támogatják adatgyűjtés és megfigyelés által, valamint olyanok, melyek az észlelt jelekhez kapcsolódó egyéni szintű beavatkozásban segítik a pedagógusok vagy az intézményvezetők munkáját. A **Tudástár** a CroCooS projekt időszaka során feltárt, a korai iskolaelhagyás és lemorzsolódás kapcsán kulcstényezőként megfogalmazott jelenségekhez (hiányzás, évismétlés, unalom, bullying stb.), folyamatokhoz kínál szakértői háttéranyagokat, szakirodalmat, szakmai böngészőt; emellett itt találhatóak azok a kutatási eredmények és riportok, amelyeket a három év során hazai és nemzetközi szakértők készítettek.

A projekt eredményeit közzétettük a korai iskolaelhagyás elleni stratégiát és a kapcsolódó cselekvési tervet, fejlesztéseket tervező hazai szakemberek és intézmények körében. A projekt zárásaként 2017. április 19-21. között **Every student matters – Final conference of CroCooS** címmel háromnapos konferenciát rendeztünk, melyre a partnerség tagjain kívül Európa számos országából érkeztek a téma szakértői. Jelen voltak a 15 magyarországi, szerbiai és szlovéniai pilot iskolák képviselői is, akik intézményvezetőként, tanárként vagy mentorként számos gyakorlati tapasztalatot tudtak megosztani egymással és a közönséggel a fejlesztett rendszer alkalmazhatóságával és hatásával kapcsolatban. A projekt gyakorlati eredményeit bemutató kiadványt 4 nyelven készítettük el, a kutatási eredményekről angol nyelvű riport készül. A projekt 2017. április 30-án zárult, az eredmények a projekt honlapján érhetők el: www.crocoos.tka.hu

III.1.2 ESLPLUS – Nemzetközi szintű tudásmegosztás a korai iskolaelhagyás csökkentéséért

A 2016. január 1-én indult **ESL PLUS projekt egy európai szintű tematikus hálózat és az ahhoz kapcsolódó online közösségi felület felépítését tűzte ki célul**, a nemzetközi konzorcium vezetője a TKA Tudásmenedzsment csoportja. A magyar, holland, német, román és svéd partnereket tartalmazó konzorcium együttműködésében megvalósuló 34 hónapos projekt **az oktatási méltányosság növelését célozza, a korai iskolaelhagyással kapcsolatos elméleti és gyakorlati tudás összegyűjtése, elemzése, rendszerezése és terjesztése által.**

A projekt fő eredménye az **ESLplus portál**, ami egy **online platform**, (www.eslplus.eu), melyen a meglévő európai elméleti és gyakorlati tudásbázis kerül szintetizálásra. A portál tervezett fő funkciói:

- *Jó gyakorlat gyűjtemény* – kipróbált gyakorlatok olyan strukturált adatbázisa, amelyek ötletadóak lehetnek a korai iskolaelhagyással veszélyeztetett diákokkal dolgozó iskolai és iskolán kívüli szereplőknek megoldást találni a problémákra.
- *Interaktív statisztikák és országprofilok* – Strukturált, összehasonlítható és kereshető interaktív adatbázis a korai iskolaelhagyáshoz kapcsolódó különböző változokról és országos adatokról, az összehasonlítást támogató vizuális megjelenítéssel és megértést segítő magyarázatokkal, elsősorban kutatók és politikai döntéshozók számára.
- *Mobil applikáció* – A szakpolitikai tanulást támogató alkalmazás, ami egyrészt egy ön-fejlesztő eszköz a témáról való tanulás támogatására digitális formában, másrészt az ESLplus portál olyan külső felülete, ami a portállal való számos összekapcsolódása okán a felhasználót a portálra vezeti, ahol bővebb információt talál a témával kapcsolatos ismereteinek fejlesztésére.
- *ESL-könyvtár* – A korai iskolaelhagyáshoz kapcsolódó tanulmányok strukturált és kereshető gyűjteménye, amik kulcsszavakkal kapcsolódnak a portál egyéb szakmai tartalmához és a témát magyarázó szócikkekhez.
- *Személyes történetek* – Diákok, tanárok, iskolavezetők vagy a téma okán érintett szakmák munkatársai által megélt történetek rövid videóban vagy írott történetekben elmesélve azzal a céllal, hogy személyesebbé tegye a korai iskolaelhagyás problémáját, és érzelmileg is támogassa a valódi megoldások felismerését.

A portál köré, a projekt másik fő eredményeként, egy **szakértői hálózat** (Alliance for Dropout Prevention in Europe) is épül, melynek szerepe, hogy az európai országokban, mind szakpolitikai, mind gyakorlati szinteken tudatosítsa a korai iskolaelhagyás problémáját és terjessze, illetve összegyűjtse a fiatalok középfokú végzettséghez segítésében hatékony megoldásokat. Emellett aktív disszemináción keresztül nemzetközileg kiterjedt és átfogó tudásmegosztást indítson el a témában.

A portál és a mobil applikáció is a nemzetközi partnerség döntése értelmében 4 nyelven indul, az angol mellett magyar, német és román nyelven is elérhető lesz.

***

A **korai iskolaelhagyás csökkentésének érdekében** a Tempus Közalapítvány Tudásmenedzsment csoportja számos szakmai tevékenységet működtet. Rendszeresen megjelenő online és nyomtatott kiadványainkban, hírleveleinkben azt a megközelítést igyekszünk elfogadtatni, amely a lemorzsolódást az évek során halmozódó problémák, fel nem ismert vagy nem kezelt nehézségek eredményének tekinti, mely ellen a minél korábbi szakaszban való beavatkozás, a pedagógusok és segítő szakemberek célzott kompetenciafejlesztése és a rendszerszinten támogatott szakemberek közti intenzív együttműködés lehet a leghatékonyabb. 2017-ben folyamatosan szerveztünk szakmai műhelymunkákat, melyen kiemelt hangsúlyt fektettünk a pedagógusokon kívül a társszektorok szakembereinek bevonására is, támogattuk a szakemberek közti tapasztalatcserét, kommunikációt,

felhívva a figyelmet arra, hogy a szakmai protokollok, szükséges együttműködések kialakítása nélkül nem várható jelentős javulás. Munkánk során szoros együttműködést alakítottunk ki a gyakorlati szereplők mellett mind a téma kutatóival, mind a kormányzati fejlesztőkkel, amelynek eredménye visszaköszön több fejlesztési dokumentumban is.

III.1.3 EFFECT – Európai szakmai és módszertani keret fejlesztése a tanárok kollaboratív tanulásának támogatására

A szintén a TKA Tudásmenedzsment csoportja által vezetett 2,5 éves nemzetközi EFFECT projekt 2015. november 1-jén indult el. A kollaboratív tanulással kapcsolatos megállapításokkal összhangban, a Tempus Közalapítvány **EFFECT – Európai szakmai és módszertani keret fejlesztése a tanárok kollaboratív tanulásának támogatására** címmel, 6 ország képviselőivel (finn, lett, cseh, brit, ír és magyar) együttműködésében olyan projektet valósít meg, amelynek fókuszában a tanárok tanulásának teljes életpályán átívelő támogatása és a tanári kompetenciák fejlesztése áll. A projekt átfogó célja, hogy eszközöket biztosítson a tanárok rendszerszintű, regionális és helyi szintű kollaboratív tanulásához, és támogassa az ehhez kapcsolódó szakpolitika alkotást. A tanárok és az egyéb oktatási szereplők (tanárképzők, kutatók, stb.) együttműködő tanulását a hálózatosodás és a szakmai együttműködések támogatásával kívánjuk elősegíteni.

A projekt során a tanárok kollaboratív tanulását elősegítő **Módszertani Keretrendszer** keletkezett. A keretrendszer egy szakmai és módszertani útmutató, amely támogatja a tanárok, tanári közösségek és egyéb oktatási szereplők szakmai együttműködését, egymástól való és együtt tanulását, vagyis a kollaboratív tanulást. A végleges, 2018-ban megjelenő Keretrendszer útmutatóként szolgál pedagógusok, tanárképzők, iskolavezetők, oktatásügyi döntéshozók és fejlesztők számára a szakmai fejlesztési folyamatok megtervezésében, emellett egy gyakorlati módszertárt is tartalmaz, amely ötletekkel, módszertani eszközökkel, és információforrásokkal gyakorlati segítséget is nyújt a kollaboratív tanulás támogatásában.

Hazai tevékenységek 2017-ben

A Keretrendszer és a kapcsolódó gyakorlati módszertár tesztelése Magyarországon, Lettországon és Csehországban zajlott 2017 őszéig egy éven át. A hazai pilotokban a személyes jelenlét alapuló események megtartása mellett az online tanulási terek létrehozására helyeztük a hangsúlyt, amelyek kiválóan támogatták a **tanulóközösségek** alakulását, a tanárok közötti tudásmegosztást és hálózatosodást. Az online tereinkben a felhasználók olyan oktatási módszereket, segédanyagokat és ötleteket hoztak létre és osztottak meg, amelyek elősegítik saját tanulóik kollaboratív tanulását.

A Tempus Közalapítvány saját szakmai programot is megvalósított 2017-ben **Alma a fán – Digitális Pedagógus: IKT-eszközök kreatív felhasználása az oktatásban** címen. Az önkéntesen jelentkező 30 pedagógust különböző offline és online szakmai programokkal támogattuk abban, hogy módszertani kelléktárukat bővítsék az IKT-eszközök és módszerek pedagógiaiilag beágyazott, kreatív használatában, de mindezt olyan keretbe ágyazva, hogy a közel egy éves folyamat végére öntevékeny tanulóközösséget alkossanak. A pilot folytatásaként 2018-ban a pedagógusok saját intézményeikben valósítanak meg a kollaboratív tanulásról szóló projekteket, rendezvényeket. Az EFFeCT pilot további terepei voltak Magyarországon: az iskolai közösségi szolgálat (IKSZ) hatékony működtetése és a tanulóközösségek létrehozása a Lépésről lépésre programban résztvevő iskolák körében.

A pilot programok eredményei

- A pilot eredményeképpen együttműködő **tanulóközösségek** alakultak, a résztvevők a pilot folyamat során egyre inkább értelmezni tudták az együttműködő tanulás kulcstényezőit.

- Az egyéni célok inkább háttérbe és a **közös tanulási célok** kialakítása folyamatosan előtérbe kerültek, amelyek a gyakorlati problémák azonosítását, a megoldási lehetőségek felkutatását és körbejárását, illetve az ismeretek közös kialakítását támogatták.
- A résztvevők megtapasztalták saját szakmai **bevonódásukat** a saját tanulási folyamatuk megtervezésébe, megvalósításba és értékelésébe.
- Betekintést nyertek egy **jól strukturált, mégis rugalmas fejlesztési folyamatba**, amely szem előtt tartja a csoport tanulásmódszertanát és reagálni tud a felmerülő változó igényekre.
- Átélték, hogy mennyire fontos a párbeszéd a **folyamatos, többoldalú visszajelzés** érdekében.
- Megtapasztalták, hogy az **értékelési kritériumok azonosítása** szerves részét képezi a tanulási folyamatnak, elősegítve a résztvevők munkájának reflektív visszacsatolását.
- Egyes témákon keresztül megtapasztalhatták, hogy a szakmaiság magas színvonalát jelzi az **erkölcsi, morális cél** szem előtt tartása, beleértve a **társadalmi igazságosság** elősegítését.

A pilot programokat külső értékelők vizsgálják annak érdekében, hogy nemzetközi szinten is összehasonlítható adatokat nyerjünk, amelyek segítenek majd a Módszertani Keretrendszer továbbfejlesztésében. A pilot szakasz 2016 végén indult és 2017 novemberében ért véget, amelyet a szintézis fázisa követ: a három ország pilot eredményeinek és további nemzetközi tapasztalatok összehasonlításával és a vállalt keretrendszer és kapcsolódó tudástár véglegesítésével.

III.1.4 ITEL – Innovatív tanítás a hatékony tanulásért – Felmérés a tanári tudásról

Az ITEL (**Innovative Teaching for Effective Learning Teacher Knowledge Survey**) az OECD Oktatási Innovációs és Kutatási Központjának (CERI) kísérleti projektje, melyben a pedagógiai tudás mérésére alkalmas mérőeszközök fejlesztése és tesztelése, validálása volt a fő célkitűzés annak érdekében, hogy a későbbiekben végzendő felmérések hozzájárulhassanak a tanárképzéssel kapcsolatos szakpolitikák fejlesztéséhez. A felmérés három fő szakpolitikai szempontból fontos kérdésre kereste a választ: milyen összefüggésben áll a tanulók 21. századi készségeinek fejlesztésével

- (1) a tanárok tudása és készségei;
- (2) tanulási lehetőségeik;
- (3) a fejlesztésüket befolyásoló tényezők?

Az OECD CERI kutatócsoportja az elméleti keretek kidolgozása után egy kismintás pilot kutatást végzett az önkéntesen jelentkező országokban, köztük Magyarországon, melyben a Tempus Közalapítvány volt a lebonyolításért felelős szakmai partner. 2016-ban megtörtént a kísérleti mérőeszközök hazai szakmai megvitatása és az eredmények megküldése az OECD számára, a mérőeszköz fordítása angolról magyarra és a fordítás validálása, valamint a mintavételhez a mérésben önkéntes alapon részt vevők szervezése. 2017-ben az OECD a rendelkezésére bocsátott minta alapján elvégezte a mérést és az eredmények feldolgozását, melyet a résztvevő országok közreműködő szervezeteinek képviselői számára egy áprilisi találkozó keretében mutatott be. A kísérleti projekt két fő eredménye az elméleti háttér bemutató publikáció (*Pedagogical Knowledge and the Changing Nature of the Teaching Profession*) és a méréseket feldolgozó kutatási jelentés (*Understanding teachers' pedagogical knowledge*) – mindkettő elérhető az OECD könyvtárában. Tekintettel arra, hogy a projekt a mérőeszközök kidolgozásához nyújtott szakmai inputot, és nem a résztvevő országok eredményeinek összehasonlítása volt a célja, a hazai eredmények ilyen jellegű elemzésének nincs relevanciája. Szakmai tanulási célból azonban érdemes a tanárképzők és szakpolitikusok számára bemutatni a kutatás főbb megállapításait, melyre egy 2018 áprilisára tervezett műhelymunkán kerül sor, a Tempus Közalapítvány tematikailag kapcsolódó másik projektjével együtt.

III.2 Képzések

A Tempus Közalapítvány egyedülálló nemzetközi tapasztalattal 2000 óta fejleszt, koordinál és valósít meg szakmai továbbképzéseket. Az intézmény szervezeti keretein belül társadalmi vállalkozásként működő **Képzőközpont** a *közigazgatási* hivatalok munkatársainak, önkormányzati és hatósági dolgozóknak; a *köznevelésben* dolgozó pedagógusoknak, iskolavezetőknek, segítő szakembereknek, adminisztratív és gazdasági munkatársaknak; valamint a *felsőoktatásban* dolgozó oktatóknak, és a munkájukat segítő adminisztratív és gazdasági szakembereknek kínál magas színvonalú képzési szolgáltatást. A kurzusok során a résztvevők számára európai kitekintést, gyakorlatba átültethető tudást, szakmai kapcsolatokat és szellemi feltöltődést nyújtunk. Képzéseink, műhelymunkáink, kiadványaink és saját fejlesztésű tananyagaink mind azt a célt szolgálják, hogy ügyfeleink hatékonyabban végezzék napi munkájukat hazai és nemzetközi környezetben egyaránt.

Célunk a közszférában dolgozó munkatársak szakmai megerősítése és a közszféra, azaz a közigazgatás, köznevelés és felsőoktatás nemzetköziesítési folyamatának előrelendítése az általunk fejlesztett oktatási szakmai szolgáltatásokkal (ingyenes online cikksorozatok, e-tananyagok, professzionális kiadványok, műhelymunkák, szakmai továbbképzések, intézményre szabott csomagok).

2017-ben a képzési kínálatukból az alábbi képzések kerültek megvalósításra:

- *A 21. század angolnyelv-tanára – módszertani továbbképzés a 12-18 éves korosztálynak angol nyelvet oktató pedagógusok, foglalkozásvezetők számára (2 csoport)*
- *Kisgyermekkorai angol nyelvoktatás - módszertani továbbképzés pedagógusok, tanítók és tanárok számára (2 csoport)*

Az elégedettségi kérdőívek alapján általánosságban elmondható, hogy a képzések résztvevői nagyon pozitív visszajelzéseket adtak az oktatókra vonatkozóan. Az oktatók ugyancsak pozitív visszajelzéseket fogalmaztak meg, a felmerülő problémákat a képzési munkatársak segítségével minden esetben kezelni tudták. Az is egyértelmű az oktatók visszajelzéséből, hogy a képzések tananyaga jól kialakult a korábbi visszajelzések mentén, és a csoportok is elégedettek a tematikával. A résztvevői visszajelzések alapján általánosságban elmondható, hogy a résztvevők maximálisan elégedettek a képzések szervezésével és lebonyolításával, éppen ezért sajnálatos, hogy a képzési piacot befolyásoló állami szabályozások rendkívüli mértékben megnehezítik képzéseink értékesítését. Részben emiatt, részben a 21. századi képzési trendekhez való igazodásképp a közeljövőben jelentős változtatásokat tervezünk, mely a hagyományos képzési formákkal való szakítást és az online szolgáltatások kiépítését célozza.

Képzési portfólióink:

III.3 Tudástár

A Tempus Közalapítvány honlapjának egyik modulja a [Tudástár](#), ami az online disszemináció és tudásmegosztás egyik fő csatornája. A felület célja, hogy bemutassa a pályázati programok szakmai eredményeit, bemutatva a projektek hatását, a bevált gyakorlatokat, az adaptálható megoldásokat, a tanítás során felhasználható segédanyagokat, másrészt segítséget nyújt ahhoz is, hogy a projektek résztvevői maguk is hatékonyan tudják terjeszteni az eredményeiket.

A Tempus Közalapítvány Tudástárának **Digitális Módszertára** (digitalismodszertar.tka.hu) a tanítási gyakorlatot újszerű, interaktív módszerekkel, a tananyag feldolgozását IKT-eszközökkel megtámogató ötletek gyűjteménye, ahol már közel 300 ötlet közül böngészhetnek az érdeklődők. A Módszertár a köznevelésben dolgozó pedagógusok széles körének jelentheti a mindennapi tanítási gyakorlatban jól hasznosítható ötletek forrását, amelyre a visszajelzések szerint egyre nagyobb igény mutatkozik. Az online felületen a válogatást különböző keresési szempontok, szűrési lehetőségek is segítik.

A Digitális Módszertár tartalmi bővítését minden évben felhívás útján támogatjuk, és a legjobb ötletek gazdáit **Digitális Pedagógus Díjjal** jutalmazzuk. 2017-ben 72 új ötlet érkezett be, melyek közül a szakértői értékelés eredményeképp közel 60 került publikálásra a módszertárban; ebből 6 ötlet gazdáját díjaztuk, további 5 ötletgazdának pedig oklevelet adtunk át. A 2017-es felhívás fókuszában a kollaboratív tanulás, a fejlesztő pedagógiai értékelési kultúra és a 21. századi készségek fejlesztése állt. Újdonság, hogy idén először nyitott volt a jelentkezés a tanári csoportok és tanárképzésben résztvevő hallgatók számára is. Az egyik díjazott módszertani ötletet épp egy tanári team nyújtotta be.

A díjátadásra hagyományosan a több száz pedagógus részvételével zajló **Digitális Konferencián** került sor 2017. november 18-án. A *Digitális Tér* címet viselő konferencia szervezői és egyben a konferencia alapítói: az ELTE PPK Neveléstudományi Intézet, az Osztályfőnökök Országos Szakmai Egyesülete (OFOE) és a Tempus Közalapítvány.

A Tempus **digitális pedagógiai műhelye** komoly szerepet játszik a formálódó **Digitális Tér** koncepcióban, amely a körülöttünk lévő digitális oktatási környezetet egy a szereplőket, érintetteket összekötő és egyben tartalmilag gazdag, heterogén térnek látja, és amelynek hálózatosodásában, a kapcsolatok megerősítésében folyamatosan dolgozik.

Régóta népszerű a szintén online elérhető, a korábbi résztvevők tapasztalataira épülő **Módszertani ötletgyűjtemény**, mely ötleteket, azonnal felhasználható módszereket, gyakorlatokat kínál minden érdeklődő számára. További inspirációs forrás a honlapunkon a projektbemutatók gyűjteménye, ahol többféle szempont szerint kereshető formában található meg számos sikeres projekt leírása, kiemelt helyen a nívódíjas együttműködések. A disszeminációhoz nyújtanak gyakorlati segítséget a *Hogyan tudom terjeszteni...?* részben összegyűjtött segédanyagok, eszközök, tanácsok.

III.4 Europass

A Nemzeti Europass Központ (NEK) feladata az Europass dokumentumcsalád menedzselése, illetve a portfólió népszerűsítése. 2017-ben a NEK fókuszában a különböző igényekkel rendelkező célcsoportokra (álláskeresők, diákok, oktatási intézmények, munkáltatók) szabott kommunikáció megvalósítása, illetve a multiplikátorokkal való együttműködés fejlesztése álltak.

- Az europass.hu honlapnak 2017-ben 651 990 látogatója volt, amely átlagosan havi 54 332 látogatást jelent, ezzel 7%-os növekedést mutat 2016-hoz képest.
- 2017-ben összesen 2396 darab Europass mobilitási igazolványt készítettek el az általunk fenntartott adatbázisokon keresztül.
- Összesen 14 állásbörzén, karrierbörzén és egyéb kapcsolódó rendezvényen voltunk jelen standdal, és 1751 embert értünk el.
- Információs kampányaink és rendezvényeink során összesen 54 502 információs anyagot (leporellót, betétlapokat, bookleteket) juttattunk el a célcsoportjainkhoz.
- Karriernapot szerveztünk a szakképzési és a felsőoktatási Erasmus+ alumni tagok részére, amelyeken 108 fő vett részt.
- Társhálózatainkkal (EURES, Eurodesk, Euroguidance) tovább mélyítettük az együttműködésünket, amelynek egyik legfontosabb eredménye a „Navigátor 2017 – szakmai műhelynap a foglalkoztathatóságért” című rendezvény megszervezése, amelyen az érintett hálózatok képviselőiből 88-an vettek részt. Az Europass témájú előadást és műhelyt a résztvevők kiemelkedően magas pontszámmal értékelték (4,9, illetve 4,75).
- A NEK aktívan részt vett a nemzetközi hálózat munkájában, különösen a kommunikációs, a mobilitás igazolvánnyal foglalkozó és az innovációs munkacsoportokban, illetve a közép-európai klaszterben. A jó gyakorlatok megosztása jegyében kétnapos tréninget szerveztünk az Europass hálózat tagjai számára a Facebook-on való hirdetés lehetőségeiről és a tapasztalatainkról.
- A TKA által vezetett sajtófigyelés statisztikái alapján 33 cikk jelent meg az Europass dokumentumokról.
- Az érdeklődők tájékoztatása, segítése érdekében a NEK ügyfélszolgálatot működtetett. 2017 során 292 megkeresés érkezett, 51-49%-os arányban e-mailben és telefonon.

III.5 Eurodesk

Az Eurodesk hálózat alapvető célja mobilitási információk szolgáltatása a fiatalok számára, és ezáltal aktív állampolgári részvételük ösztönzése. A magyar hálózat 33 aktív partnerrel működik, a partnerek fiatalokkal foglalkozó vagy ifjúsági civil szervezetek, ifjúsági információs irodák, könyvtárak, közösségi házak és egyéb közintézmények országszerte. A hálózat helyi multiplikátorai az Eurodesk országos koordináció szervezésében folyamatos képzésben, tájékoztatásban részesülnek az aktualitásokról az Erasmus+ programmal kapcsolatban, valamint egyéb pályázati és együttműködési lehetőségekről és a nemformális tanulás módszertanáról. A partnerek ezen túl hálózati projektek megvalósításához kapnak támogatást, melyekben a szervezetek régiós konzorciumokban vesznek részt, a projekteket az országos koordináció monitorozza.

- Hálózatfejlesztés

2017-ben 2 országos találkozóra került sor az Eurodesk multiplikátorok számára, a két eseményen **összesen 72 résztvevővel**. Témák: a hazai ifjúságpolitika aktualitásai, 2016-os ifjúságkutatás eredményei, a hálózat fejlesztési lehetőségei, munkacsoportok alakulása és munkatervezése, partnerségek kialakítás/erősítése, projekttervezés, a Tempus Közalapítvány tevékenységeinek

megismerése, szinergiák keresése. Ezen túl régiós koordinátori találkozót, Eurodesk alapozó képzést, valamint az Európai Ifjúsági Portál újságíróinak szóló felkészítést tartottunk, **az 5 eseményen összesen 34 fő vett részt.**

- Ifjúsági információszolgáltatás

2017-ben az Eurodesk országos központja **12 saját szervezésű** és/vagy koprodukcióban megvalósuló **eseményen 1200 fiatalt és fiatalokkal foglalkozó szakembert** ért el közvetlenül mobilitási lehetőségekkel. További rendezvényeken működtünk közre előadással, standdal, műhelyfoglalkozással, amelyek révén összesen **2300 résztvevőnek** szolgáltatunk Európai Unió és nemzetközi mobilitási információkat.

Személyes, telefonos és e-mailes formában összesen 250 megkeresést válaszoltunk meg.

Hálózati projektek keretében **7 régióban összesen 33 Eurodesk partnerszervezet** valósított meg képzéseket a nemzetközi mobilitásról **2017. április és június között. 29 tréningnap** során **532 fiatal** kapott felkészítést az Erasmus+ programról és egyéb lehetőségekről. A projekt **2017 októberében** megvalósuló, az Eurodesk európai **Time to Move** kampányához kapcsolódó, felkereső szakaszában **70 eseményen összesen 7500 fiatalt** értek el a hálózati partnerek.

- Online szolgáltatások

Az Ugródeszka online hírlevelet 2017-ben 12 alkalommal küldtük ki, a feliratkozók száma 2400 fő. Az Európai Ifjúsági Portál magyar oldalának támogatására ifjúsági szerkesztőséget működtetünk, 2017-ben 215 cikket jelentettünk meg (ebből 170-et írtak az ifjúsági újságírók), az oldal látogatottsági adatairól csak EU-s szintű adat áll rendelkezésre: évi 24,8 millió oldalmegtekintés. Az Európai Ifjúsági Portál magyar Facebook oldalának 2017 végén 1523 követője volt, és az évi 195 poszttal 166.558 embert értünk el.

Az eurodesk.hu-n 210 cikket jelentettünk meg, az oldalnak 2017-ben 7.700 látogatója és 26.000 oldalmegtekintése volt.

Az Erasmus+ Ifjúság és Eurodesk közös Facebook oldalának 2017 év végével 11.913 követője volt, 422 posztot tettünk közzé, amelyekkel 1.070.672 embert értünk el.

- Partnerségek

Az Eurodesk hálózat szorosan együttműködik más EU-s hálózatokkal, melyek közül kiemelkednek az EURES, az Euroguidance, a (szintén TKA-n belül működő) Europass és az Europe Direct. Az együttműködésnek több szintje és célja van: a hálózatok közösen jelennek meg különböző börzéken, karriernapokon, szakmai tartalommal járulnak hozzá egymás képzéseihez, találkozóihoz, műhelyeihez és tájékoztatóihoz. Szakmai kiadványainkat összehangoltan terjesztjük a hálózatok partnerei között. 2017-ben harmadik alkalommal rendeztük meg közösen a Navigátor elnevezésű szakmai műhelynapot, melynek fókuszában a fiatalok foglalkoztathatóságának kérdése állt, és kb. 100 érdeklődő szakember vett részt az eseményen.

IV. Kihívások és tervek

Az elmúlt évek dinamikus fejlődésének következményeként a Közalapítvány mint szervezet előtt álló kihívás továbbra is az, hogy a megnövekedett létszám és a komplexebb feladatok mellett is **képes legyen megőrizni a szervezeti értékeket, tovább erősíteni a szervezeti kohéziót és biztosítani a hatékony, szabályos, transzparens, magas minőségi kritériumok mentén végzett működést.** Ennek érdekében a Közalapítvány erősíteni kívánja a stratégiai irányítását, amit a **tervezés és nyomonkövetés** megerősítésén, a **vezetők támogatásán**, a **belső kommunikáció** és a szervezeti egységek közti **együtműködés és szinergiák, illetve a minőségbiztosítási folyamatok megerősítésén** keresztül kíván elérni. A komplex feladatellátás hatékonyságának növelése érdekében kulcsszerep jut a **digitális megoldások**, az automatizált és hatékony ügyviteli és pályázattechnikai rendszerek kiterjesztett alkalmazásának.

Az **Erasmus+** programban 2017-2020 között várható, több mint évi 10%-os **forrásbővülés** lehetőséget nyújt a nemzetközi együtműködésekben résztvevő számának növelésére és a projektek minőségének fejlesztésére a köznevelési, szakképzési, felnőtt tanulási és ifjúságügyi szektorokban egyaránt. A rendelkezésre álló **források optimális felhasználása** érdekében a Közalapítvány egyrészt a **potenciális pályázói kör szélesítését** és a **programban való részvétel ösztönzését** tűzte ki célul, másrészt a pályázó szervezetek stratégiai tervezéshez, nemzetköziesítéshez és az eredmények fenntarthatóságának biztosításához kapcsolódó **kapacitásának fejlesztését**, melyhez a **szakértői munka** minőségének fejlesztésével is hozzá kívánunk járulni. Megkülönböztetett figyelmet kell szentelnünk a **felsőoktatási hallgatói mobilitás** elősegítésének. Kiemelten fontosnak tartjuk a program **hazai ágazati beágyazottságának** további javítását, a pályázatadás szakmai relevanciájának erősítését.

Az oktatás-képzési szektorok esetében az Erasmus+ nemzeti irodák közötti nemzetközi együtműködések („*Transnational Cooperation Activities between NAs*”, röviden TCA-k) európai szintű koordinálására szolgáló, a Közalapítvány által pályázati úton elnyert, szervezetileg az Erasmus+ programirodába szervesen illeszkedő **TCA Forrásközpont** 2018. január 1-jével induló működtetése jelent kihívást.

Az ifjúsági terület tekintetében az **Európai Szolidaritási Testület** (European Solidarity Corp, röviden ESC) pályázattípus 2018 őszi bevezetése, az arra való felkészülés igényel kiemelt figyelmet.

A **Stipendium Hungaricum** programban a pályázatadáshoz kapcsolódó feladatok vonatkozásában célunk egyrészt a **pályázók létszámának további növelése** azon országok esetében, ahol ez a kvótakihasználás érdekében még szükséges, hiszen a program minőségi fejlesztésének egyik kulcseleme, hogy megfelelő mennyiségű egyéni pályázat érkezzon a meghirdetett ösztöndíjakra. Ehhez kapcsolódik a **pályázati rendszer finomhangolása**; az új külföldi ösztöndíjasok beutazásának hatékonyabb támogatása, az új partnerek zökkenőmentes bevonása és felkészítése a programban való részvételre.

A felsőoktatás minőségi fejlesztésének és vonzereje növelésének alapvető kritériuma **az egész magyar felsőoktatás láthatóságának növelése: a nemzetközi hallgatói toborzás** és beiskolázás fókuszának kiszélesítése az ösztöndíjas hallgatók mellett az önköltséges hallgatók bevonásával. Ennek érdekében a Közalapítvány törekszik **nemzetközi kapcsolatrendszerének további erősítésére és kihasználására**, többek között a nemzetközi szervezetekkel és társszervezetekkel való együtműködés fokozására és közös tevékenységek előmozdítására. A felsőoktatási intézmények **nemzetköziesítésének** erősítése érdekében különösen fontos szempont a Stipendium Hungaricum és a Campus Mundi programok közötti szinergiák biztosítása (pl. az intézményi részvétel és a

felsőoktatási intézmények nemzetközi megjelenésének támogatása; hallgatói szolgáltatások és képzések a felsőoktatási intézmények számára).

A **felsőoktatási ösztöndíjprogramok** pályáztatása kapcsán a legnagyobb kihívást **az egyes programok összehangolt, egymást erősítő koordinációja**, valamint a **mobilitást gátló tényezők felszámolásának** előmozdítása jelenti. A célcsoportoknak szóló intenzív, a fiatalokra szabott és **nagy tömegeket elérő** kommunikációs megoldások előtérbe helyezése; illetve az intézményvezetők és a szakpolitikai vezetés aktív támogatásának elérése révén (elsősorban a kreditelismerés, a mobilitási ablakban rejlő lehetőségek kiaknázása, a szükséges intézményi erőforrások és ösztönzők biztosítása által) kívánunk előrelépést elérni. Az egységes fellépés továbbra is szükséges a leuven-i célok elérése érdekében, hiszen ehhez jelentős növekedést kell elérni a pályázók létszámában, a pályázói kedv növelésében.

A Közalapítvány kiemelt figyelmet szentel a **felsőoktatási mobilitási lehetőségek összehangolt promóciójára**, mely alapvető fontossággal bír az Erasmus+ programban megnyíló forrásbővülés és a Campus Mundi ösztöndíjprogramban rendelkezésre álló források lekötése szempontjából. Az előrelépés feltétele a mobilitási programjaink adatainak elemzése és értékelése, valamint a visszacsatolás az érintett célcsoportok felé (EMMI, intézményvezetők, koordinátorok, média).

Az **államközi ösztöndíjrendszerrel** kapcsolatban a 2018-as évben is a rendelkezésre álló forrás nagyságának bizonytalanságából adódnak kihívások. Fontos lenne a jogi alapok tisztázása, a kétoldalú munkatervek átvizsgálása, és egy esetleges forrásbővülést eredményező új program elfogadása esetén a hatékonyan működő pályázati rendszer kialakítása.

A közeljövő időszakban várható az **EGT Ösztöndíj Program** következő, 2014-2020 közötti időszakának az előkészítése, melynek során a Közalapítvány feladata a pályázói célcsoportok igényeinek megfelelő feltételrendszer kialakításának biztosítása.

A **TKA tudásmenedzsment** tevékenysége részeként feladatunk a programjaink **eredményeinek szisztematikusabb feldolgozása** és célzottabb, eredményesebb szakmai **kommunikációja**. Ennek érdekében kiemelt figyelmet fordítunk statisztikai, adatgyűjtési és jelentéskészítési potenciálunk javítására; programjaink, tevékenységeink folyamatos elemzésére és a tapasztalatok visszacsatolására; egy integrált mobilitási statisztikai rendszer kialakítására és az adatszolgáltatások automatizálására valamint a jó gyakorlatok bemutatására építő eredménykommunikáció erősítésére.

Feladatunk továbbá a **korai iskolaelhagyás megelőzése** és a **tanári kompetencia fejlesztés** területén megvalósuló projektjeink sikeres lezárása, a szakpolitikai kezdeményezések és a jó gyakorlatok megismertetése és értelmezése az oktatási és képzési ágazaton belüli, illetve a társágazatokkal folytatott párbeszéd további elősegítése.

Tempus Közalapítvány, 2018. március 9.

Függelék

- táblázat a támogatásokról és a résztvevői létszámokról